

”Alltså det finns ju ingen respekt!” Tjejers perspektiv på (o)trygghet och genusrelaterat våld i vardagen – en photovoicestudie

Lotta Brännström

”Alltså det finns ju ingen respekt!”

Tjejers perspektiv på (o)trygghet och genusrelaterat våld i vardagen - en photovoicestudie

Lotta Brännström

Huvudhandledare: Katja Gillander Gådin

Biträdande handledare: Sara Nyhlén

Institutionen för hälsovetenskap (HLV)

Avhandling för avläggande av filosofie licentiatexamen i hälsovetenskap

Mittuniversitetet

Sundsvall, 2021-06-16

Akademisk avhandling som med tillstånd av Mittuniversitetet i Sundsvall framläggs till offentlig granskning för avläggande av filosofie licentiatexamen onsdag, 16 juni, 09.00, via Zoom, Mittuniversitetet Sundsvall. Seminariet kommer att hållas på svenska.

”Alltså det finns ju ingen respekt!”

Tjejs perspektiv på (o)trygghet och genusrelaterat våld i vardagen – en photovoicestudie

© Lotta Brännström, 2021-06-16

Tryck: Kopieringen Mittuniversitetet, Sundsvall

ISSN: 1652-8948

ISBN: 978-91-89341-14-2

Institutionen för hälsovetenskap (HLV)

Mittuniversitetet, Holmgatan 85230 Sundsvall

Telefon: +46 (0)10 142 80 00

Mittuniversitetet licentiatexamen 185

Tjejer, den här är till er!

Ett inledande tack

Picknickfiltarna och kuddarna är utlagda i gräset, det är en behaglig värme och ett virrvarr av skratt och sorl i luften. Platsen är Kirstenbosch botaniska trädgård i Cape Town och vi har en kväll med konsert i storslagen natur framför oss. Det är fint att vara tillbaka. Det var just här i Sydafrika, på University of Cape Town som min akademiska bana började några år tidigare och nu är jag tillbaka för första gången sedan flytten, denna gång på jobbresa. På sätt och vis startade min doktorandresa där och då, på en gräsmatta i Sydafrika med fantastiskt sällskap (tre små gummor), för det var just där som jag fick veta att jag blivit antagen. Några år och många lärdomar senare (samt en känslomässig cirkus) sitter jag och knåpar på de sista orden i min licentiatavhandling. Det känns överkligt! Vissa dagar har jag känt mig utomordentligt smart och andra dagar har jag legat i en boll under täcket och hoppats att ingen någonsin ska hitta mig. Men nu är det här, mitt avhandlingsarbete som jag hoppas ska ge ett kunskapsbidrag till forskningsfältet men kanske främst till samhälle och ungdomar.

Även om jag står själv som författare i denna avhandling är den i allra högsta grad ett teamarbete och det är många faktorer som hjälpt mig framåt. Först och främst vill jag rikta mitt tack till huvudhandledare Katja Gillander Gådin och biträdande handledare Sara Nyhlén. Tack för att ni upprepade gånger slagit på lyset samt tillhandahållit syre och konstgjord andning. Tack för er tid och expertis, för hjälpen att strukturera när allt är kaos, för att ni inkluderat mig i samtal, tjänsteresor, gett mig förtroende att flyga solo, knuffat, dragit och krokat arm. Ni är fantastiska! Also a special thanks to my South African supervisor Relebohile (Lebo) Moletsane, for your feedback, knowledge and great times in KwaZulu Natal. To the rest of the international TGRAN-members: Claudia Mitchell, Naydene de Lange and Lisa Wiebesiek. Thank you for interesting conversations, workshops and unforgettable memories in both South Africa and Sweden. TGRAN holds the most inspirational group of exceptionally rad women and your passion for the field is contagious (and I will forever laugh at 'little saturday'). Katarina Giritli Nygren, jag har dig att tacka för så mycket (Katta kan du fatta). Det är du som möjliggjort att jag fått

vara del av många intressanta projekt på Mittuniversitetet, det är du som gjort plats, vet att jag ser det! Angelica Sjöstedt, Maria Warne och Sara Svanholm, tack för att ni ville läsa och granska texten och hjälpa mig framåt i förbindelse med mitt kappaseminarium. Anette Björk och Monica Ulin, tack för er korrekturläsning av texten och för alla våra lunchpromenader som tillfört så mycket glädje. Tack till doktorander och övriga kollegor på Mittuniversitetet vars våra vägar har korsats, ni skapar alla en härlig miljö att vara och utvecklas i!

Arbetet hade dock varit omöjligt utan min flock av kära! *Mamma*. Du tvivlar aldrig på mina val, hur konstiga de än må vara. Tack vare ditt stöd och tro på mig så får jag krut i systemet och tänker att "det kan gå". Förutom stöd och kärlek... maten. De antal fantastiska måltider du har försett mig med är oräkneliga och PANGkakorna har för evigt en speciell plats i mitt hjärta! *Dette*. Min generösa trygga storasyster som alltid har min rygg och hejar på mig när jag susar (eller haltar) genom livet, jag är medveten om att det är en orimligt intensiv uppgift och jag är så himla tacksam för dig. *Ulrika*: Du som lovar mig att allt kommer bli bra när jag är helt säker på motsatsen, och jag tror på dig. Du tillför mitt liv så mycket klokskap och värme. *Alva*. Min guddotter. Jag hoppas jag kan inspirera dig att förstå att 1) det är aldrig för sent att sadla om 2) det finns inga regler för hur en ska leva (så länge en är snäll) och 3) kan jag så kan du! Fortsätt att ta för dig i livet och låt i.n.g.e.n någonsin få begränsa eller förminska dig. *Crème-de-la-crème av vänner*, både i Norge och Sverige (ingen nämnd, alla inkluderade). Tusen tack för ert tålamod när jag stått i en sörja av tvivel och frustration. För er glädje över mina framgångar. För samtal, pepp, mat, blommor, post, överraskningar, skogsturer, bär- och svamplockning och all kärlek. För att ni outtröttligt gett, gett och gett av er själva men inte gett upp om mig, trots att jag tidvis varit mycket frånvarande. Livet ville ikke vært noe uten venner, og jeg er ekstremt heldig og takknemlig som har akkurat dere i livet mitt!

Avslutningsvis vill jag tacka vill de fantastiska och modiga tjejer som deltagit med sina perspektiv i denna forskning, titta vad vi fick till! Vill även rikta ett stort tack till dig som nu vill läsa min avhandling, det gör att det verkligen känns att det var värt det.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	xiii
Abstract	xv
Förord	xvii
Originalartiklar	xxi
Förkortningar	xxiii
Definitioner och begrepp	xxiii
Inledning	1
Avhandlingens disposition	1
Bakgrund och problemområde	1
Genusrelaterat våld	1
Genusrelaterat våld kopplat till hälsa	4
Hälsa och holistisk hälsosyn	5
Hälsöfrämjande	6
Delaktighet	6
Participatoriska visuella metoder (PVM)	7
Teoretiska utgångspunkter	8
Performativitet och hegemonisk maskulinitet	8
Performativitet	8
Hegemonisk maskulinitet	9
Motiv till studien	10
Övergripande syfte och delsyfte	10
Syfte	10
Metod	10
Photovoice	10
Photovoice – feministisk teori, kritisk pedagogik och sambandsfotografering	11
Forskningsdesign	12

Kontext	13
Deltagare	13
Datainsamling	14
Kvalitetskriterier gällande kvalitativ metod	16
Positionalitet	17
Analys	18
Studie I – Photovoice och tematisk analys	19
Studie II – Aktionsorienterad analys samt innehållsanalys	20
Det tredje målet med photovoice	21
Etiska överväganden	21
Resultat	22
Studie I – tjejers perspektiv på (o)trygghet och genusrelaterat våld.....	22
Konstant rädsla	23
Rädsla för att bli våldtagen	23
Rädsla för att få en stämpel och bli utfrysad	26
Strategier	28
Att vara "lämpligt" sexuellt aktiv	28
Hur utseende och beteende påverkar känslan av trygghet	29
Studie II – tjejers perspektiv på (o)trygghet och genusrelaterat våld med särskild fokus på online-trakasserier samt metodens potential att nå social förändring ..	30
Trygghet och otrygghet	31
Privata / offentliga rum	31
Stad / landsbygd	31
Olika typer av våld	32
Online-trakasserier	33
Reducerad agens	33
Reducerat handlingsutrymme	37
Utställningen och att nå policyaktörer	38
Diskussion	40
Konstant rädsla	40
Strategier	41

Online-trakasserier.....	42
Otrygghet där trygghet borde vara.....	43
Konsekvenser för hälsa	44
Metoddiskussion.....	45
Det tredje målet med photovoice	46
Etisk diskussion	47
Slutsatser	48
Finansiering	50
Referenser	51

Sammanfattning

Genusrelaterat våld, och då specifikt killar och mäns våld mot tjejer och kvinnor är ett allvarligt globalt folkhälsoproblem, en kränkning av mänskliga rättigheter och ett hot mot ett demokratiskt samhälle. De flesta studierna gällande genusrelaterat våld är genomförda i städer eller stadsnära områden och vi saknar tillräcklig kunskap om våld mot tjejer och unga kvinnor på landsbygd. Därför är det övergripande syftet med licentiatavhandlingen att öka kunskapen om genusrelaterat våld mot tjejer på landsbygd genom den participatoriska metoden photovoice.

Licentiatavhandlingen består av en kappa och två publicerade delstudier [I-II] som syftar till att skapa en djupare förståelse för genusrelaterat våld mot tjejer på landsbygd i Sverige, utifrån tjejers egna perspektiv. I studie [II] utökades syftet till att också diskutera metodens potential att nå nyckelpersoner inom policyfältet och leda till social förändring, utöver dess förmåga att informera och engagera. Det är genomgående kvalitativa studier. Det empiriska materialet består av insamlat data genom photovoice samt workshops och gruppintervjuer [I-II]. Materialet består även av intervjuer med beslutsfattare (tjänstepersoner och politiker) och material från en inspelad podcast [II]. Insamlat data analyserades med hjälp av induktiv och deduktiv tematisk analys [I], en beskrivande aktionsorienterad analys samt innehållsanalys [II].

Analysen i studie [I] utmynnade i två primära teman: det första temat *konstant rädsla* har två sub-teman som förklarar en rädsla som är integrerad i tjejernas vardag, och som förminskar deras handlingsutrymmen. Det andra temat fokuserar på de *strategier* som tjejerna använder för att hantera denna konstanta rädsla, och detta bryts sedan ner i två sub-teman som visar hur genusnormer till stor del påverkar beteende och förväntningar. Även resultatet i studie [II] visar att tjejernas känsla av kontroll var begränsad och att olika situationer i vardagslivet präglades av känslor av minskat handlingsutrymme och agens. Studien visar också att photovoice är en lämplig metod för att visuellt förmedla deltagarnas perspektiv samt att

engagera och informera beslutsfattare, men att enbart metoden i sig inte kan garantera social förändring.

Normativa föreställningar om genus påverkar i hög grad både språk och beteende bland ungdomar, och trots att Sverige ofta omtalas och framställs som ett jämställt samhälle finns det flera indikationer på det motsatta. Tjejers handlingsutrymme är betydligt mindre jämfört med killars, och tjejer marginaliseras i en mängd situationer och sociala interaktioner. Deltagarna i studien såg också ett tydligt samband mellan genusrelaterat våld och allvarliga hälsokonsekvenser, och studien hjälper oss förstå hur och på vilket sätt tonårstjejer i Sverige påverkas negativt av genusrelaterat våld. Den alarmerande höga förekomsten av genusrelaterat våld bland unga visar betydelsen av att adressera problemet redan från tidig ålder.

Nyckelord: Genusnormer, genusrelaterat våld, hegemonisk maskulinitet, online-trakasserier, photovoice, sexuella trakasserier, tjejers perspektiv

Abstract

Gendered violence, specifically boys' and men's violence against girls and women, is a serious public health problem, a violation of human rights and a threat to a democratic society. Existing studies tend to predominantly focus on urban areas while there is a lack of knowledge about violence against girls and young women in rural areas. Therefore, the overall purpose of this licentiate thesis is to increase knowledge about gender-based violence against girls in rural areas through the participatory method, photovoice. The licentiate thesis consists of two studies [I-II] and their respective aim; both studies aim to gain a deeper understanding of gender based violence against girls in rural Sweden, from girls' own perspectives. Study [III] expanded the aim to also discuss the methods potential to reach policy makers and its ability to lead to social change. Both studies are qualitative. The empirical material consists of data collected through the method of photovoice, workshops and group interviews [I-II], as well as interviews with policy makers. Material from a recorded podcast have also been used [II]. Data were analyzed using inductive and deductive thematic analysis [I] as well as action-oriented analysis and content analysis [III].

The analysis in study I resulted in two primary themes: the first theme *constant fear* has two subthemes that explain a fear that was integrated into girls' everyday lives, which marginalizes their social space. The second theme focuses on the *strategies* that girls employ against this constant fear, also explained through two subthemes that illustrates how gender norms largely inform behavior and expectations. Results of study II show that girls' sense of control was limited and that a number of different situations in their everyday lives were related to a reduced sense of space and reduced sense of agency. The study also shows that photovoice is an appropriate method for communicating the participants' perspectives and for engaging and informing policy makers, but the method alone cannot guarantee social change. Findings show that gendered ideas and performances highly influence language and behavior among youth and despite Sweden's status as a gender equal society there are several indications of the opposite. Social spaces that girls occupy are significantly smaller compared to the boys, and

girls are marginalized in a range of situations and interactions. Participants in the study also saw a clear connection between gender-related violence and serious health consequences, and this research has implications for better understanding the extent to which adolescent girls in Sweden are negatively affected by gendered violence. The alarmingly high prevalence of gender-related violence among young girls shows the importance of addressing the problem from an early age.

Keywords: Gender norms, gender-based violence, girls' perspectives, hegemonic masculinity, online harassment, photovoice, sexual harassment

Förord

Att arbeta med tjejer, metoden photovoice och genusrelaterat våld har varit mycket lärorikt. Jag hade ingen tidigare erfarenhet av att arbeta med varken ungdomar eller photovoice. Jag har efteråt insett att hur jag än hade försökt förbereda mig inför mina möten med grupperna och lära mig om metoden, hade det bara varit en introduktion till den verkliga inlärningsupplevelsen - den som deltagarna i projektet, tjejerna, gett mig. Dels blev jag mycket imponerad av deras kreativitet, de hade alla en unik förmåga att ge starka visuella uttryck till berättelserna. Även deras kunskap om området genusrelaterat våld och sexuella trakasserier gjorde mig till en början imponerad, "vilken kunskap de har, fantastiskt" skrev jag i kanten på min anteckningsbok. När det fick sjunka in insåg jag hur enormt dystert det faktiskt är att de har sådan gedigen kunskap om ett så allvarligt ämne redan i ung ålder, de flesta av dem var vid tiden för datainsamlingen inte ens fyllda 20 år. Jag har känt igen mig i deras berättelser, det är mycket vi har gemensamt och delar förståelse av, trots att det gått tre decennier sedan jag själv var tonåring.

Visst har det hänt en del positivt inom jämställdheten, men det finns enormt mycket kvar att göra. Vi startade vår datainsamling hösten 2017, samtidigt som #metoo-rörelsen spred sig över världen och vårt projekt landade väldigt rätt i tiden. Genusrelaterat våld och sexuella trakasserier diskuterades plötsligt mer frekvent i samhället, det var okej att berätta. Uppropet #metoo har sitt ursprung i en organisation vid namn "just be inc" som startades av Tarana Burke redan 2006. Då var syftet att stötta afro-amerikanska tjejer och kvinnor som varit utsatta för övergrepp, men när skådespelaren Alyssa Milano ett decennium senare uppmanade allmänheten att använda #metoo på sociala medier för att synliggöra övergrepp, våld och trakasserier, blev begreppet globalt känt (Hobson & Young, 2021). Vad som även synliggjordes under uppropet var hur långt ned i åldrarna det sexuella våldet sker, och det gjordes genom #tystiklassen och #räckupphanden där tusentals elever från både grundskola och gymnasieskola vittnade om sina upplevelser och utsatthet (Skolverket, 2019). Sverige beskrivs ibland som ett

föregångsland inom jämställdhetsarbetet (se exempelvis statistik från Statistiska centralbyrån, 2018) men trots det ligger utsattheten för genusrelaterat våld på liknande nivåer som andra länder (European Union Agency for Fundamental Rights, 2014).

Licentiatavhandlingen är del av ett större forskningsprojekt: *Intersections of rurality and gender in relation to violence against girls and young women: An urgent matter in relation to health inequalities in South Africa and Sweden*. Projektet har fokus på ojämlikhet i hälsa och bedrivs i nätverket *Transnational Gender and Rurality Action Network – TGRAN*, som inkluderar forskare vid Mittuniversitetet i Sundsvall Sverige, samt University of KwaZulu-Natal i Durban Sydafrika. TGRAN har haft som mål att belysa hur Sverige och Sydafrika - trots sina många olikheter brottas med liknande problem gällande genusrelaterat våld och sexuella trakasserier, och TGRAN's övergripande syfte var att studera 1) hur förhandlar flickor och unga kvinnor sin känsla av trygghet i relation till plats? 2) vad kan vi lära om våld mot flickor och unga kvinnor i relation till plats, kön, klass och etnicitet?

Att arbeta tillsammans över landsgränser och kontinenter kan förhoppningsvis bidra till att förstå och belysa problemet på en strukturell nivå. Dels genom att lära av tjejnans erfarenheter, samt att främja en samhälls- och politisk dialog i de båda länderna gällande ojämlikheter och genusrelaterat våld. Licentiatavhandlingen följer till stor del det övergripande syftet i TGRAN, men med fokus på Sverige och med egna specifika frågeställningar. Även om resultaten i denna studie har huvudfokus på Sverige, vill jag lyfta att jag inom detta område lärt mycket av våra sydafrikanska kollegor. De har i större grad och under längre tid dels haft forskningsfokus på kopplingen mellan tjejnans utsatthet för våld i relation till landsbygdsområden, samt flera års erfarenhet av att arbeta med visuella metoder (Mitchell et al., 2017; Moletsane et al., 2010, 2015; Ngidi & Moletsane, 2015).

Min önskan är att denna licentiatavhandling ska bidra till ökad kunskap om genusrelaterat våld mot tjejer som ett led i att uppmärksamma problematiken och minska våldet. Ett väsentligt mål är att texten ska kännas tillgänglig för

ungdomar själva, för föräldrar, skolpersonal, fritidspedagoger och andra vuxna som arbetar med ungdomar på olika sätt i samhället. Jag vill att de som är intresserade men inte nödvändigtvis har förkunskaper om olika begrepp och uttryck ändå ska känna sig inkluderade i språket. Därför har jag efter noga överväganden valt att skriva avhandlingsarbetet på svenska. Det är också därför jag valt att inledningsvis ha ett stycke som beskriver förkortningar och ett som kortfattat beskriver definitioner och begrepp.

Originalartiklar

Licentiatavhandlingen omfattas av två studier som studerar genusrelaterat våld mot tjejer i relation till plats. Dessa studier kommer att hänvisas till i texten genom romersk numrering. Artiklarna har publicerats med tillstånd av respektive tidskrift.

Artikel [I]

Brännström, L., Nyhlén, S. & Gillander Gådin, K. (2020). "You are so ugly, you whore"- girls in rural Sweden discuss and address gendered violence. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, vol. 15: 1. doi.org/10.1080/17482631.2019.1695308

Artikel [II]

Lotta Brännström, Sara Nyhlén, & Katja Gillander Gådin. (2020). Girls' Perspectives on Gendered Violence in Rural Sweden: Photovoice as a Method for Increased Knowledge and Social Change. *International Journal of Qualitative Methods*, Vol.19: 1-12. doi.org/10.1177/1609406920962904

Förkortningar

RFSL	Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter
TGRAN	Transnational Gender and Rurality Action Network
UN / FN	United Nations / Förenta Nationerna
WHO	World Health Organization / Världshälsoorganisationen

Definitioner och begrepp

Genus	Sociala och kulturella tolkningar av kön (Bond et al., 2007).
Genusnormer	De ofta outtalade reglerna som tillskrivs oss och kännetecknar hur kvinnor, män eller könsminoriteter ska bete sig (Heise et al., 2019).
Genusrelaterat våld	Studien utgår från FN:s definition (1993) "Varje genusrelaterad våldshandling som resulterar i eller sannolikt kommer att resultera i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, inklusive hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker offentligt eller privat".
Heteronormativitet	Utgår från föreställningen om individer som <i>antingen</i> tjej eller kille och personen identifierar sig med det kön personen föddes med. Dessutom förväntas endast tjejer och killar kunna bli attraherade och förälskade i varandra (RFSL, 2021).
Hegemonisk Maskulinitet	Definieras som en struktur med värderingar som upprätthåller patriarkatets legitimitet (Connell, 2008).

Kvalitativ design	En forskningsmetod som ger möjligheten att närma sig omätbara faktorer, som exempelvis upplevd verklighet, känslor, sociala mönster eller interaktion mellan människor (Creswell & Poth, 2017).
Patriarkat	Ett samhällssystem som skapats och kontrolleras av män. Mannen placeras som överordnad kvinnan, och den manliga dominansen utgör ett symboliskt och strukturellt våld (Carlsson Wetterberg, 1992).
Psykisk hälsa	Ett tillstånd av mentalt välbefinnande där varje individ kan förverkliga sina egna möjligheter, klara av vanliga påfrestningar, arbeta produktivt och bidra till det samhälle individen lever i (WHO, 2018).
Psykisk ohälsa	Innefattar både psykiska problem såsom oro och nedstämdhet såväl som mer allvarliga symtom som uppfyller kriterierna för psykiatrisk diagnostiserad sjukdom (Folkhälsomyndigheten, 2020).
Sexuella trakasserier	En form av genusrelaterat våld (Heise, Ellsberg et al., 1999). Refererar till ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet (Diskrimineringslagen, 2008:567) genom exempelvis kommentarer, gester, blickar, beröring eller förtal (DO, 2020).

Inledning

Licentiatavhandlingen ingår som en del i ett större projekt där det övergripande syftet har varit att öka kunskapen om genusrelaterat våld och sexuella trakasserier mot tjejer i relation till landsbygd. Licentiatavhandlingen är skriven inom området hälsovetenskap, och kommer att diskutera centrala begrepp som genusrelaterat våld och sexuella trakasserier, genom ett hälso- och genusperspektiv. Gällande genusrelaterat våld som begrepp används FNs (1993) definition: "Varje genusrelaterad våldshandling som resulterar i eller sannolikt kommer att resultera i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, inklusive hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker offentligt eller privat". När det gäller benämningen av deltagarna som är mellan 16-20 år har jag valt att använda samma begrepp som de använder om sig själva, det vill säga - tjejer.

Avhandlingens disposition

Licentiatavhandlingen inleds med bakgrund och problemområde, genusrelaterat våld och dess koppling till jämställdhet och hälsa. Därefter följer en beskrivning av de teoretiska perspektiven performativitet och hegemonisk maskulinitet som jag använt mig av för att förstå och tolka deltagarnas berättelser. Därpå beskrivs studiens syfte som ger relevans till studiens kontext och empiriska material innan resultaten presenteras. En avslutande diskussion följs av slutord.

Bakgrund och problemområde

Genusrelaterat våld

Genusrelaterat våld är ett globalt folkhälsoproblem, en kränkning av mänskliga rättigheter och ett hot mot ett demokratiskt samhälle (WHO, 2017; World Bank, 2019). Trots att det finns faktorer som i stor grad påverkar graden av utsatthet, exempelvis fattigdom och geografisk placering (Gill, 2018; Manjoo, 2012) finns våldet i alla kulturer och samhällsklasser (Hoppstadius, 2020) och internationella studier indikerar att var tredje kvinna någon gång

under sin livstid har utsatts för våld (WHO, 2017). Trots att Sverige i ett globalt perspektiv framställs som ett föregångsland gällande jämställdhet (Gottzén & Franzén, 2020) finns mycket kvar att göra. Kvinnors utsatthet för våld i Sverige är på samma nivåer som länder som har lägre grad av jämställdhet (European Union Agency for Fundamental Rights, 2014). Nationellt uppger hela 46 procent av tjejer och kvinnor över 15 år att de har upplevt fysiskt och/eller sexuellt våld, jämfört med 33 procent av EU-medborgarna (Command et al., 2017).

Eftersom genusrelaterat våld anses vara både orsak och verkan av ojämlikhet genom att våldet är grundat i, och vidare möjliggörs av redan existerande ojämlika maktförhållanden, är utövandet av genusrelaterat våld en högst bidragande faktor för att upprätthålla och reproducera ojämställdheten (Conroy, 2013; Strid, 2020). Därmed innebär våldet ett stort hinder för att uppnå ett demokratiskt och jämställt samhälle (Regeringen, 2019). I Sverige finns en nationell strategi mot genusrelaterat våld, och regeringens sjätte jämställdhetspolitiska delmål är att "mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet" (Regeringen, 2019).

I den nationella trygghetsundersökningen genomförd av Brottsförebyggande rådet gällande år 2020 (Lifvin, 2021) är brott och självrapporterad utsatthet indelat i olika kategorier. När det gäller sexualbrott innefattar frågeställningen i nationella trygghetsundersökningen om någon ofredat, tvingat eller angripit den svarande det senaste året. Som sexualbrott räknas i undersökningen sexuella kränkande kommentarer i tal eller skrift, blivit tafsad på, tvång till sexuell handling eller våldtäkt hemma, i skolan/arbetsplatsen, på internet eller annan plats. Resultaten skiljer sig kraftigt åt i denna kategori där killar (16-19 år) visar en utsatthet på 2,3 procent, medan tjejer (16-19 år) visar en utsatthet på 27,2 procent (Lifvin, 2021). En studie av Katja Gillander Gådin & Stein (2019) belyser hur sexuella trakasserier som sker i skolmiljö normaliseras och anses vara en del av skolkulturen, och därmed inte förstås som genusrelaterat våld. Det är så vanligt med grovt språk och trakasserier att det ofta kan misstolkas av vuxna som "normal interaktion" ungdomar emellan. Dessutom, genom sociala

nätverkssajter som exempelvis Snapchat, Instagram, Twitter, Facebook och TikTok har barn och ungdomars sätt att kommunicera förändrats. Genom att unga idag tillhör en digitaliserad generation är det högst sannolikt att de kommer att uppleva genusrelaterat våld online och dessutom även parallellt bli utsatt för genusrelaterat våld offline (Axell, 2018; Strid, 2020).

Sexuella trakasserier används som ett paraplybegrepp för kränkningar, verbala och fysiska övergrepp och att ge någon oönskad sexuell uppmärksamhet i form av beröring, text eller tal (Apell et al., 2019). Sexuella trakasserier beskrivs som den mest förekommande typen av genusrelaterat våld, och detta förklaras av existerande samhällsstrukturer som till stor del ignorerar det systematiska våldet mot flickor, tjejer och kvinnor (Fitzgerald, 2017). Med det menas att våldet kan ses befinna sig i ett sammanhang där det allvarligaste våldet förekommer just för att trakasserier mot tjejer i skola och samhälle i stor grad normaliseras från tidig ålder. De allvarligaste formerna av genusrelaterat våld uppstår inte plötsligt, det har fått grogrund exempelvis genom vardagshändelser som i stor grad har normaliserats (McCarry & Lombard, 2016). Statistik gällande Sverige visar att barn och unga i skolan utsätts för både kränkningar och sexuella trakasserier redan i låg ålder. I låg och mellanstadiet, årskurs 3-6 uppger 8 procent av de tillfrågade flickorna och 6 procent av de tillfrågade pojkarna att de blivit utsatta för sexuella trakasserier av någon elev på skolan under det senaste året. Enligt samma frågeställning i högstadiet, årskurs 6-9 har det ökat till 14 procent för tjejerna medan killarna står kvar på 6 procent (Friends, 2020).

Studier visar att sexuella trakasserier är förekommande bland elever i svenska skolor (Katja Gillander Gådin, 2012; Katja Gillander Gådin et al., 2015). Våldet bland unga i skolan förekommer mer eller mindre på en vardagsbasis, något som indikerar att deltagarna i denna studie tillhör en mycket utsatt grupp när det gäller utsatthet för genusrelaterat våld och sexuella trakasserier. Diskrimineringslagen (2008:567) definierar sexuella trakasserier som ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Jag har i denna text valt att använda mig växelvis av begreppen genusrelaterat våld och sexuella trakasserier i olika sammanhang och det är inte för att på något sätt förminska allvarlighetsgraden av sexuella trakasserier. Trakasserier

inkluderar inte nödvändigtvis fysiskt våld, och begreppet genusrelaterat våld kan tendera att föra tankarna till grövre fysiskt våld. Att konsekvent skriva ihop dessa begrepp skulle kunna osynliggöra allvarlighetsgraden av sexuella trakasserier.

Nationella studier gällande genusrelaterat våld i skolmiljö visar att det kan förstås på olika sätt. Intervjuer med skolpersonal i en studie av Nyhlén & Giritli Nygren, (2019) visar att intervjupersonerna uttrycker en uppfattning om att genusrelaterat våld är en "ny" problematik för skolan. Genusrelaterat våld konstrueras som ett individuellt- snarare än ett samhällsproblem. Att genusrelaterat våld förstås i relation till specifika grupper och att sexuella trakasserier normaliseras kan resultera i att allvarlighetsgraden och frekvensen av det genusrelaterade våld tjejer dagligen utsätts för förminskas. Fokus på problematiken läggs över på en specifik grupp och ansvaret för att förhindra och motverka sexuella trakasserier läggs över på individen som blir utsatt.

Genusrelaterat våld kopplat till hälsa

Genusrelaterat våld är ett allvarligt folkhälsoproblem som påverkar flickor och kvinnors hälsa negativt över hela världen (WHO, 2017; World Bank, 2019). Våldet kan associeras med en mängd både fysiska och psykiska problem, som posttraumatisk stress, ångest, reducerad livskvalitet, depression (Bendixen et al., 2018; Bucchianeri et al., 2014; Eom et al., 2015; Houle et al., 2011; Rinehart et al., 2017), låg självkänsla, sömnproblem, självskadebeteende och självmordstankar (Apell et al., 2019; Fitzgerald, 2017). Konsekvenserna av sexuella trakasserier liknar konsekvenserna av vad som anses tillhöra de allvarligaste formerna av genusrelaterat våld och flera av dessa symptom kan finnas kvar flera år efter utsattheten (Apell et al., 2019).

Ungdomsåren är en viktig utvecklingsfas i livet, och det är även i dessa år grunden för den framtida hälsan kan skapas (Dick & Ferguson, 2015; Patton et al., 2016). Enligt WHO är psykisk ohälsa generellt, och depressioner i synnerhet en av de mest angelägna folkhälsofrågorna i majoriteten av västerländska samhällen, och en av de största bidragande faktorerna till ohälsa bland barn och ungdomar i Europa (WHO, 2020). Flera studier visar

en ökning av psykisk ohälsa bland ungdomar i Sverige (Folkhälsomyndigheten 2018; Socialstyrelsen 2017) och andelen ungdomar med psykosomatiska symtom har ökat markant, från 15 procent till 31 procent (killar) och från 29 procent till 57 procent (tjejer) sedan mitten av 1980-talet (Löfstedt et al., 2020). Genusrelaterat våld är en viktig folkhälsofråga och ett problem som helt behöver upphöra för att en god och jämlik hälsa ska kunna uppnås (Folkhälsomyndigheten, 2019). Den negativa påverkan som genusrelaterat våld och sexuella trakasserier har på individens livskvalitet och hälsa belyser behovet av att hitta metoder som arbetar mot våldet, och här har partcipatoriska visuella metoder visat sig vara användbart (Mitchell & Sommer, 2016).

Hälsa och holistisk hälsosyn

Begreppet hälsa är relativt och under livets gång även föränderligt, och på ett förenklat sätt kan begreppet förklaras genom två huvudsakliga perspektiv; det biomedicinska och det holistiska. Genom det biomedicinska perspektivet är synen på hälsa ett tillstånd fritt från sjukdom eller skada, medan det mer humanistiska holistiska synsättet tillämpar en helhetssyn och anser hälsa som någonting mer än bara frånvaro av sjukdom (Quennerstedt, 2007). Det holistiska synsättet innefattar en mängd olika faktorer som på olika sätt samverkar och påverkar hälsan, till exempel socioekonomiska faktorer som klass, kön, yrke, etnicitet och utbildning (Arcaya et al., 2015), familjens sociala nätverk, livsstil, levnadsvanor och miljö (Hastings, 2019). Den klassiska definitionen som i stor grad kombinerar det biomedicinska och det holistiska perspektivet formulerades redan 1946 i den då nybildade Världshälsoorganisationen enligt följande "hälsa är ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och inte enbart frånvaro av sjukdom" (WHO, 2002). Denna definition har dock blivit kritiserad för att vara orimlig, då tillstånd av fullständigt välbefinnande för de flesta är svårt att uppnå, något som i sin tur leder till att få människor i så fall då har hälsa (Eriksson, 2015). Mitt avhandlingsarbete utgår från ett holistiskt och hälsofrämjande synsätt, och en definition bättre anpassat till det är istället WHO:s senare definition där främja hälsa ses som "processer som gör det möjligt för människor att öka kontrollen över hälsans

bestämningsfaktorer och förbättra sin hälsa genom att leva ett aktivt och produktivt liv”(WHO, 1986).

Hälsofrämjande

Ett hälsofrämjande arbete (hälsopromotion) utgår från en positiv syn på hälsa, det vill säga att fokus är på vad som bidrar till att vi kan bibehålla eller förbättra hälsan (Eriksson, 2015). Ett hälsofrämjande arbete innebär att försöka förstå olika faktorer som påverkar hälsan, att genom olika processer utveckla individers hälsa, att inkludera alla i samhället, samt att främja social utveckling (Eriksson, 2015). Ett hälsofrämjande arbete kan kännetecknas genom sju vägledande principer och dess tillämpning (Rootman & Goodstadt, 2001).

- *Makt och empowerment* – att möjliggöra för individer och lokalsamhälle att få mer makt över faktorer som påverkar deras hälsa
- *Delaktighet* - de som är berörda involveras och är delaktiga
- *Holistisk hälsosyn* – hälsa ska ses som en helhet
- *Jämlikhet* – vägleds av jämlikhet och social rättvisa
- *Intersektoriell* – Relevanta sektorer och verksamhetsområden ska involveras och samverka
- *Hållbarhet* – Förändringar hos individer och i samhälle ska fungera även när stödinsatser upphört
- *Flera strategier* – att använda olika ansatser så som policyutveckling, lagstiftning, organisatoriska förändringar, utbildning och kommunikation i kombination med varandra

Ett återkommande begrepp i hälsofrämjande arbete är just att öka människors insikt i egen hälsa och välbefinnande genom delaktighet.

Delaktighet

Kärnan i deltagande forskning är att engagera och involvera de som har erfarenhet inom ett visst område i att diskutera ämnen som är relevanta för just dem. Även empowerment (egenmakt) som syftar till personlig handlingskraft och tron på att kunna ta makten över egen situation, är ett viktigt led i att uppnå delaktighet (Freire, 1976; Freire & Rodhe, 1972). Här

menar Ringsberg et al. (2020) att makt (autonomi) och empowerment i kombination med delaktighet genererar möjligheter för en kritisk medvetenhet som sedan i sin tur kan leda till handlingar som främjar rättvisa. En metod som kombinerar just autonomi, delaktighet och handling i syfte att leda till social förändring (rättvisa) är participatoriska visuella metoder.

Participatoriska visuella metoder (PVM)

De olika metoderna som samlas under termen participatoriska visuella metoder (PVM) är exempelvis visuellt berättande genom korta mobiltelefonfilmer (cellphilm), konstnärliga metoder som illustrationer och teckningar, eller att genom samhällskartläggning (community mapping) beinvånare att förmedla en bild av resurser och levnadsförhållanden där de bor, samt photovoice – ett berättande genom fotografier för ökad delaktighet (Mitchell et al., 2017). Det finns många fördelar med att använda sig av PVM i forskning. Det är ett effektivt tillvägagångssätt när det gäller att engagera samhälle och beslutsfattare i frågor som rör social förändring, och det har visat sig användbart i miljöer där ungdomars deltagande är av värde (Anngang et al., 2016; Katja Gillander Gådin & Warne, 2018; Mitchell & Sommer, 2016). PVM har också använts frekvent i arbete mot genusrelaterat våld (Mitchell & Ezcurra, 2017; Christensen, 2019; Treffry-Goatley et al., 2017) kanske i synnerhet på grund av metodens förmåga att gynna deltagande, och engagera samhälle och beslutsfattare.

Tillvägagångssättet med PVM är att deltagarna själva får visualisera sin uppfattning av samhället, något som kan bidra till en bredare förståelse från perspektiv som annars kunde ha förbisetts, som i denna studie, tjejeers egna perspektiv. Genom att använda PVM kan olika berättelser utforskas utan att det talade språket står i fokus, och metoderna skiljer sig också från andra i och med att de i större grad uppmuntrar till delaktighet mellan deltagare och forskare. Deltagandet handlar till stor del om att analysen av materialet inte kan slutföras utan deltagarnas berättelse och beskrivning av materialet. En specifik typ av PVM som används flitigt inom folkhälsovetenskapliga studier (Witkowski et al., 2021) men som även har bidragit till en mängd olika

forskningsområden och discipliner är photovoice, som kommer att presenteras mer ingående i metodavsnittet.

Teoretiska utgångspunkter

Performativitet och hegemonisk maskulinitet

Licentiatavhandlingen tillämpar genomgående genusperspektiv för att undersöka hur strukturer och normer påverkar unga tjejers vardag. Hur uppfattningar om kön/genus är socialt konstruerade, och något som skapas och reproduceras i ungdomars interaktion med varandra. De valda teorierna syftar till att belysa hur vissa handlingar är socialt accepterade utifrån vad som anses vara feminint och maskulint.

Performativitet

För att bättre förstå deltagarnas föreställningar om kön/genus, och främst hur de positionerar sig i relation till begreppen feminint och maskulint har båda delstudierna tillämpat performativitet i enlighet med West & Zimmerman (1987) och Butler (2004) för att tolka och analysera materialet. Att "göra kön/genus" avser de olika beteenden och interaktioner (iscensättandet) som skapar och sedan etablerar vad som räknas som feminina respektive maskulina beteenden (Butler, 2004). Det är först när vi uppträder enligt förväntade roller som vi blir "hon" eller "han", och därför menar West & Zimmerman (1987) att kön och genus är någonting vi *gör* snarare än vad vi *är*. Butlers (2004) uppfattning liknar West och Zimmermanns (1987) i avseendet att det handlar om performativitet, men hävdar det motsatta, det vill säga att istället för att performativiteten kommer först, är det kategorierna som kommer först och sedan tilldelar oss performativiteten. Exempelvis kategorin "man" eller "manlighet" skapar en förväntan runt beteende utifrån kön. Det vill säga att på grund av kategorier som tjej, kille, kvinna eller man styrs beteendet, och det är genom dessa kategorier som vi placerar oss själva och andra i olika sammanhang (Butler, 2004).

Personer är inte fria att avgöra normerna och "jaget" utifrån egna önskemål, det är normerna som genom sitt repeterande producerar "jaget" (Butler, 1993).

Vanligen ses hon eller han som de enda kategorierna av genus, och genom det osynliggörs de som identifierar sig som både och eller varken eller, exempelvis hen eller icke-binära. Exempelvis blir det tydligt i denna studie som på grund av sitt syfte, samt de diskussioner och situationer som tjejerna adresserade, utgår från kategoriseringen av tjejer och killar ur en heteronormativ synvinkel. Det gör att studien inte har ett normkritiskt perspektiv. Connell och Pearse (2015) menar att genus inte är fastlåst i kroppar eller det vid födseln tilldelade könet, genus är flytande och föränderligt eftersom genusidentiteter är en social konstruktion. Genom att betrakta genus som sociala konstruktioner som är förankrade i heteronormativitet och som tillskriver oss vissa beteenden och positioner, kan invanda mönster av både dominans och underordning avslöjas. Det är just dessa mönster och denna performativitet som exempelvis kan ha negativ påverkan på hur killar behandlar tjejer (Butler, 1990; Connell & Messerschmidt, 2005), men även hur tjejer positionerar sig själva och behandlar varandra (Ambjörnsson, 2004).

Hegemonisk maskulinitet

Tillsammans med performativitet finns teorier om hegemonisk maskulinitet, och Connell (2008) menar att femininet och maskulinitet utförs och legitimeras i relation till varandra. Hegemonisk maskulinitet refererar till den idealiska maskuliniteten i samhället vid en viss tid och plats (Robinson, 2005), den som står högst i rang över alla maskuliniteter och femininiteter (Connell, 2003). Begreppet är kopplat till genusnormer och manlig dominans (Connell & Messerschmidt, 2005; Jewkes et al., 2015) men vad som utgör den eftersträfvansvärda hegemoniska maskuliniteten i ett samhälle varierar. Det som däremot består är hur den hegemoniska maskuliniteten förstärker patriarkatets legitimitet och även till stor del genusrelaterat våld, eftersom våld och sexuella trakasserier är ett sätt att bibehålla makt (Connell & Messerschmidt, 2005; Gruber & Fineran, 2016; Robinson, 2005). Att tillämpa teorin om hegemonisk maskulinitet kan hjälpa oss att förstå strukturer som påverkar beteenden och attityder hos såväl killar som tjejer. Användandet av hegemonisk maskulinitet kan synliggöra och problematisera killars dominans, men även underordningen av tjejer och femininitet.

Motiv till studien

För att kunna arbeta förebyggande och motverka genusrelaterat våld behövs ökad kunskap, både i relation till unga och i relation till landsbygd. Det finns flera internationella studier och ett alltmer ökande intresse för att studera det genusrelaterade våldets förekomst på landsbygd (DeKeseredy et al., 2016; Edwards, 2015; Reckdenwald et al., 2018; Sandberg, 2013). Men det finns få studier som fokuserar på problemet i en svensk kontext (van der Burgt, 2015). Vi behöver belysa omfattningen av genusrelaterat våld mot tjejer på landsbygd, och även våldets upphov till otrygghet och rädsla. Vi behöver belysa det genusrelaterade våldets negativa påverkan på exempelvis hälsa och skolprestationer (Apell et al., 2019; Bendixen et al., 2018; Edwards, 2018; Fitzgerald, 2017; Rinehart et al., 2017) och vi behöver ökad kunskap för att förstå hur våldet kan elimineras. Vidare behöver tjejers egna röster och perspektiv i större grad lyftas och synliggöras snarare än att kontinuerligt applicera vuxnas uppfattning om ungas tillvaro (Sprague Martinez et al., 2018).

Övergripande syfte och delsyfte

Syfte

Det övergripande syftet med avhandlingen är att öka kunskapen om genusrelaterat våld mot tjejer på landsbygd genom den participatoriska metoden photovoice. Mer specifikt är syftet att studera genusrelaterat våld och dess konsekvenser utifrån tjejers egna perspektiv, samt att kritiskt diskutera metodens potential att nå social förändring.

Metod

Photovoice

Datainsamlingsmetod för projektets båda studier är photovoice, en kvalitativ visuell aktionsforskningsmetod som bygger på aktivt deltagande. Photovoice

ger deltagarna inflytande över materialet och agens över vad som ska visas, samtidigt som metoden också genererar kunskap och kan främja social förändring (Macentee, 2020). Photovoice har bland annat använts inom risk- och katastrofvetenskap (Schumann et al., 2019), antropologi (Padilla et al., 2019) och utbildning (De Lange et al., 2015; Mitchell & Moletsane, 2018).

Photovoice är en metod som utvecklades av Caroline Wang och Mary Ann Burris 1992, och metoden har samma kvaliteter och styrkor som presenterades tidigare under avsnittet gällande PVM. Photovoice är förankrad i ett feministiskt perspektiv, Freires (1972) kritiska pedagogik, och community photography (sambhällsfotografering). Det har visat sig att photovoice är speciellt värdefullt i studier som involverar människor som tillhör stigmatiserade grupper eller har svårt att kommunicera på grund av språkbarriärer, samt i studier som strävar efter att förmedla människors perspektiv rörande sociala frågor såväl som hälsofrågor (Mitchell & Sommer, 2016; Wang, 1999; Wang & Burris, 1994, 1997; Warne et al., 2013). Photovoice tar avstamp i deltagarnas erfarenheter och har tre huvudsakliga mål (1) att möjliggöra för människor att dokumentera och skildra sin vardag (2) att främja kritisk dialog och kunskap om viktiga frågor genom gruppdiskussioner av fotografier och (3) att nå policy aktörer (Wang & Burris, 1997). I kombination är dessa mål avsedda att främja social förändring, med särskild tonvikt på det tredje målet.

Photovoice – feministisk teori, kritisk pedagogik och samhällsfotografering

Photovoice vilar i huvudsak på tre ben där feministisk teori är ett av dessa. Feministisk teori kan sägas vara samlingsbegrepp för teorier som uppmärksammar hur kön och könsidentiteter är kopplat till maktstrukturer i samhället (Freedman, 2003). Wang & Burris (1994) ämnade att i sitt arbete med kvinnor i Yunnanprovinsen i Kina utgå från ett deltagande perspektiv som baserades på att kvinnor skulle inkluderas i den forskning som berörde dem, och genom det reflekteras även Smiths (1987) ståndpunktsfeministiska teori. Det är ett kunskapsteoretiskt perspektiv som utgår från att kunskap kommer från social position, den produceras och upprätthålls av social interaktion och "görande" i specifika sammanhang. Kärnan i

ståndpunktsfeminism är att den verkliga kunskapen ligger i erfarenheten, och den som inte delar erfarenheten av att vara exempelvis marginaliserad eller förtryckt, kan heller aldrig ses som legitima kunskapsbärare (Lykke, 2009). Att anta ståndpunktsfeminism är att argumentera för att värdet i forskningen utgår från jagets erfarenhet, samt att kunskapen finns inom själva representationen och det överensstämmer väl med vad som även är kärnan i denna studie.

Freires (1972) kritiska pedagogik är det andra benet som metoden vilar på. Centralt är att genom reflektion och handling utmana rådande makt och dominansstrukturer, och att utifrån nya insikter och kunskaper förändra sin situation. Detta kan även förklaras genom hur Freire (1972) skiljer på kritiskt tänkande respektive naivt tänkande, där det förstnämnda ser verkligheten som en ständigt föränderlig process, och det sistnämnda ser nuet och verkligheten som normalt och anpassar sig därefter. Freires version om kritisk pedagogik bygger även på en vision om social förändring.

Det tredje, och kanske det mest synliga benet i metoden är det Wang & Burris (1997) kallar "sambhällsfotografering", vilket innebär att en berättelse förmedlas genom att deltagarna själva fotograferar och sedan väljer ut vilka bilder som ska visas och diskuteras. Det är just dessa bilder som datainsamlingen centreras kring, och att förmedla en berättelse genom just bilder kan för deltagarna leda till reflektion över exempelvis egna styrkor och samhällsliga utmaningar. Photovoice bygger på att foton tas av personer som själva kan kontrollera vilken berättelse de vill förmedla, istället för att vara subjekt för andras fotografering och antaganden (Wang & Burris, 1997).

Forskningsdesign

Avhandlingen bygger på två delstudier, och både delstudie [I] och [II] syftar till att öka kunskapen om (o)trygghet, våld och dess konsekvenser utifrån tjejers perspektiv men de två delstudierna fördjupar sig på olika sätt och analyserna är olika. I delstudie [I] valdes induktiv och deduktiv tematisk analys för att tolka materialet, medan i delstudie [II] valdes aktionsorienterad analys och innehållsanalys. I båda delstudierna användes photovoice som datainsamlingsmetod kombinerat med fokusgrupper och workshops kring

fotografierna. Utöver det ingår i delstudie [II] även data som samlats in genom en gruppintervju med beslutsfattare i kommunen, samt material från en podcast där fyra av tjejerna från projektet deltog.

Kontext

Det empiriska materialet till båda delstudier är insamlat i en landsbygdskommun i den norra delen av Sverige och kommunen är en av sju kommuner i länet. Landsbygdskommuner avser platser som har mindre än 15 000 invånare boende i kommunens största tätort (Sveriges kommuner och Regioner, 2019). Även om landsbygd kan innehålla stora variationer där olika platser skiljer sig åt finns vissa tydliga faktorer som förenar dem, bland annat avsaknad av anonymitet, social isolering och de långa avstånden (Gottzén & Franzén, 2020). Att ha långa avstånd till större städer innebär även en begränsad tillgång till samhällstjänster av olika slag som exempelvis hälso- och sjukvård, ungdomsmottagning, kvinnojourer och andra stödfunktioner i samhället (Jarnkvist & Brännström, 2019; Weinhold & Gurtner, 2014).

Kommunen är drygt 3000 kvadratkilometer i areal, med en befolkningstäthet på ca tre personer per kvadratkilometer, och i kommunen finns totalt fem kommunala grundskolor och en gymnasieskola (Informationsverige, 2018). Gymnasieskolan valdes ut genom att den är en av få som befinner sig i en landsbygdskommun.

Deltagare

I både delstudie [I] och delstudie [II] ingick totalt 35 tjejer mellan 16-20 år som gick första och andra året i en treårig utbildning på antingen teoretiskt eller praktiskt program, samt en grupp med nyanlända tjejer som deltog i ett språkprogram. Vissa av deltagarna bodde i samma område som gymnasieskolan, men majoriteten av de bodde i omgivande landsbygdsområden och pendlade dagligen. Sammantaget var det bra närvaro av samtliga elever från de olika programmen och endast ett fåtal deltagare var frånvarande från workshop enstaka gånger på grund av sjukdom. Deltagarna delades upp i fem olika grupper som varierade mellan sex till åtta tjejer i varje grupp.

Datainsamling

Datainsamlingen och genomförandet av photovoice gjordes av mig tillsammans med huvudhandledare. Som ett första steg i att rekrytera deltagare hade vi informationsmöten för de respektive klasserna från treårigt teoretiskt program, treårigt praktiskt program och ett terminsbaserat språkprogram. För att möjliggöra att få fler deltagare i studien beslutades att photovoice- och forskningsfrågor skulle ingå i den ordinarie undervisningen för de elever som gick treårigt program, men att deltagande i forskningsprojektet var frivilligt. Killarna, samt de elever som valde att avstå från deltagande i forskningen delades in i mindre grupper och genomförde photovoiceprojektet med sina lärare, och inget material från dessa grupper har ingått i mitt avhandlingsarbete.

Vid träffen gavs information om projektet som helhet samt information om metoden vi skulle använda oss av. Efter träffen delades en skriftlig information ut så att eleverna i lugn och ro kunde läsa igenom studiens syfte samt sina möjligheter att när som helst och utan motivering avsluta sitt deltagande. De mottog även ett samtyckesformulär som de bads underteckna om de ville delta i studien och de gav oss då också rätten att använda insamlat material i publiceringar och föreläsningar. Därefter hade vi ett tillfälle med introduktionsuppgifter för att eleverna skulle få bekanta sig med metoden. Eleverna delades in i tillfälliga grupper för att göra en så kallad community mapping, fritt översatt "samhällskartläggning" som används för att dokumentera betydelsefulla platser (Amsden & Vanwynsberghe, 2005). Frågor som ställdes var exempelvis vilka resurser som fanns tillgängliga, vilka utmaningar det fanns för tjejers trygghet och vilka förändringar eleverna skulle vilja se i samhället. Genom dessa frågor närmade vi oss gradvis samtalsämnen som handlade om otrygghet och våld. Efter tillfället med community mapping delades deltagarna in i grupper baserat på vilka som tackat ja till att ingå i studien. Separata mötesrum bokades sedan på gymnasieskolan för de olika grupperna där vi genomförde våra workshops. Eftersom våld är ett allvarligt ämne som kan vara svårt att prata om gav vi deltagarna en förberedande uppgift. De ombads att fotografera tre till fem bilder utifrån nedanstående frågor:

1. *Vad bidrar till trygghet för tjejer i samhället?*
2. *Vad bidrar till otrygghet för tjejer i samhället?*

Bilderna presenterades och diskuterades under en workshop på samma sätt som påföljande workshops under studiens gång. Nästa steg var att fokusera på olika former av våld och dess konsekvenser och vi bad deltagarna ta tre till fem bilder utifrån följande frågor:

3. *Vilka olika typer av våld och trakasserier kan tjejer drabbas av?*
4. *Vilka konsekvenser kan det leda till?*

Deltagarna fick en vecka på sig att ta bilder utifrån frågeställningarna, och skickade sedan in sina bilder via e-post tillsammans med en bildtext. Alla workshops baserades på fotografierna som vi facilitatorer på förhand skrev ut och delade ut till deltagarna. Bilderna tillsammans med berättelsen kring bilderna utgjorde grund för diskussion och samtal där varje deltagare fick tid att berätta varför de tagit just den bilden och vad den representerade, innan gruppen kunde kommentera och ställa frågor. Ett verktyg som användes för att försöka skapa balans där alla deltagare fick diskutera sina bilder utifrån egna perspektiv var SHOWeD¹ (Wallerstein & Bernstein, 1988) som innehåller följande frågeställningar: Vad kan ni se i bilden? Vad är det som händer i bilden? Hur relaterar det som händer i bilden till våra liv? Varför existerar denna situation? Vad kan vi göra åt det? SHOWeD stimulerar även ett reflekterande tankesätt hos deltagarna och fördjupar den kritiska dialogen.

Processen, att diskutera bilderna tillsammans med deltagarna för att verkligen förstå vad som sägs i det visuella uttrycket är en mycket viktig del av photovoice (Mitchell et al., 2017). Ett annat sätt att ge röst till materialet även utanför de samtal som förs under workshops, är att göra en utställning av de producerade fotografierna. Utställningen fungerar sedan som en slags visuell kommunikation i att ta forskningen ett steg vidare ut i samhället, att

¹ SHOWeD är en akronym med den engelska betydelsen: "What do we See here?", "What is really Happening here?", "How does this relate to Our lives?", "Why does this situation, concern, or strength exist?" och "What can we Do about it?"

nå policy aktörer och främja social förändring (Liebenberg, 2018). Det diskuterades i samtliga grupper olika tillvägagångssätt att nå ut med budskapet, och de förslag som kom upp var bland annat att skriva brev till statsministern, sprida information på SFI och på skolbiblioteket, samt att göra en utställning. Deltagarna enades slutligen om det sistnämnda och gav sitt samtycke till att materialet skulle bli till en utställning som vi i forskningsgruppen kunde fortsätta visa även efter att studien var avslutad.

Datainsamlingen har i huvudsak genomförts med den deltagarorienterade aktionsforskningsmetoden – photovoice tillsammans med nämnda workshops och gruppintervjuer. Varje grupp träffades i genomsnitt under fem workshops som varade mellan 60 och 180 minuter och photovoice-datainsamlingen pågick under två månader. Det hölls även två uppföljningstillfällen där utställningens kommande digitala format diskuterades. Två av grupperna faciliterades av huvudhandledare, två av grupperna faciliterades av mig och en av grupperna faciliterade vi tillsammans. Alla samtal spelades in med en diktafon och transkriberades ordagrant. Information som kan indikera deltagarens identitet har tagits bort, och alla namn är pseudonymer.

Kvalitetskriterier gällande kvalitativ metod

För att bedöma tillförlitligheten i studien har de fyra kvalitetskriterierna av Lincoln och Guba (1985) använts: trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och tillförlitlighet. *Trovärdigheten* refererar till hur väl resultaten och analysen av dessa överensstämmer. Eftersom kvalitativa studier kan innehålla flera likvärdigt sanna beskrivningar av en upplevd verklighet, vilar trovärdigheten på att både datainsamlingen och analysen genomförs på rätt sätt (Lincoln & Guba, 1986; Bryman, 2011). Genom att denna studies datainsamlingsprocess och analyser har beskrivits steg för steg finns möjlighet även för läsaren att bedöma trovärdigheten (Lincoln & Guba, 1986). *Överförbarheten* refererar till att göra en så kallad tät beskrivning som ska säkerställa att den som tar del av forskningen ska få tillgång på tillräcklig mängd information för att kunna avgöra om studiens resultat kan överföras på en annan situation eller miljö (Lincoln & Guba, 1986). Trovärdighet och överförbarhet har även synliggjorts i diskussioner och möten med det sydafrikanska teamet där vi funnit en

mängd likheter trots olika kontexter. För att nå *pålitlighet* krävs ett kontinuerligt granskande och tillgängliga redogörelser av forskningsprocessen (Lincoln & Guba, 1986). Materialet har granskats och bedömts regelbundet under processens gång, och genom detta har även pålitligheten förstärkts. *Tillförlitligheten* refererar till att forskaren handlat i god tro och inte medvetet låtit personliga värderingar prägla resultat och slutsatser på ett negativt sätt. Genom de respektive analysmetoderna, tematisk analys och innehållsanalys, har ett kritiskt förhållningssätt eftersträvat, samt att data och resultat genomgående diskuterats i forskargruppen. Förutom dessa kriterier menar Lincoln & Guba (1986) att forskarens egna positioner och förståelse är mycket viktigt att vara medveten om.

Positionalitet

För att kunna utföra kvalitativ forskning är en medvetenhet av vår egen förståelse, också kallad positionalitet eller reflexivitet (Creswell & Poth, 2017) viktig att ta med. Men detta menas vad forskaren har för kunskap och förståelse inom området sedan tidigare, och det kan innefatta tidigare yrkeserfarenhet, inlärd kunskap, värderingar och erfarenheter (Priebe & Landström, 2017), eller exempelvis hur jag som kvinnlig forskare är en del av kunskapsproduktionen i ett feministiskt positionerat forskningsprojekt. Hur vi ser, tolkar och skriver vår forskning återspeglar vår egen position som har bildats genom exempelvis kultur, historia, socialt sammanhang och kön (Creswell & Poth, 2017). Därför har det betydelse att min egna levda erfarenhet av att en gång varit tjej, ung kvinna, och nu vuxen kvinna sannolikt är det som främst präglat min förståelse av tjejers utsatthet. Mina val av teorier, arbetssätt och analyser har ett feministiskt ramverk, och i linje med ståndpunktsfeminismen (Smith, 1987) har jag en ingång i materialet genom att jag som kvinna har egna erfarenheter av att förhålla mig till patriarkala strukturer i vardagen. Det är också svårt att bortse från att de olika tolkningar jag gjort av materialet och även hur jag utvecklat samtalen har påverkats av min tidigare kunskap och forskning inom områden som rör mäns våld mot kvinnor, maskuliniteter och våld i nära relationer. Vidare kan jag anta att deltagarna skulle haft svårt att öppna sig på samma sätt om forskaren varit

man. Därför, att vara kvinna i denna studie anser jag varit en positiv förutsättning även för deltagarna. Dels för att kunna skapa ett förtroende i dialogerna med deltagarna, men även för att verkligen förstå materialet.

I processen med att analysera fotografierna som deltagarna tog har positionalitet varit en ständig pågående process parallellt sammanvävd med metoden. En vägledning och hjälp för mig i processen att arbeta med visuellt material i forskning är dessa tre kriterier presenterade av Rose (2016):

- Ta bilderna på allvar
- Reflektera över sociala omständigheter och effekter av bilderna och hur dessa förmedlas
- Reflektera över ditt eget sätt att titta på bilderna

Kriterierna har för mig varit viktiga verktyg i processen att låta deltagarnas bilder främst vara deras berättelse i större grad än hur jag förstår eller läser dem, särskilt gällande den sista punkten, att vara vaksam på att min förförståelse inte överröstar deltagarnas budskap.

Analys

Att transkribera material kan även förstås som en del av analysprocessen (Potter & Wetherell, 1987) och jag har transkriberat det inspelade materialet ordagrant samt försökt bevara materialet så autentiskt som möjligt. I ett försök att illustrera och komma ihåg känslan under samtalen är paus-ljud noterade i transkriberingen, så även skratt, irritation eller tystnad där det uppstått. Av etiska skäl är alla namn pseudonymer, och en del avslöjande detaljer i texten är ändrade för att igenkänning ska försvåras.

Deltagarna har även varit involverade i en trestegsprocess som ligger till grund för analysen; *kontextualisering* (att berätta varför just de bilderna har tagits och vad de representerar), *urval* (att välja ut de bilder som de tycker bäst svarar till frågeställningen) samt *kodning* (att identifiera framträdande teorier och teman). I kodningen har deltagarna delvis varit involverade i processen, och det syftar till hur de skapade egna kategorier utifrån givna frågeställningar, och särskilt gällande frågeställning 3 *vilka olika typer av våld*

och trakasserier kan tjejer drabbas av. Först skapades endast två separata kategorier utifrån; 1) fysiskt och 2) psykiskt våld. Men på grund av den betydande andel fotografier som illustrerade online-trakasserier, diskuterades här olika förslag. Först pratade deltagarna om att online-trakasserier hörde till psykiskt våld och placerade initialt bilderna i den kategorin. Efter att ha diskuterat det en stund beslutade de sig för att online-trakasserier är en separat form av våld och skapade då kategori 3) online-trakasserier.

Studie I – Photovoice och tematisk analys

Analysmetoden som det empiriska materialet i studie [I] vilar på är en induktiv och deduktiv tematisk analys inspirerad av Braun & Clarke (2006). Metoden är flexibel så till vida att den är separerad från förbestämda teoretiska ramverk, något som gör den användbar inom flera teoriområden (Braun & Clarke, 2006). Användandet av den deduktiva fasen i analysen var given genom de specifika frågeställningarna som dels låg till grund för de fotografier som deltagarna tog, men även för kategoriseringen av olika typer våld. Det var exempelvis den givna frågeställningen *vad bidrar till otrygghet för tjejer i samhället* som i stor grad informerade resultatet då det var här genusrelaterat våld blev synligt. Den induktiva fasen tillämpades sedan i enlighet med Braun & Clarkes (2006) sex delsteg: (1) *bekanta sig med intervjumaterialet*. Detta startade redan vid transkriberingen av materialet, och fortsatte sedan genom att materialet lästes igenom flera gånger för att finna mönster. Här låg fokus på vad deltagarna pratade om och hur de uttryckte sig under workshops, och när ny data började visa sig applicerades nästa steg (2) *skapa initiala koder*. Här kodades materialet för att ge en slags övergripande mening och delades in i grupper relaterade till återkommande känslor eller uttryck som exempelvis "rädsla för att bli dömd", "känsla av osäkerhet", "rädsla för att bli utstött". I steg (3) *söka efter teman* gjordes en analys av koderna för att se vilka som tillhörde återkommande teman, exempelvis samlades "rädsla för att bli dömd", "känsla av osäkerhet", "rädsla för att bli utstött" under temat "konstant rädsla/oro". När analysfasen nådde steg (4) *granskning av teman* innebar det en genomgång för att säkerställa sammanhang och olika temans relation till varandra. Här fick några teman

nya rubriker, några slogs ihop medan andra delades upp i flera. När slutligen analysen nådde steg (5) *definiera och namnge teman* kvarstod att kontrollera och identifiera varför just dessa teman var viktiga och relevanta för studiens syfte. Efter dessa fem steg hade två huvudteman och fyra underteman skapats och processen avslutades genom att författa artikel [I], motsvarade steg (6) *skriva rapporten* i enlighet med Braun & Clarke (2006).

Studie II – Aktionsorienterad analys samt innehållsanalys

I studie [II] valdes två olika analysmetoder, den första är aktionsorienterad (Wang, 1999) och kan sägas vara av en mer beskrivande natur. Här ligger fokus endast på vad deltagarna har sagt specifikt i diskussioner relaterade till frågeställningarna, samt hur de tolkade och grupperade fotografierna. Här användes främst hur deltagarna själva kontextualiserade och förstod materialet vilket betonar den deltagande aspekten av metoden.

Som en andra analysmetod valdes innehållsanalys inspirerad av Graneheim & Lundman (2004). Deltagarna skapade, som tidigare nämnts, en egen kategori för online-trakasserier, dels på grund av det anmärkningsvärt stora antal fotografier som visade detta, men även för att deltagarna ansåg att det var en separat form av våld. Därför, i del två av analysen låg fokus på att förstå hur tjejerna definierade online-trakasserier som en form av våld separerad från fysiskt och psykiskt våld, och här gav innehållsanalys en möjlighet att identifiera framträdande mönster. För att få en helhetsbild skapades meningsbärande enheter genom att stycken och meningar som hörde ihop blev märkta med preliminära koder. Därefter kondenserades dessa enheter, vilket innebar att texten kortades av för att endast behålla det centrala innehållet. Under nästa steg lyftes innehållet till en högre teoretisk nivå, och koder skapades för att få en möjlighet att reflektera över materialet från olika perspektiv och i ett nytt ljus. Koderna kan här förklaras som ett hjälpmedel för att försäkra att koder och meningsbärande enheter stämde med den transkriberade textens innehåll. Sista steget i processen innebar skapandet av sub-kategorier och kategorier, och här sorterades koderna enligt likheter och skillnader. Det var här det latenta innehållet, den underliggande meningen i materialet visade sig.

Det tredje målet med photovoice

För att uppfylla det tredje målet med photovoice, att nå beslutsfattare och nyckelaktörer inom policyfältet och kommunicera resultaten till samhället, har utställningen visats och diskuterats på lokal, regional och nationell nivå. Vi har visat och presenterat utställningen för vårdnadshavare och anhöriga till eleverna på skolan, skolchefen, kommunchefen och landshövdingen i regionen, trygghetsrådet i kommunen och kommunfullmäktige. Vi har arbetat tillsammans med Länsstyrelsen för att hålla seminarier och föreläsningar och för att visa utställningen där exempelvis politiker, chefer och tjänstemän i kommuner och regionen har varit närvarande. Vi har arbetat mycket brett för att nå ut med resultaten och även en mängd frivilligorganisationer i regionen har haft möjlighet att ta del av utställningen med tillhörande föreläsning. Under en brottsofferkonferens visades utställningen för representanter från Kriminalvården, Polismyndigheten, Brottsförebyggande rådet, kvinno/tjej/brottsofferjourer, Tjejers rätt i samhället (TRIS), jurister och försäkringsbolag med flera. På nationell nivå presenterades utställningen på Almedalsveckan vid ett seminarium där dåvarande jämställdhetsminister Lena Hallengren höll inledningsanförandet.

Etiska överväganden

Forskaren har alltid ett moraliskt ansvar inför sina deltagare. Etiska principer ska följas noggrant och deltagarnas rättigheter ska ombesörjas (Kvale & Brinkmann, 2014). Att ha ett etiskt förhållningssätt till forskning är alltid viktigt, men kanske särskilt viktigt i studier som denna som berör känsliga och allvarliga ämnen så som våld och utsatthet. Den här studien berör även våldets allvarliga konsekvenser, samt att deltagarna är unga. Innan studien påbörjades söktes ett etiskt godkännande, dock menade etikprövningsnämnden att forskningen inte berörde etiskt känsliga ämnen och ansågs därför falla utanför vad som behöver etikprövas enligt lagen (dnr 2017/58-31). I linje med forskningsetiska regler har deltagarna fått information om studien både muntligt och skriftligt. Vi var också tydliga med att deltagarna kan dra tillbaka sitt samtycke och att de under tiden för workshops hade rätten att ta nya bilder för att ersätta bilder de redan tagit. Det var en av deltagarna som valde att dra tillbaka en av sina bilder och ersätta med en ny

som hon tyckte bättre förmedlade hennes berättelse. Vi har betonat att projektet inte handlar om personliga erfarenheter av isolerade händelser, istället har deltagarna ombetts lyfta blicken och tänka utifrån hur det kan se ut för tjejer i samhället generellt. Vi har även genom projektets gång arbetat aktivt för att vara inkluderande och för att lämna utrymme för deltagarna att dra sig ur eller för nya deltagare att vara med. Eftersom metoden grundas på visuella uttryck genom fotografier, gavs förberedande information om fototeknik och fotoetik under det första informationsmötet. Informationen innehöll främst vägledning om vad som är respektfullt avbildande av en situation och vi gick även igenom hur symboliska och metaforiska bilder kan användas som alternativ (Ponic & Jategaonkar, 2012). Att bli fotograferad kan upplevas som både påträngande och närgånget, både för enskilda individer och för olika samhällsområden (Riley & Manias, 2003). Därför tillämpades exempelvis en "no face policy", vilket innebär att deltagarna skulle undvika att fotografera ansikten, även om det gavs samtycke till det av exempelvis en kompis eller familjemedlem. Vi var tydliga med att det i photovoice inte är själva bilden som är det viktigaste, det viktiga är bilden tillsammans med berättelsen (Mitchell, 2011; Mitchell et al., 2017).

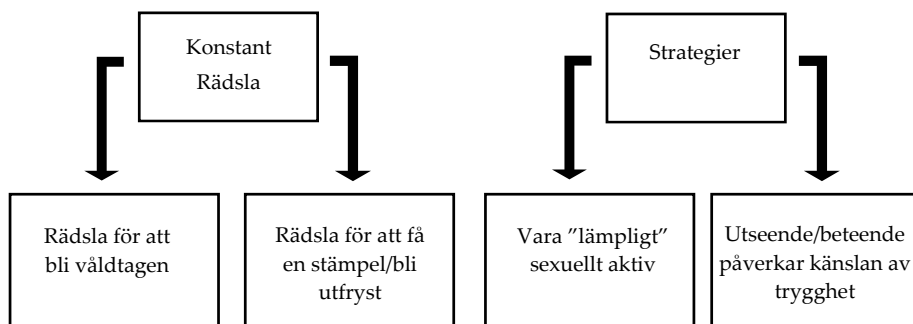
Resultat

I detta avsnitt presenteras resultatet från delstudie [I] och delstudie [II] efter varandra. Photovoice-bilder och visuella exempel från utställningen presenteras för att ge visuella exempel på tjejernas berättelser.

Studie I – tjejers perspektiv på (o)trygghet och genusrelaterat våld

Resultatet av analysen gav två teman, *konstant rädsla* och *strategier*. Till stor del genererades dessa resultat av de två första frågeställningarna *vad bidrar till trygghet för tjejer i samhället*, och *vad bidrar till otrygghet för tjejer i samhället*. Det första temat delades in i två sub-teman som beskriver vilken typ av rädsla deltagarna pratade om, *rädsla för att bli våldtagen* och *rädsla för att få en stämpel och bli utfrysad*. Även det andra temat delades in i två sub-teman som närmare

beskriver de strategier som tjejerna har utvecklat för att hantera och navigera i den konstanta rädslan genom att vara "lämpligt" sexuellt aktiv samt hur utseende och beteende påverkar känslan av trygghet. Se Figur 1 för indelning av teman och sub-teman.

Figur 1. Teman och sub-teman som beskriver typer av rädslor och strategier

Konstant rädsla

Begreppet rädsla var centralt i samtalen, och huvudtemat gav två sub-teman; rädsla för att bli våldtagen och rädsla för att få en stämpel och att bli utfrys.

Rädsla för att bli våldtagen

Just rädslan för att bli våldtagen uttrycks bland flera av deltagarna som "det värsta som kan hända", och något som antas ge förödande konsekvenser för den utsatta (i dessa diskussioner tjejen) medan förövaren (i dessa diskussioner killen) kan fortsätta leva livet som vanligt.

Clara: Om jag skulle bli våldtagen, mitt liv hade blivit förstört, men ingen hade gjort någonting åt det. Han som hade våldtagit mig, han hade varit på fri fot någon månad efter bara.

Vid samtalen pratade deltagarna om den potentiella risken att bli överfallen, samt var och när det i så fall troligast kunde inträffa. Överfallen antogs främst

kunna inträffa sent på kvällen eller natten, främst i mörkret på öde platser eller i stängda utrymmen så som tunnlar, där chansen att få hjälp upplevdes som mindre.

Amanda: När man går helt själv i mörkret, det känns väldigt otryggt. Vem som helst kan ju komma. Speciellt om det är sent på natten och så.

Olivia: Jag känner mig mest otrygg när det är mörkt ute och jag ska gå i trånga utrymmen och en man står där i mörkret. Om jag går själv, inte om jag är med kompisar, då känner jag mig trygg. Ingen hör ju en om något skulle hända.

Figur 2 visar en bild från utställningen som illustrerar otrygghet i bild och text.

Figur 2. Bild från utställningen som illustrerar otrygghet

I nedanstående citat fick deltagare från två olika grupper frågan om de tror att samma rädsla som de beskriver även generellt gäller för killar:

Alice: Alltså killar är inte lika rädda att gå ut på natten så. Det finns liksom inte i deras värld.

Ebba: Jag tror inte de skulle bli lika rädda om de såg en man, jo de kanske skulle bli lite rädda, men de tänker inte på samma saker, som att bli våldtagen, misshandlad, han kanske börjar ta på mig, han kanske inte låter mig gå därifrån.

Som citaten visar upplevde tjejerna att de bär på olika upplevelser av rädslor jämfört med killarna, och skillnaden gäller inte bara rädsla kopplat till övergrepp, det gäller även rädsla sammankopplat med hur andra kan uppfatta ens beteende.

Rädsla för att få en stämpel och bli utfrys

Ett annat återkommande ämne var rädslan för att få ett dåligt rykte, "en stämpel" och följderna som det kan medföra då det även är länkat till status, eller brist på status. Här nämndes konsekvenser som psykisk ohälsa, osäkerhet och en negativ påverkan på egen självbild. Deltagarna pratade även om hur oönskade rykten kunde uppstå oavsett beteende eller utseende.

Clara: Man blir trakasserad för hur man klär sig, att om man visar förmycket är man ju en slampa eller hora... så, ja.

Samtidigt med rädslan för att få ett dåligt rykte och drabbas av utanförskap fanns också ett motstånd mot att verka för pryd.

Ebba: Alltså jag tänker att om man blir sedd på som pryd typ, av andra. Så blir det som att man är tråkig liksom.

Även andra tjejer kan vara högst deltagande i ryktesspridning, och enligt deltagarna kunde det upplevas som värre. Dels på grund av att andra tjejer vet vad som gör mest ont, och dels på grund av uppfattningen att rykten har en annan legitimitet om det kommer från andra tjejer.

Leah: Tjejer kan vara så jävla elaka, killar dom säger "jävla hora", men tjejer kan verkligen gå in i detalj och bara [...] alltså de kan ju, de vet ju själva vad de skulle bli [ledsen av] så de kan ju vinkla det.

Astrid: Det är annorlunda när en kille säger "hon är en hora" än när en tjej säger "hon är en hora". Rykten sprider sig snabbare om det är en tjej [som sprider] än en kille [...] Det är därför jag känner att man tar åt sig mer av vad tjejer säger.

Gällande konsekvenser så diskuterade tjejerna i huvudsak psykisk ohälsa som exempelvis depressioner och självskadebeteende, som i sin tur relaterades till en negativ självbild. Olivia sammanfattade det med att "det tär på en som individ". En del bilder och berättelser illustrerade olika former av

självskadebeteende som ett sätt att hantera ryktesspridning, Amanda ger ett exempel av detta.

Amanda: [...] hon fick höra att hela stan vet om att hon är en "äcklig hora", så hon kanske känner att livet är hopplöst och att hon inte har någon. Så då väljer hon att skada sig själv med fysisk smärta.

Ett självskadebeteende diskuteras både som ett sätt att fly smärta eller som ett rop på hjälp. Gällande vad som kan leda till rykten och att få en stämpel och bli utfryst, diskuterades skillnader i vad som anses vara "accepterat" beteende för tjejer och killar. Deltagarna upplevde att tjejer generellt är mycket mer begränsade än killar, och samtalen synliggjorde hur tjejer lär sig att navigera i vardagen med hjälp av olika strategier. Figur 3 visar en bild från utställningen som illustrerar konsekvenser av genusrelaterat våld i bild och text.

Figur 3. Bild från utställningen som illustrerar konsekvenser av genusrelaterat våld

Strategier

I samtal om rädsla och otrygghet blev det väldigt tydligt hur tjejerna använde olika strategier för att öka sin egen känsla av trygghet, och särskilt när det gällde att gå genom öde platser eller vistas ute själv sent på kvällen eller natten. Av de nämnda strategierna fanns bland annat att hålla nycklar i handen för att kunna slå hårdare vid försvar, sträcka på sig och gå med bestämda steg, undvika ögonkontakt, alltid ha sällskap på vägen, ringa mamma eller en vän, införskaffa en självförsvarsspray, eller helt enkelt undvika att gå ut eller att vara med på sociala sammankomster. Här framkom det även att en del av strategierna var ett inlärt beteende då flera av deltagarna berättade att deras mamma har bett dem att vara försiktig, samt hur de ska göra om de möter någon okänd.

Att vara "lämpligt" sexuellt aktiv

Att vara "lämpligt" sexuellt aktiv är inte helt olik rädslan för att få en "stämpel och bli utfrys" som visat ovan men här är det direkt sammankopplat med tjejens sexualitet. En av deltagarna hade tagit en bild på ett textmeddelande som sa "Tja Mackan, hörde att Lina låg med Gustav, jävla hora blir äcklad". Med detta ville deltagaren illustrera att tjejer som har sex med killar blir "horstämplade". Diskussionen nedan visar hur tjejerna pratar om skillnaden mellan killar och tjejers accepterade beteende gällande sexualitet.

Maria: Om hon har sex med någon som inte är hennes pojkvän eller om hon har haft sex med kanske två personer, då är hon en hora, men killar de kan ligga med hur många som helst. Det är nästan typ något att skryta om också.

Sara: De kan ju sitta och bara "åh jag har legat med [namn]" som att man bryr sig, alltså det är så dumt. Tänk om tjejen skulle sitta och säga så, då skulle det bli "vad fan är det för fel på henne typ".

Maria: Tjejer får ju typ inte visa sin sexualitet eller någonting utan de ska vara så fina och snälla och inte prata snusk, men killar får fan prata om allt.

Astrid: Killar kan också se tjejer som objekt. Jag vet mina killkompisar för ett tag sedan, de pratade om tjejer de hade legat med som om de var troféer. Tjejer vi är inte objekt, vi är ingen trofé, ingen sexleksak, vi är en människa lika mycket som dem. Alltså det finns ju ingen respekt!

Deltagarna diskuterade också de oskrivna regler som finns gällande tjejers sexualitet i ett förhållande, och även där påläggs restriktioner. Här pratade de om att en tjej inte kan byta pojkvän för ofta, hon får inte ha sex förrän tidigast andra veckan i relationen och det anses som en trofé att "ta" en tjejs oskuld.

Hur utseende och beteende påverkar känslan av trygghet

Deltagarna visar en medvetenhet om hur begränsade de är jämfört med killarna, och att detta även har lett till olika former av vardagsstrategier. Dessa strategier används mer eller mindre medvetet för att antingen tänja på och förflytta existerande gränser eller för att undvika risken för utsatthet.

Sandra: Man kan känna sig otrygg av jättemånga saker. Man kan känna sig obekvämt bara man har en annan sorts kläder på sig, om man har kjol kan man vara otryggare, man kan vara otryggare om man har uppsatt hår eller nersläppt hår, smink eller inte.

Vid frågan om hur exempelvis hår eller kläder kan påverka känslan av (o)trygghet, visade det sig att det hänger ihop med vilka signaler de antas sända ut. Det är en kombination av att bry sig om vad andra tycker och att undvika att bli tafsad eller "kollad" på.

Astrid: (...) det känns som att det är mer risk att man blir tafsad på om man har kjol.

Ebba: Alltså bara man har kroppssittande kläder så att man kanske visar sina kurvor, då blir killar triggade.

Här ger tjejerna exempel på strategier de använder sig av för att undvika att bli tafsad på, och att de tar på sig ansvaret för att inte sända ut signaler som kan leda till trakasserier eller rykten. Vidare i samtalen synliggörs även att tjejerna själva är del av att upprätthålla normer och attityder som sammankopplar ett beteende med vad de själva anser vara en oönskad "horstämpel". Citatet från Maria ger ett exempel på detta när hon sammanfattar bilden av en "typisk" alkoholpåverkad tjej:

Maria: Antingen gråter de eller så står de och dansar och skrik-sjunger [...] Det låter så elakt att säga, men de ska vara på killar och vara en hora eller vad man ska säga.

Könsnormer är synliga i deltagarnas samtal om hur tjejer i allmänhet betar sig under påverkan av alkohol, och här framgår även hur de själva kan använda sig av ryktesspridning och "horstämpel" för att peka ut ett beteende som inte är "accepterat".

Ebba: Det kan ju också vara det att man har gjort samma sak själv, men så lägger man fokus på den andra för att man inte själv ska få dåligt rykte.

Ebba ger här exempel på hur tjejer också upprätthåller begränsande normer genom att aktivt använda sig av dem till egen fördel.

Studie II – tjejers perspektiv på (o)trygghet och genusrelaterat våld med särskild fokus på online-trakasserier samt metodens potential att nå social förändring

Resultaten i studie [II] indelades i två separata sektioner för att möta studiens två delsyften. Den första sektionen analyserades med två separata analysmetoder 1) aktionsorienterad analys som fokuserade på deltagarnas uppfattning av trygga och otrygga platser och olika typer av våld. Resultaten

visar att (o)trygga platser till stor del kan sammankopplas med fysiska rum och platser, både offentliga och privata. Vid deltagarnas kategorisering av olika typer av våld så applicerades 2) innehållsanalys för att kunna göra en djupare analys av den kategori som låg till grund för majoriteten av både diskussioner och fotografier. Huvudkategorin *Ingen kontroll* gav två subkategorier *Reducerad agens* och *Reducerat utrymme* som beskriver hur olika vardagliga faktorer begränsar tjejers livsutrymme.

Trygghet och otrygghet

Genom syftet att öka kunskapen om genusrelaterat våld från tjejers egna perspektiv, utgjorde diskussioner gällande trygghet och otrygghet en väsentlig del. Därför analyserades här främst frågeställningen *vad bidrar till (o)trygghet för tjejer i samhället* och det har delats upp i privata / offentliga rum och stad / landsbygd.

Privata / offentliga rum

De fotografier av (o)trygghet som deltagarna tog var nästan uteslutande relaterade till genusrelaterat våld samt till fysiska platser som presenterat i studie [I]. Trots att tjejerna även nämnde att hemmet för många kan vara otryggt, kopplade de i hög grad hem och närvaro av familj och vänner som någonting som representerade trygghet. Wilma konkluderade med "ett tryggt hem att komma till där jag känner mig säker". Några av deltagarna framhöll även att många tjejer kan uppleva just hemmet som en väldigt otrygg plats. Men i huvudsak omtalades hemmet främst som en representation för trygghet, medan exempelvis att vara ute sent på kvällstid eller på offentliga platser som tågstationer, parker, öde områden eller tunnlar representerade otrygghet.

Stad / landsbygd

När det gäller skillnaden mellan stad och landsbygd i relation till trygghet var majoriteten av deltagarna överens om föreställningen av städer som mycket farligare än landsbygd. Deltagarna omtalade landsbygdens långa avstånd till närmsta större stad som något positivt. De pratade om landsbygdsplatsen de bodde på som mycket tryggare än större städer, och tryggheten var i stor grad

antingen kopplat till en känsla av att känna till sin närmiljö eller att "alla känner alla".

Agnes: Det känns ju bättre att vara här än om man skulle vara i Stockholm tillexempel, det är ju jätte, jättestor skillnad.

Nellie: Jag hade inte velat bo i någon stad överhuvudtaget. Jag hade aldrig önskat att mina barn skulle växa upp i en större stad.

Den dagliga kollektivtrafiken i storstäder ansågs även kunna utgöra en fara, samt att det är skottlossning "typ varje dag". Eftersom en del av deltagarna kom från ännu mindre samhällen flera kilometer från gymnasieskolans position, diskuterades även dessa platser. Sammanfattningsvis ansågs mindre platser med färre invånare utgöra en ökad känsla av trygghet. Även om denna uppfattning verkar ha delats av majoriteten av tjejerna, så fanns det några röster som menade det motsatta.

Aisha: Jag bodde i Stockholm tidigare, det är så tryggt där. Alla säger att det är så otryggt, men jag känner att det är tryggt.

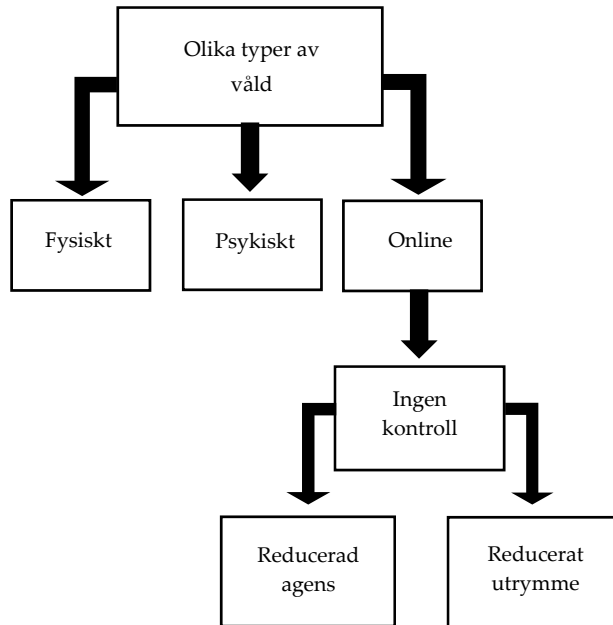
Bland de fåtal personer som upplevde större städer som tryggare pratades då om känslan av att "alla känner alla" på landsbygden som någonting negativt. Det var just bristen på anonymitet som bidrog till en känsla av otrygghet. Den otryggheten handlade då främst om sexuella trakasserier eller risk för ryktesspridning. Att det i större samhällen eller städer finns större utbud av butiker och mycket folk var också en bidragande faktor till glädje och trygghet bland några av deltagarna.

Olika typer av våld

Till frågeställningen om *vilka olika typer av våld och trakasserier kan tjejer drabbas av* delade deltagarna upp det i tre olika kategorier: fysiskt våld, psykiskt våld och online-trakasserier, se Figur 4 för indelning av teman och sub-teman. Gällande fysiskt och psykiskt våld tog tjejerna bilder som illustrerade kvinnomisshandel, utsatthet och mobbing i skolan, bli antastad på bussen, samt bli antastad eller våldtagen på festivaler och privata fester. Det som

deltagarna associerade med psykologiskt våld var främst mobbning, att bli "scannad och avklädd" genom blickar, och att bli utsatt för rykten och hånfulla kommentarer.

Innehållsanalys:

Figur 4. Teman och sub-teman som beskriver olika typer av våld och dess sub-teman

Online-trakasserier

Resultatet av analysen av online-trakasserier gav en huvudkategori *Ingen kontroll* som representerar ett återkommande tema i tjejernas diskussioner. Huvudkategorin delades upp i två subkategorier som närmare beskriver vad det kan innebära att inte ha kontroll, och detta mynnade ut i *reducerad agens* och *reducerat utrymme*.

Reducerad agens

Att bli kallad hora eller slampa var någonting tjejerna uttryckte att de flesta får höra varje dag, flera gånger om dagen. En del av deltagarna menade att det är så normaliserat att de själva inte reflekterar över det längre. Det har blivit en stor del av vardagen och förstås inte som våld. Deltagarna trodde

heller inte att det skulle öka självförtroendet om någon kompis gav komplimanger och beröm, exempelvis för utseendet. De pratade om att tjejer själva tar på sig skulden om de mår dåligt och dialogerna påvisar en låg självbild.

Nala: Jag tror att det är en själv som kan förändra det [...] för man har fortfarande det här sjuka tankesättet att man är värdelös och att man inte betyder något och så där. [...] det är fortfarande en själv som måste [ändra på det], och det kan ju vara skitsvårt att ändra på det själv när man går runt och tänker så varje dag och varje minut.

När de fick frågan om varför de tror det är lättare att komma ihåg när någon säger någonting elakt än någonting fint, indikerar svaren att det normaliserade "vardagsspråket" ockuperar tankar i realtid men att det även har en långsiktig negativ inverkan på självbilden.

Alva: Man kommer väl ihåg det man tycker själv liksom.

Olivia: Man blir ju osäker och tänker "men gud är det så".

Nellie: Ja, det sätter ju sina spår...

Mia: Man vet ju egentligen inte vad folk tycker om en personligen [...] tänk om de säger "du är så jävla ful din hora", då börjar man ifrågasätta sig själv. Tänk om jag är det då, typ så. Man kan ju egentligen bryta ner folk väldigt lätt om man vill.

Olivia: Ja då börjar man ju att gå och tänka på det hela tiden, och till slut så tror man på det.

Figur 5, 6 och 7 är fotografier tagna av deltagarna som visar exempel på hur utsattheten kan se ut i text och är av deltagarna kategoriserade som online-trakasserier.

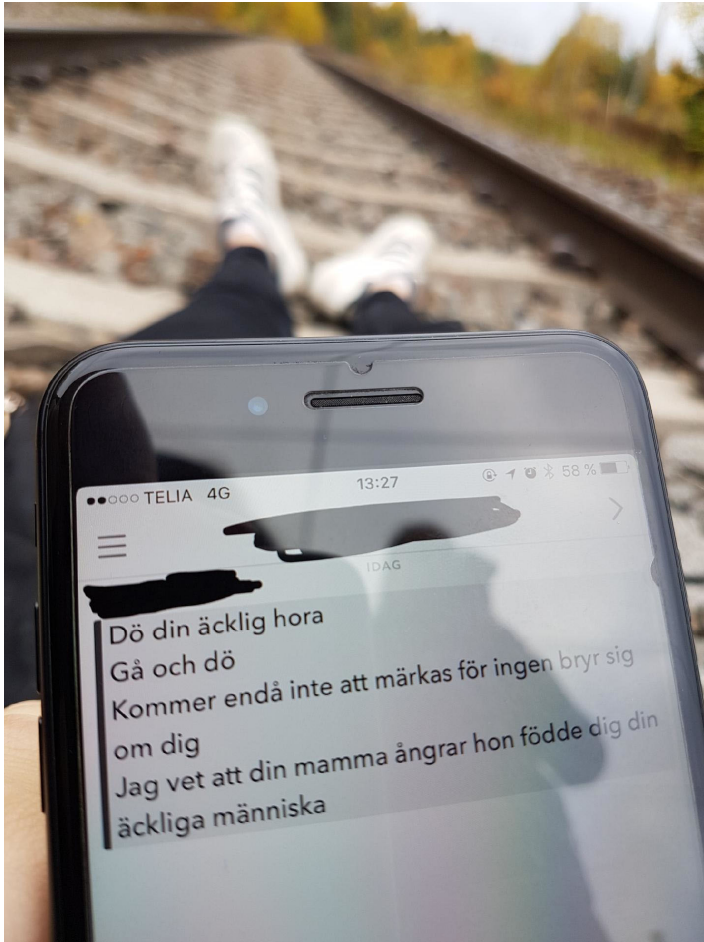

Figur 5. Illustrerar online-trakassier

Figur 6. Illustrerar online-trakassier

Enligt tjejerna själva spelar det mindre roll vilken strategi som används för att bemöta den här typen av trakasserier, och risken att bli utsatt för rykten och smutskastning är närvarande oavsett om de väljer att svara med tystnad eller ifrågasättande.

Figur 7. Illustrerar online-trakasserier

I samtalen finns också berättelser om skam och Julia säger att det beror mycket på att "man vet hur hela skolan pratar om en", samt en frustration av att inte kunna påverka utfallet. Deltagarna återkom regelbundet till hur de blir objektifierade, och det var tydligt hur deras egen förståelse av att kunna

påverka situationen var mycket begränsad vilket i sin tur leder till ett reducerat handlingsutrymme.

Reducerat handlingsutrymme

Ett exempel på reducerat handlingsutrymme synliggörs av Wilma som har gaming (online datorspel/tv-spel) som intresse. Wilma säger att det blir svårt att fokusera om hon använder tjejnamn när hon spelar tillsammans med andra online.

Wilma: om det är någon som ser det så kommer det ju direkt "jävla hora" och sånt där. Eller typ såhär "får jag knulla dig" och så där bara för att jag har ett tjejnamn liksom. [...] eller såhär typ "vill du ha kukbilder" eller "vill du ha kuk" och...//

Nellie: Ursäkta, men kritiseras du också om du är tjej "du kan inte spela, du är sämst, du borde inte spela"?

Wilma: Ja, och om man ligger högre, alltså om man är bättre än dem, då kommer det ju direkt "fan vad du suger".

Förutom att bli förminskad vid online-spel, få uppmaningar att sända nakenbilder till killar, eller att ställa upp på sex med eller utan betalning, är det enligt deltagarna också vanligt att killar sänder dickpics av sin egen (eller någon annans) självfotograferade erigerade penis till tjejer. I samtalen var det tydligt att dickpics uteslutande leder till äckel och avsky "det är sjukt", men även att tjejen tar på sig skammen trots att det är killen som skickat bilden.

Nina: Jag tycker det är väldigt, alltså från min sida så är det ju äckligt! Det är inte så att jag vill sitta en julaftonskväll med hela släkten och helt plötsligt få upp en dickpic på telefonen. Där sitter hela släkten runtomkring och kanske ser min telefon, eller mina småkusiner.

Helene: Det kan ju bli att om fler ser den [dickpic], som familjen eller någonting, då kanske man själv skäms för att man fått bilden även fast man inte ville ha den.

Även här återkommer att det blivit en del av vardagen att få tillsänt dickpics, och just att det blivit normaliserat tror tjejerna är en bidragande orsak till att det inte polisanmäls oftare. De undviker att berätta för lärare eller vuxna på grund av rädslan för konsekvenserna som kan uppstå om de visar vad de fått. Bland annat uppstår risken att bli utsatt för påhittade rykten om exempelvis många sexpartners. I kombination med att bära skammen, finns en medvetenhet om att killarna till stor del skickar dickpics för att tjejerna ska ge någonting tillbaka, antingen en nakenbild eller ställa upp på sex. Astrid säger att hon inte tror att killen skulle sända en dickpic "till en tjej som de verkligen gillar, det är bara för engångsligg typ", och Julia ger exempel på vad konsekvenserna för tjejen kan bli om hon misstolkar budskapet.

Julia: Jag tänker så här, att om det är en tjej som är osäker på sig själv och tror att hon är fin när hon får en [dickpic], och så skickar hon [en bild] tillbaka. Då sprider den här killen att hon är en hora för att hon skickade bild på sig själv naken.

Både i samtalen gällande hat och nedlåtande kommentarer om utseende, samt att få oönskade dickpics på telefonen finns det en frustration över att varken kunna undvika dem eller göra någonting åt det. Det påverkar tjejernas koncentration och försämrar deras skolmiljö, delvis genom reducerat handlingsutrymme.

Utställningen och att nå policyaktörer

När det var fastställt att de fotografier som tjejerna tagit skulle bli till en utställning frågade vi vilka de helst ville visa utställningen för.

Wilma: Vi får försöka ta någon som har en talan i samhället. Jag har hellre en politiker än femton föräldrar här. Vad ska de där föräldrarna göra för någon nytta? Okej wow, de går hem och pratar med sitt barn, det skulle de ha gjort innan den här

utställningen. Det vettet borde de [föräldrarna] redan ha haft i skallen!

Utställningen som bestod av totalt tjugotre planscher med fotocollage hade sin premiärvisning på en öppet-hus kväll på skolan för föräldrar och elever. Innan visningen var tjejerna tydliga med att killarna inte fick se utställningen i grupp, för då trodde de att killarna skulle komma med nedlåtande kommentarer av tjejernas kroppar och missa själva budskapet. På förslaget att kanske killarna kunde titta på utställningen tillsammans med sina föräldrar i ett försök att hindra elaka kommentarer visar sig än en gång misstro även mot vuxna män.

Alva: Papporna ska inte heller gå i grupp

Nala: Nej, de faller lätt tillbaka

Efter premiärvisningen på öppet-hus genomfördes en intervju med kommunchef, skolchef och kanslichef som var på plats. Under intervjun fick de frågan om hur de tänker att de kan adressera de ämnen som utställningen visar.

Kommunchef: Ja jag vill haka på det här [...] vi kommer att ha ledardag ganska snart med alla våra ledare. Kan vi visa utställningen? Vi kommer att prata om värdegrunder och sexuella trakasserier. Det [att visa utställningen] är ju också ett sätt att väcka upp tankar och funderingar inför en sådan diskussion.

Skolchef: mina tankar är att vi måste lyfta in jämställdhetsarbetet djupare in i skolans arbete.

Kanslichef: För att nå politiken så behöver vi komma till trygghetsrådet.

Som tidigare beskrivet fortsatte utställningen att visas och diskuterats på lokal, regional och nationell nivå och som kanslichefen föreslog har den även

visats för trygghetsrådet vid två olika tillfällen. Utställningen hade då med hjälp av några elever från de olika grupperna reducerats till totalt tolv planscher samt digitaliserats. Detta gjordes för att förenkla möjligheten att både frakta och visa fram utställningen i olika sammanhang.

Diskussion

Studien visar att genusrelaterat våld och sexuella trakasserier mot tjejer leder till att de själva ständigt måste överväga sin egen trygghet och välbefinnande. Med ett feministiskt ramverk har studien visat hur föreställningar om genus, som social konstruktion, är en del i det genusrelaterade våldet som är både väl etablerat och normaliserat i tonåringars vardag och sociala liv. De inledande frågeställningarna som deltagarna fick gällande (o)trygghet avsågs att endast fungera som förberedande frågor inför kommande frågor om våld. Men det blev tidigt en betydande del i samtalen om genusrelaterat våld och resulterade även i en stor mängd data. I samtalen om (o)trygghet synliggörs en mängd genusnormer och strukturella problem som genomsyrar ungas vardag. Därför behövde tjejernas perspektiv på hur just (o)trygghet kopplas ihop med våld analyseras och lyftas fram.

Konstant rädsla

Genom tematisk analys visar delstudie [I] att berättelser om rädsla var närvarande i materialet. Rädsla och känslan av otrygghet går parallellt, där tjejernas förståelse av både trygghet och otrygghet främst sammankopplades med fysiska platser. Hemmet och familjen var relaterade till trygghet, medan otrygghet var kopplad till offentliga rum. Rädslan för mörker och öde platser var främst kopplad till en generell rädsla för män, en rädsla som i sin tur har koppling till överfall och våldtäkt. Resultaten visar även hur klädval och beteende ansågs kunna kopplas till föreställningar om person. Å ena sidan fanns en rädsla för att bli utfrysad och ansedd som "tråkig". Å andra sidan fanns även en rädsla för att få en "horstämpel" eller bli sedd på som för promiskuös. Trots den uppenbara medvetenheten bland deltagarna kring hur fel dessa föreställningar är, var tjejerna ändå en del i att "göra kön" genom

vad Butler (1990; 2004) kallar performativitet. Genom att upprepa förväntat beteende i enlighet med stereotypa idéer kopplade till femininitet synliggörs befästa genusordningar. Exempel på dessa förväntade beteenden visades både i tjejernas restriktioner runt sexualitet och i deras medvetenhet om hur utseende och beteende påverkar känslan av trygghet. Dessa positioneringar i relation till förväntade beteenden är i stor grad informerade av hegemoniska maskuliniteter (Connell & Messerschmidt, 2005). Medan tjejerna reagerar mot att de inte får bete sig som de vill och fritt bejaka sin sexualitet positionerar de sig ändå i enlighet med samma strukturer som begränsar dem.

Rädslan som tjejerna berättade om är i linje med andra studier som visar att endast själva rädslan för att bli utsatt för våld eller rykten har negativ påverkan på tjejers handlingsfrihet och rörelsefrihet i det offentliga rummet (Bastomski & Smith, 2017; Blomdahl & Elofsson, 2017; Blomdahl et al., 2017; Cotter & Savage, 2019; Mellgren et al., 2018; Mellgren & Ivert, 2019). Det innefattar exempelvis att vistas ute kvällstid, besöka festivaler och konserter eller att resa med kollektivtrafik (Grahn et al., 2016). Just rädslan för att bli våldtagen uppmärksammades redan för drygt trettio år sedan av Gordon & Riger (1991) och beskrevs då som en extra börda som kan anses vara en oundviklig del av att vara tjej eller kvinna. Liknande beskrivning gavs sex år senare av Tuerkheimer (1997) som beskrev rädslan som en konstant närvaro av terror. Rädslan för att bli våldtagen drabbar tjejer och kvinnor som grupp, oavsett om de personligen blivit utsatta eller inte (Griffin, 2015; Mellgren et al., 2018). Detta beror till stor del på befästa narrativ om feminin sårbarhet och maskulin dominans (Griffin, 2015) och dessa narrativ förs vidare genom vänner eller oroliga föräldrar. Den sociala konstruktionen av kön kan i hög grad upprätthållas genom rädsla och att utse tjejer som potentiella offer. Deltagarna kopplade också ihop rädsla, otrygghet och sexuella trakasserier med förmågan att kunna koncentrera sig i skolan. Brist på koncentration framhölls som något som kan ha negativa effekter på skolresultaten och även skulle kunna påverka framtida möjligheter på arbetsmarknaden.

Strategier

Att människor som upplever rädsla eller otrygghet använder sig av olika strategier för att öka sin känsla av trygghet är välkänt, och det gäller både

barn och unga såväl som vuxna personer (Heber, 2009; Mellgren, 2011). Genom de strategier som tjejerna använde och genom de rykten de upplevde att de riskerade att utsättas för, fungerar rädslan som en slags social kontroll. Dock var både tjejernas upplevda utsatthet och killarnas beteende så integrerade och normaliserade i tjejers vardag att de själva inte såg strategierna som en aktivt vald strategi. Att dessutom befinna sig i en landsbygdskontext med låg anonymitet och starka sociala band kan göra att den sociala kontrollen stärks ytterligare (Gottzén & Franzén, 2020; Haugen & Villa, 2006).

Online-trakasserier

Idag tillbringar de flesta ungdomar en stor del av sina liv online och sociala medier utgör en väsentlig del av umgänge, gemenskap, glädje och kommunikation. Digitaliseringen och de sociala plattformarna har på många sätt positivt bidragit till enkel och snabb kommunikation, förbindelser och kunskapsinhämtning. Men de sociala plattformarna fungerar även som ytterligare en arena för utövandet av genusrelaterat våld (Cheng et al., 2017), ett nytt sätt att utföra trakasserier, befästa maktrelationer (Henry & Powell, 2018) samt att det kan innebära en ökad aggression mot tjejer (Vitis & Gilmour, 2017). Som delstudie [II] visar utgjorde online-trakasserier en stor del av tjejernas vardag och det hade en betydande negativ inverkan på det dagliga livet. Online-trakasserier refererar till verbalt och känslomässigt våld så som negativa kommentarer om utseende, hot om övergrepp, taggningar, att sprida privat eller känslig information (kallas även doxing), eller integritetsintrång (Citron, 2014; Henry & Powell, 2018). Online-trakasserier medför en stor osäkerhet för mottagaren, eftersom förövaren har möjlighet att gömma sig bakom en anonymitet som gör att "vem som helst" kan utgöra ett hot, och det kan även innebära att rykten kan spridas väldigt fort och göra stor skada.

Online-trakasserierna gör att även ett digitalt deltagande begränsas för tjejer, och det kan innebära att exempelvis använda ett maskulint användar-alias online, eller att undvika eller blockera vissa webbplatser (Vitis & Gilmour, 2017). Tjejer pratar om hur de inte kan fly, att det enda sättet att slippa eller

komma undan online-trakasserier eller dickpics är att blockera nummer eller användarnamn eller att slå av telefonen för att få vara ifred. Det i kombination med att tjejerna upplevde att det inte var någon idé att anmäla och rädslan för hämndaktioner om de berättade för en lärare eller vuxen indikerar att ansvaret för att hantera denna problematik har förskjutits till den utsatta, istället för förövaren. När det gäller dickpics visar resultaten att tjejerna tog på sig skammen av handlingen trots att görandet ligger bortom deras kontroll, något som bland annat Ninas citat om hur hon skulle reagera om hon fick en dickpic i närvaro av släkten visar. Samtidigt som tjejerna får sitt redan begränsade utrymme allt mer begränsat, normaliseras den maskulina dominansen (Vitis & Gilmour, 2017).

Otrygghet där trygghet borde vara

Som diskuterats genomgående under tidigare stycken är rädslan central. Rädslan handlade om strategier att undvika våldet som antas kunna inträffa på fysiska platser som anses vara otrygga, genom att exempelvis stanna hemma där tryggheten ofta ansågs vara. Kombinerar däremot deltagarnas förståelse av vad som utgjorde trygga platser i kombination med deras förståelse av hur online-trakasserier når fram oberoende av plats, presenteras en situation där otrygghet inträder på trygga platser utan möjlighet att värja sig. Gränser suddas ut och patriarkala strukturer sträcker sig även in i det som tidigare ansetts vara trygga och privata platser (Henry & Powell, 2018). Att få känna sig trygg är en mänsklig rättighet, och just "hem" utgör ofta en tydlig gräns mellan vad som är privat och offentliga rum (Egeland & Johannisson, 2003). Genom användandet av internet har sättet att kommunicera till stor del förändrats och förståelsen av platser och rum för interaktion har till stor del upplösts. Tidigare tydliga gränser mellan vad som är privat och offentligt är inte längre lika självklara. Deltagarna har uttryckt att online-trakasserier är omöjliga att fly ifrån och att det påverkar tjejernas självbild negativt. Maktutövandet och killarnas försök att kontrollera är starkt sammankopplade med hegemonisk maskulinitet i en patriarkal överordning (Henry & Powell, 2018) genom att killarna utövar dominans och positionerar tjejer som underordnade.

De exempel på textmeddelanden med krav om sexuella tjänster som framkommit i studien, hot om vad som kan hända om tjejen inte går med på kraven, skickandet av dickpics samt hot och trakasserier på gaming-arenan, avslöjar synen på tjejer som sexualiserade objekt som antas kunna användas utan samtycke. Denna syn objektifierar tjejer som sexobjekt, men förnekar dem samtidigt rätten till sin egen sexualitet (Henry & Powell, 2018). Oberoende av om genusrelaterat våld sker online eller off-line vidmakthålls redan befästande genusordningar genom ett maktutövande språkbruk och görandet av hegemonisk maskulinitet och dominans (Connell, 2008; Henry & Powell, 2018; Waling & Pym, 2019; Vitis & Gilmour, 2017). Tjejers agens och handlingsutrymme är kraftigt reducerade i förhållande till killarnas, och det offentliga rummet tillhör i huvudsak killarna.

Konsekvenser för hälsa

En viktig social bestämningssfaktor för hälsa är känslan av att ha kontroll över sitt eget liv och sina livsval. Frånvaro av delaktighet, sammanhang och brist på kontroll kan ha stor negativ påverkan på hälsan (Donkin et al., 2018; Marmot, 2015) och bidrar även till att ojämlikheter i hälsa fortsätter att reproduceras (Whitehead et al., 2016). Vi vet att utsattheten som tjejerna berättar om påverkar den psykiska hälsan negativt (Bendixen et al., 2018; Bucchianeri et al., 2014; Eom et al., 2015; Houle et al., 2011; Rinehart et al., 2017; Apell et al., 2019; Fitzgerald, 2017) men även ungas generella syn på livskvalitet och meningsfullhet påverkas i stor grad negativt (Skoog & Kapetanovic, 2020). Kommentarer om utseende och hot om övergrepp som tjejerna berättade om kan leda till en generell osäkerhet och förvrängd självbild (Li & Craig, 2020; Sagrestano et al., 2019). Med ett holistiskt synsätt som ser till helheten av samverkande komponenter av meningsfullhet, välbefinnande och känsla av sammanhang (Eriksson, 2015) synliggörs hur stor negativ påverkan genusrelaterat våld har på den generella hälsan.

Resultaten i denna studie har genererats utifrån en landsbygdscontext, och bidrar således till fältet över svenska studier med fokus på landsbygd. Berättelsen om landsbygden tenderar att vara berättelsen om "det avvikande andra", där särskilt norra delen av Sverige ofta framställs som omodernt och stillastående (Eriksson, 2008). I sådana diskurser kännetecknas landsbygd av

sexism, rasism och sociala problem (Stenbacka, 2011) och studier som fokuserar på platsspecifika områden kan riskera att reproducera befästa uppfattningar, som exempelvis landsbygd som motsats till det urbana och moderna (Sandberg, 2013; Skott et al., 2020). Även om kontexten i denna studie utgår från landsbygd är min uppfattning att genusrelaterat våld, sexuella trakasserier och otrygghet bland ungdomar har liknande mönster oavsett geografisk position.

Metoddiskussion

Photovoice som datainsamlingsmetod handlar inte bara om att inhämta information som sedan ska tolkas och berättas, tanken är att det ska leda vidare till förändringar. Photovoice handlar om dialoger mellan människor och ett gemensamt erfarenhetsutbyte där deltagarna får möjlighet att dela sina berättelser och perspektiv, och därför har metoden varit passande för denna studie. Deltagarna kan under processen se tillbaka på sin berättelse, reflektera över materialet och göra eventuella ändringar (Mitchell et al., 2017). Detta gör att det hos deltagarna kan uppstå en form av ägande av egen kunskap (Milne et al., 2012). I denna studie, drog exempelvis någon tillbaka ett fotografi för att ta ett nytt som de tyckte bättre representerade vad de önskade att berätta. Deltagarna själva var även de som avgjorde vilka bilder som skulle visas för allmänheten. Det är först och främst fotografierna som har varit drivmedlet i dialogerna, och uppfattningen är att kombinationen av både verbala och visuella narrativ har gett en tydligare bild av deltagarnas perspektiv och gett rikare data och möjliggjort för en bredare analys än om vi bara arbetat med intervjuer (Liebenberg, 2018; Mitchell et al., 2017).

Det finns dock en del aspekter att ta hänsyn till vid arbetet med photovoice. En aspekt är att metoden kräver ett högt engagemang från alla inblandade och att den är mycket tidskrävande. Exempelvis hade kanske inte möjligheten att rekrytera deltagare och genomföra denna studie varit möjligt om den inte hade fått ingå i ordinarie undervisning eller fått stöd från lärare på både teoretiskt och praktiskt program samt språkprogrammet. Men även om lärarnas engagemang var en stor tillgång, för att inte säga avgörande för att kunna genomföra studien, fanns det även några nackdelar med att ingå i

ordinarie undervisning. Bland annat upplevdes stundtals begränsningar i att kommunikationen med deltagarna främst gick genom lärarna. Exempelvis fanns en känsla från min sida att inte vilja störa lärarna "i onödan", och jag hade önskat ett eget forum eller chattgrupp med deltagarna där vi kunde dela tankar och funderingar under projektets gång. En annan nackdel var att deltagarna från språkprogrammet fick avstå sin ordinarie undervisning under den tiden vi hade workshops och missade således värdefull studietid. Här hade jag önskat att det fanns möjlighet att träffas utanför skoltid för att undvika det. I efterhand står det tydligt att det borde återkopplats till skolan ännu mer än vad som gjordes, särskilt till rektor för att stimulera till ökat deltagande bland skolpersonal. Vi skulle också kunnat försöka engagera föräldrarna mer eftersom det gäller en problematik som innefattar deras barn.

Arbetet kan räknas som hälsofrämjande genom Rootman & Goodstadts (2001) vägledande principer. *Makt och empowerment* kan kopplas till den medvetandegörande aspekten hos deltagarna. *Delaktigheten* har varit närvarande genom hela processen, där vi som forskare och deltagarna har arbetat fram materialet tillsammans som grupp. Studien återkopplar genomgående till hur hälsa bör ses med en *holistisk hälsosyn* som en helhet, där i synnerhet deltagarna tidigt kopplade utsatthet för genusrelaterat våld och sexuella trakasserier till en mängd negativa hälsokonsekvenser. *Jämlikhet och social rättvisa* anspelar enligt FN (2014) på ett gemensamt ansvar för varandras välbefinnande, där vi alla bör arbeta för lika möjligheter i livet, något som denna studie lyfter avsaknaden av och belyser behovet av. De kvarstående tre punkterna gällande det *intersektionella, hållbarheten* och *flera strategier* diskuteras vidare mot slutet av kommande stycke.

Det tredje målet med photovoice

Photovoice har används som ett sätt att synliggöra tjejers erfarenheter och engagemang, men även att inspirera till politikere, tjänstemäns och kommuninvånarens engagemang. Denna studie kan med emfas sägas att det tredje målet i photovoice har blivit uppnått, det vill säga att nå policyaktörer såväl som samhälle. Ett stort antal människor och organisationer har nåtts av tjejernas budskap och information om studien, och de som tagit del av informationen och utställningen har uttryckt engagemang och ett antal blev

även synligt påverkade. Det finns en kraft i metodens förmåga att förmedla, engagera och medvetandegöra. Den kan synliggöra och utmana både genusnormer och patriarkala strukturer. Men en fråga som uppstår är om photovoice tillsammans med utställningen leder till en social förändring i praktiken trots en omfattande informationssatsning, eller om det berör och engagerar endast i stunden. Det finns få studier som utvärderat photovoices effekter på politisk nivå (Catalani & Minkler, 2010). Men för att öka möjligheten att nå önskad förändring i samhället bör policyaktörer inkluderas i forskningen redan från starten av projektet (Liebenberg et al., 2017; Nykiforuk et al., 2011) något som inte gjordes i denna studie. Att det inte gjordes gör att *intersektoriella* och *flera strategierprinciperna* i ett hälsofrämjande arbete är svaga. Om arbetet kan anses som *hållbart* och har lett till en verklig förändring finns det en förhoppning om, men det är svårt att veta. Kanske den största förändringen i så fall har skett genom den ökade medvetenheten hos deltagarna. För att kunna undersöka och förstå huruvida photovoice kan leda till förändring skulle studien behöva följas över längre tid. Tyvärr är det inte tillräckligt att framkalla starka reaktioner hos policyaktörer, skola och samhälle för att utlösa social förändring, så frågan kvarstår hur reaktionerna kan omsättas till faktiska förändringar.

Etisk diskussion

Under projektets gång blev det tydligt att många av bilderna innehöll betungande illustrationer samt att de bilder som skulle visa exempel av online-trakasserier innehöll starka ord. Det fanns också en del mycket dramatiska bilder som skulle illustrera självmordstankar där exempelvis en av deltagarna lagt sig på järnvägsspåret som figur 7 visar. Därför hade jag samtal i mina grupper om vikten av att "vända känslan". Det innebär att efter att ha sänt varandra otrevliga textexempel, illustrerat självskada eller fokuserat på kränkningar och utsatthet, var det viktigt att faktiskt prata igenom hur det kändes att arbeta med dessa ord och illustrationer. Att ge varandra komplimanger och gärna avsluta med en kram. Vi vet heller inte säkert om enskilda deltagare hade egna upplevelser av genusrelaterat våld eftersom vi bad dem diskutera ämnet från ett generellt perspektiv och inte avslöja några personliga upplevelser. Det är dock troligt att en del av

deltagarna har personlig erfarenhet av genusrelaterat våld, och vi vet inte hur individen då eventuellt kan ha påverkats. Medan några kan ha känt sig stärkta av att höra andra diskutera våld i allmänhet, och kanske bidragit till att se problemet med nya ögon (Sinko & Saint Arnault, 2020) så kan andra ha påverkats negativt. Eftersom inte alla tjejer i grupperna kände varandra fanns en viss obalans i hur mycket deltagarna kom till tals där vissa tog mer plats än andra. Även om vi som facilitatorer försökte balansera samtalen så var det också viktigt att inte driva eller pressa någon att prata mer än de själva ville, särskilt eftersom genusrelaterat våld är ett känsligt ämne.

Slutsatser

Resultaten av denna studie belyser ett allvarligt folkhälso- och samhällsproblem, och min önskan är att studien kan vara ett värdefullt bidrag till att förstå hur närvarande genusrelaterat våld är i många unga människors vardag. I Sverige finns tydliga lagar som säger att skolor och samhälle ska arbeta mot genusrelaterat våld och för jämställdhet. Men studien visar att tjejers utsatthet för genusrelaterat våld är djupt integrerat i deras vardag, oavsett var de befinner sig och resultaten visar även att de tar på sig en stor del av ansvaret. Våldet är så normaliserat att inte deltagarna själva alltid ansåg att det de pratar om faktiskt kategoriseras som våld. Ett steg i arbetet mot genusrelaterat våld och sexuella trakasserier kan vara att försöka bryta normaliseringen genom att tjejerna själva får syn på, och blir medvetna om våldet, men det är såklart inte deras ansvar att få till en förändring. Ett tydligare förändringsarbete för jämställdhet och bredare krafttag mot genusrelaterat våld bör ske på beslutande nivå. Det är även önskvärt att föräldrar samt vuxna som arbetar med unga, exempelvis lärare, fritidspedagoger och rektorer förstår vikten av att driva dessa frågor vidare och att arbeta med värdegrundsfrågor, genus och jämställdhet.

Information och utbildning om genusrelaterat våld pågår i de flesta regioner, bland annat under årliga brottsofferkonferenser, öppna föreläsningar, kommunala insatser, kurser som ges av ideella föreningar med mera. Men om

informationen ska kunna generera förändringar i organisationers och myndigheters arbeten, det vill säga att leda till verklig förändring i samhället, behövs mer kunskap. Det är ofta tjejer och kvinnor som är aktörer för ökad jämställdhet, som själva går i fronten för en problematik som ska synliggöras och utmanas. Det kan innefatta en mängd olika engagemang och insatser exempelvis som volontär, projektledare, aktivist, forskare, eller som i detta tillfälle – som deltagare eller doktorand i ett förändringsarbete. Det vore mycket välkommet med ett större engagemang även från killar och män.

Vidare är fokus på icke-urbana områden önskvärt även framgent eftersom där finns andra förutsättningar att hantera utsatthet för våld än till exempel storstadsregioner, där fler resurser finns samlade och lättare att nå. Det genusrelaterade våldet speglar och repeterar förtryckande samhällsstrukturer och upprätthåller ojämlika könsmaktsordningar. Jag hoppas att denna studie kan uppmuntra till att i större grad införa genus i skolans kursplaner för att minska våldet, öka medvetenheten och synliggöra det strukturella våldet samt öka ett politiskt agerande. Att exempelvis integrera photovoice i skolarbetet för att lyfta genusrelaterade samhällsproblem genom att eleverna själva får arbeta med problematikens uttryck, skulle kunna vara en framgångsrik metod för att öka medvetenheten bland samtliga elever.

Tjejernas berättelser bekräftar än en gång att det är lång väg kvar till ett jämställt Sverige, att vi måste fortsätta utmana, belysa och bråka med rådande maktstrukturer som skapar och reproducerar ojämställdhet. Vid tiden som avhandlingen går i tryck är mäns våld mot kvinnor än en gång en högaktuell debatt i samhälle såväl som riksdag. Den här gången på grund av att fem män häktats för mord på fem kvinnor under endast tre veckor. Känslan av att arbeta i motvind är i högsta grad närvarande. Licentiatavhandlingen har utifrån tjejers egna perspektiv på (o)trygghet och genusrelaterat våld i vardagen synliggjort ett tydligt behov av att arbeta ännu mer aktivt mot våldet och för ökad jämställdhet, samt vikten av att börja tidigt med värdegrundsarbete bland barn och unga. Tjejernas berättelse och mitt avhandlingsarbete visar att det både finns anledning att agera och att det är hög tid att göra det. "Alltså det finns ju ingen respekt" var ett återkommande citat i samtalen, och kanske har tjejerna med det ringat in var vi ska rikta

fokus. Att vi behöver lära vikten av att respektera varandra, respektera varandras "nej", respektera varandras kroppsliga och personliga integritet samt respektera varandras olikheter.

Finansiering

Projektet är externfinansierat av FORTE (dnr 2017/58-31).

Referenser

- Ambjörnsson, F. (2004). *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Doktorsavhandling. Stockholm: Ordfront
- Amsden, J., & VanWynsberghe, R. (2005). Community mapping as a research tool with youth. *Action Research*, 3(4), 357-381. doi:10.1177/1476750305058487
- Annang, L., Wilson, S., Tinago, C., Wright Sanders, L., Bevington, T., Carlos, B., Cornelius, E., & Svendsen, E. (2016). Photovoice: Assessing the long-term impact of a disaster on a community's quality of life. *Qualitative Health Research*, 26(2), 241-251. doi.org/10.1177/1049732315576495.
- Apell, S., Marttunen, M., Fröjd, S., & Kaltiala, R. (2019). Experiences of sexual harassment are associated with high self-esteem and social anxiety among adolescent girls. *Nordic Journal of Psychiatry*, 73(6), 365-371. doi.org/10.1080/08039488.2019.1640790.
- Arcaya, M. C., Arcaya, A. L., & Subramanian, S. (2015). Inequalities in health: definitions, concepts, and theories. *Global Health Action*, 8(1), 27106. doi.org/10.3402/gha.v8.27106.
- Axell, S. (2018). Brott i nära relationer bland unga. Hämtad från: <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2018-06-15-brott-i-nara-relationer-bland-unga.html> [Online 210516].
- Bastomski, S., & Smith, P. (2017). Gender, fear, and public places: how negative encounters with strangers harm women. *Sex Roles*, 76(1), 73-88. doi:10.1007/s11199-016-0654-6.
- Bendixen, M., Daveronis, J., & Kennair, L.E.O (2018). The effects of non-physical peer sexual harassment on high school students' psychological well-being in Norway: consistent and stable findings across studies. *International Journal of Public Health*, 63(1), 3-11. doi:10.1007/s00038-017-1049-3.
- Blomdahl, U., & Elofsson, S. (2017). Jämställd och jämlik! Hälsa och offentligt resursutnyttjande på fritidsområdet bland barn och ungdomar. Stockholm: Stockholms universitet.
- Blomdahl, U., Elofsson, S., Bergmark, K., & Lengheden, L. (2017). *Ung livsstil Malmö. En studie av ungdomar i högstadiet*. Stockholm: Stockholms universitet.

- Bond, L., Butler, H., Thomas, L., Carlin, J., Glover, S., Bowes, G., & Patton, G. (2007). Social and School Connectedness in Early Secondary School as Predictors of Late Teenage Substance Use, Mental Health, and Academic Outcomes. *Journal of Adolescent Health, 40*(4), 357.e359-357.e318. doi:10.1016/j.jadohealth.2006.10.013.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology, 3*(2), 77-101. doi:10.1191/1478088706qp063oa.
- Bucchianeri, M. M., Eisenberg, M. E., Wall, M. M., Piran, N., & Neumark-Sztainer, D. (2014). Multiple Types of Harassment: Associations With Emotional Well-Being and Unhealthy Behaviors in Adolescents. *Journal of Adolescent Health, 54*(6), 724-729. doi:10.1016/j.jadohealth.2013.10.205.
- Butler, J. (1990). *Gender trouble : feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Butler, J. (1993). *Bodies That Matter*. New York: Routledge.
- Butler, J. (2004). *Undoing gender*. New York: Routledge.
- Carlsson Wetterberg, C. (1992). Från patriarkat till genussystem - och vad kommer sedan? *Kvinnovetenskaplig Tidskrift, 13*(3), 34-48.
- Catalani, C., & Minkler, M. (2010). Photovoice: A review of the literature in health and public health. *Health Education and Behavior, 37*(3), 424-451.
- Cheng, J., Danescu-Niculescu-Mizil, C., Leskovec, J., & Bernstein, M. (2017). Anyone can become a troll: analysis and simulation of online discussion sections show circumstances that can cause civil commentators to engage in aggressive behavior. *American Scientist, 105*(3), 152.
- Citron, D. K. (2014). *Hate crimes in cyberspace*: Harvard University Press.
- Command, C., Hambrook, E., Wallin, S., Westerberg, S., Irlander Strid, Å., & Hvitfeldt, T. (2017). *Nationella trygghetsundersökningen 2016 : om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Hämtad från: <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2017-01-10-nationella-trygghetsundersokningen-2016.html> [Online 210516].
- Connell, R. (2003). *Gender and power*. Oxford: Polity Press.
- Connell, R. (2008). *Maskuliniteter* (2. uppl. ed.): Göteborg : Daidalos.
- Connell, R., & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. *Gender & Society, 19*(6), 829-859. doi:10.1177/0891243205278639

- Connell, R., & Pearse, R. (2015). *Om genus. 3.*, [omarb. och uppdaterade] uppl. Göteborg: Daidalos.
- Conroy, N. E. (2013). Rethinking adolescent peer sexual harassment: Contributions of feminist theory. *Journal of School Violence, 12*(4), 340-356.
- Cotter, A., & Savage, L. (2019). Gender-based violence and unwanted sexual behaviour in Canada, 2018: Initial findings from the survey of safety in public and private spaces. *Juristat: Canadian Centre for Justice Statistics, 1-49*.
- Creswell, J., & Poth, C. (2017). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. London: Sage.
- De Lange, N., Mitchell, C., & Moletsane, R. (2015). Girl-led strategies to address campus safety: Creating action briefs for dialogue with policy makers. *Agenda, 29*(3), 118-127.
- DeKeseredy, W. S., Hall-Sanchez, A., Dragiewicz, M., & Rennison, C. M. (2016). Intimate violence against women in rural communities. *The Routledge international handbook of rural criminology, 171-180*. London. Routledge.
- Dick, B., & Ferguson, B. J. (2015). Health for the world's adolescents: A second chance in the second decade. *Journal of Adolescent Health, 56*(1), 3-6. doi:10.1016/j.jadohealth.2014.10.260.
- Diskrimineringslagen. (2008:567). Sveriges Riksdag. Hämtad från: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567 DO. (2020). [Online 210509].
- Donkin, A., Goldblatt, P., Allen, J., Nathanson, V., & Marmot, M. (2018). Global action on the social determinants of health. *BMJ Global Health, 3*, e000603.
- Edwards, K. M. (2015). Intimate partner violence and the rural–urban–suburban divide: Myth or reality? A critical review of the literature. *Trauma, Violence, & Abuse, 16*(3), 359-373.
- Edwards, K. M. (2018). Incidence and outcomes of dating violence victimization among high school youth: The role of gender and sexual orientation. *Journal of Interpersonal Violence, 33*(9), 1472-1490. doi:10.1177/0886260515618943.
- Egeland, H., & Johannisson, J. (2003). *Kultur, plats, identitet: det lokalas betydelse i en globaliserad värld*. Stockholm: SISTER.

- Eom, E., Restaino, S., Perkins, A. M., Neveln, N., & Harrington, J. W. (2015). Sexual harassment in middle and high school children and effects on physical and mental health. *Clinical Pediatrics*, 54(5), 430-438. doi:10.1177/0009922814553430.
- Eriksson, M. (2008). Producing a "peripheral" region—northern Sweden in the news. *Geografiska annaler: Series B, Human Geography*, 90(4), 369-388.
- Eriksson, M. (2015). *Salutogenes : om hälsans ursprung. Från forskning till praktisk tillämpning* (1. uppl.. ed.): Stockholm : Liber.
- European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). *Violence against women: an EU-wide survey. Main results report*. Hämtad från: <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report> [Online 210516].
- Fitzgerald, L. F. (2017). Still the last great open secret: Sexual harassment as systemic trauma. *Journal of Trauma & Dissociation*, 18(4), 483-489. doi:10.1080/15299732.2017.1309143.
- FN. (2014). Social rättvisa – en utopi? Hämtad från: <https://unric.org/sv/social-raettvisa-en-utopi/> [Online 210516].
- Folkhälsomyndigheten. (2020). Vad är psykisk hälsa? Hämtad från: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/vad-ar-psykisk-halsa/> [online: 210516].
- Freedman, J. (2003). *Feminism : en introduktion* (1. uppl.. ed.): Malmö : Liber.
- Freire, P. (1976). Literacy and the possible dream. *Prospects: An Annual Journal of American Cultural Studies*, 6(1), 68-71.
- Freire, P., & Rodhe, F. (1972). *Pedagogik för förtryckta*: Gummesson.
- Friends. (2020). *Friendsrapporten*. Retrieved from: <https://friends.se/friendsrapporten-2020/> [Online 210516].
- Gill, A. (2018). Survivor-Centered Research: Towards an Intersectional Gender-Based Violence Movement. *Journal of Family Violence*, 33(8), 559-562. doi:10.1007/s10896-018-9993-0.
- Gillander Gådin, K. (2012). Sexual Harassment of Girls in Elementary School: A Concealed Phenomenon Within a Heterosexual Romantic Discourse. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(9), 1762-1779. doi:10.1177/0886260511430387.
- Gillander Gådin, K., Giritli Nygren, K., Mitchell, C., & Nyhlén, S. (2015). *Studying the intersections of rurality, gender and violence against girls and*

young women:: An urgent matter in both the Global North and the Global South: Sundsvall: Mid Sweden University.

- Gillander Gådin, K., & Stein, N. (2019). Do schools normalise sexual harassment? An analysis of a legal case regarding sexual harassment in a Swedish high school. *Gender and Education*, 31(7), 920-937. doi:10.1080/09540253.2017.1396292.
- Gillander Gådin, K., & Warne, M. (2018). Photovoice as a method for increasing Swedish high school girls' wellbeing and school achievement. *European Journal of Public Health*, 28(suppl_4), 214-220.
- Gordon, T., & Riger, S. (1991). *The female fear: The social cost of rape*: University of Illinois Press.
- Gottzén, L., & Franzén, A. G. (2019) Othering the rapist: rurality, sexual violence and the Bjästa case, in M.B. Heinskou, M.-L. Skilbrei and K. Stefansen (eds) *Rape in the Nordic Countries*, London: Routledge.
- Grahn, M., Modén, B., Fridh, M., & Lindström, M. (2016). Folkhälsorapport Barn och Unga i Skåne. Hämtad från: https://utveckling.skane.se/siteassets/publikationer_dokument/folkhalsorapport-barn-och-unga-i-skane-2016.pdf [Online 210516].
- Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105-112. doi:10.1016/j.nedt.2003.10.001.
- Griffin, S. (2015). *Rape: The politics of consciousness*. New York: Open Road Media.
- Gruber, J., & Fineran, S. (2016). Sexual harassment, bullying, and school outcomes for high school girls and boys. *Violence Against Women*, 22(1), 112-133. doi:10.1177/1077801215599079.
- Hastings, A. C. (2019). *Health for the whole person: The complete guide to holistic medicine*: New York: Routledge.
- Haugen, M. S., & Villa, M. (2006). Big brother in rural societies: youths' discourses on gossip. *Norsk Geografisk Tidsskrift*, 60, 209-216. doi:10.1080/00291950600889996.
- Heber, A. (2009). "The worst thing that could happen": On altruistic fear of crime. *International Review of Victimology*, 16(3), 257-275. doi:10.1177/026975800901600302.

- Heise, L., Ellsberg, M., & Gottemoeller, M. (1999). Ending violence against women. (Population Reports, Series L, No.11) 27(4), 1-1. Baltimore: Johns Hopkins University School of Public Health.
- Heise, L., Greene, M. E., Opper, N., Stavropoulou, M., Harper, C., Nascimento, M., Zewdie, D., Darmstadt, G. L., Greene, M. E., & Hawkes, S. (2019). Gender inequality and restrictive gender norms: framing the challenges to health. *The Lancet*, 393(10189): 2440-54.
- Henry, N., & Powell, A. (2018). Technology-facilitated sexual violence: A literature review of empirical research. *Trauma, Violence, & Abuse*, 19(2), 195-208. doi.org/10.1177/1524838016650189.
- Hobson, J., & Young, D. E. (2021). Black women, sexual violence, and resistance in the United States. *The Routledge Companion to Black Women's Cultural Histories*. 352-362.
- Hoppstadius, H. (2020). *Mäns våld mot kvinnor: Diskurser och kunskap i det sociala arbetets praktik*. Doktorsavhandling. Östersund: Institutionen för psykologi och socialt arbete, Mittuniversitetet.
- Houle, J. N., Staff, J., Mortimer, J. T., Uggen, C., & Blackstone, A. (2011). The impact of sexual harassment on depressive symptoms during the early occupational career. *Society and Mental Health*, 1(2), 89-105. doi:10.1177/2156869311416827.
- Informationsverige. (2018). Län och kommuner i Sverige. Hämtad från: <https://www.informationsverige.se/sv/mer-om-sverige/boende/lan-och-kommuner-i-sverige/> [online 210509].
- Jarnkvist, K., & Brännström, L. (2019). Stories of victimization: Self-positioning and construction of gender in narratives of abused women. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(21-22), 4687-4712. doi:10.1177/0886260516676474.
- Jewkes, R., Morrell, R., Hearn, J., Lundqvist, E., Blackbeard, D., Lindegger, G., Quayle, M., Sikweyiya, Y., & Gottzén, L. (2015). Hegemonic masculinity: Combining theory and practice in gender interventions. *Culture, Health & Sexuality*, 17, 96-111. doi:10.1080/13691058.2015.1085094.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun* (3. [rev.] uppl. ed.). Lund: Studentlitteratur.
- Li, J., & Craig, W. M. (2020). Adolescent sexual harassment, shame, and depression: Do experiences of witnessing harassment matter? *The*

Journal of Early Adolescence, 40(5), 712-737.
doi.org/10.1177/0272431619870610.

- Liebenberg, L. (2018). Thinking critically about photovoice: Achieving empowerment and social change. *International Journal of Qualitative Methods*, 17(1), 160940691875763. doi:10.1177/1609406918757631.
- Liebenberg, L., Sylliboy, A., Davis-Ward, D., & Vincent, A. (2017). Meaningful engagement of indigenous youth in PAR: The role of community partnerships. *International Journal of Qualitative Methods*, 16(1), 1609406917704095. doi.org/10.1177/1609406917704095.
- Lifvin Sofie, M. M., Irlander Strid Åsa, Viberg Johanna. (2021). *Nationella trygghetsundersökningen 2020 Om utsatthet, otrygghet och förtroende. Hämtad från: <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2020-10-08-nationella-trygghetsundersokningen-2020.html> [Online 20210510].*
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1986). But is it rigorous? Trustworthiness and authenticity in naturalistic evaluation. *New directions for program evaluation*, 1986(30), 73-84.
- Lykke, N. (2009). *Genusforskning: En guide till feministisk teori, metodologi och skrift*. Stockholm: Liber.
- Löfstedt, P., Wiklander, L., & Corell, M. (2020). Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige under perioden 1985–2014? *Socialmedicinsk Tidskrift*, 97(5 och 6), 793-803.
- Macentee, K. (2020). Participatory visual methods and school-based responses to HIV in rural South Africa: insights from youth, preservice and inservice teachers. *Sex Education*, 20(3), 316-333. doi:10.1080/14681811.2019.1661833.
- Manjoo, R. (2012). The continuum of violence against women and the challenges of effective redress. *International Human Rights Law Review*, 1(1), 1-29. doi:10.1163/22131035-00101008.
- Marmot, M. (2015). The health gap: the challenge of an unequal world. *The Lancet (British Edition)*, 386(10011), 2442-2444. doi.org/10.1016/S0140-6736(15)00150-6.
- McCarry, M., & Lombard, N. (2016). Same old story? Children and young people's continued normalisation of men's violence against women. *Feminist Review*, 112(1), 128-143. doi.org/10.1057/fr.2015.50.

- Mellgren, C. (2011). What's neighbourhood got to do with it? : the influence of neighbourhood context on crime and reactions to crime. Doktorsavhandling. Malmö Universitet.
- Mellgren, C., Andersson, M., & Ivert, A.-K. (2018). "It happens all the time": Women's experiences and normalization of sexual harassment in public space. *Women & Criminal Justice*, 28(4), 262-281. doi:10.1080/08974454.2017.1372328.
- Mellgren, C., & Ivert, A.-K. (2019). Is women's fear of crime fear of sexual Assault? A test of the shadow of sexual assault hypothesis in a sample of swedish university students. *Violence Against Women*, 25(5), 511-527. doi:10.1177/1077801218793226.
- Milne, E.-J., Mitchell, C., & De Lange, N. (2012). *Handbook of participatory video*: Lanham, MD: Altamira Press.
- Mitchell, C. (2011). *Doing Visual Research*: United Kingdom: Sage Publications Ltd.
- Mitchell, C., De Lange, N., & Moletsane, R. (2017). *Participatory visual methodologies: Social change, community and policy*: London: Sage.
- Mitchell, C., & Moletsane, R. (2018). Disrupting shameful legacies: Girls and young women speak back through the arts to address sexual violence. In *Disrupting Shameful Legacies* (pp. 1-17): Brill Sense.
- Mitchell, C., & Sommer, M. (2016). Participatory visual methodologies in global public health. *Global Public Health*, 11(5-6), 521-527. doi:10.1080/17441692.2016.1170184.
- Moletsane, R., Mitchell, C., & Lewin, T. (2010). *A critical analysis of gender violence and inequality in and around schools in South Africa in the age of aids: Progress or retreat*. Paper presented at the Paper presentation at the UNGEI E4 conference: Engendering, Empowerment, Senegal: Education and Equality in Dakar.
- Moletsane, R., Mitchell, C., & Lewin, T. (2015). 12 *Gender violence, teenage pregnancy and gender equity policy in South Africa: privileging the voices of women and girls through participatory visual methods*. In *Gender Violence in Poverty Contexts* (199-212). Routledge.
- Ngidi, N. D., & Moletsane, R. (2015). Using transformative pedagogies for the prevention of gender-based violence: Reflections from a secondary school-based intervention. Durban: *Agenda*, 29(3), 66-78. doi:10.1080/10130950.2015.1050816.

- Nyhlén, S., & Giritli Nygren, K. (2019). 'It's about gender equality and all that stuff...': enacting policies on gender-based violence into everyday preventive work in rural Sweden. *Journal of Gender-Based Violence*, 3(3), 355-371. doi:10.1332/239868019X15627570242841.
- Nykiforuk, C. I. J., Vallianatos, H., & Nieuwendyk, L. M. (2011). Photovoice as a method for revealing community perceptions of the built and social environment. *International Journal of Qualitative Methods*, 10(2), 103-124. doi:10.1177/160940691101000201.
- Padilla, M., Matiz-Reyes, A., Colón-Burgos, J. F., Varas-Díaz, N., & Vertovec, J. (2019). Adaptation of photovoice methodology to promote policy dialog among street-based drug users in Santo Domingo, Dominican Republic. *Arts & Health*, 11(2), 147-162. doi.org/10.1080/17533015.2018.1444647.
- Patton, G. C., Sawyer, S. M., Santelli, J. S., Ross, D. A., Afifi, R., Allen, N. B., Arora, M., Azzopardi, P., Baldwin, W., & Bonell, C. (2016). Our future: a Lancet commission on adolescent health and wellbeing. *The Lancet (British Edition)*, 387(10036), 2423-2478. doi.org/10.1016/S0140-6736(16)00579-1.
- Ponic, P., & Jategaonkar, N. (2012). Balancing safety and action: Ethical protocols for photovoice research with women who have experienced violence. *Arts & Health*, 4(3), 189-202. doi.org/10.1080/17533015.2011.584884.
- Potter, J., & Wetherell, M. (1987). *Discourse and social psychology: Beyond attitudes and behaviour*. London: Sage.
- Priebe, G., & Landström, C. (2017). Den vetenskapliga kunskapens möjligheter och begränsningar-grundläggande vetenskapsteori. I M. Henricson (red), *Vetenskaplig teori och metod*. (uppl.2:2 25-42. Studentlitteratur.
- Quennerstedt, M. (2007). Hälsa eller inte hälsa-är det frågan? *Utbildning & Demokrati-tidskrift för didaktik och utbildningspolitik*, 16(2), 37-56.
- Reckdenwald, A., Yohros, A., & Szalewski, A. (2018). Health care professionals, rurality, and intimate femicide. *Homicide Studies*, 22(2), 161-187. doi.org/10.1177/1088767917744592.
- Regeringen. (2019). Jämställdhetsintegrering. Hämtad från: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/jamstallldhetsintegrering/> [online 20210506].

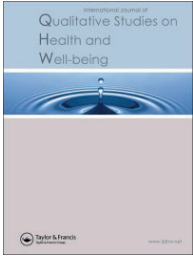
- RFSL. (2021). Begreppsordlista. Hämtad från: <https://www.rfsl.se/hbtqi-fakta/begreppsordlista/> [online 20210516].
- Riley, R., & Manias, E. (2003). Snap-shots of live theatre: the use of photography to research governance in operating room nursing. *Nursing Inquiry*, 10(2), 81-90. doi.org/10.1046/j.1440-1800.2003.00166.x.
- Rinehart, S. J., Espelage, D. L., & Bub, K. L. (2017). Longitudinal effects of gendered harassment perpetration and victimization on mental health outcomes in adolescence. *Journal of Interpersonal Violence*, 0886260517723746. doi.org/10.1177/0886260517723746.
- Ringsberg, K. C., Olander, E., & Tillgren, P. (2020). *Health literacy : Teori och praktik i hälsofrämjande arbete*. Lund : Studentlitteratur.
- Robinson, K. H. (2005). Reinforcing hegemonic masculinities through sexual harassment: Issues of identity, power and popularity in secondary schools. *Gender and Education*, 17(1), 19-37. doi:10.1080/0954025042000301285.
- Rootman, I., & Goodstadt, M. (2001). *Evaluation in health promotion: principles and perspectives*: WHO Regional Office Europe.
- Rose, G. (2016). *Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Sagrestano, L. M., Ormerod, A. J., & DeBlaere, C. (2019). Peer sexual harassment predicts African American girls' psychological distress and sexual experimentation. *International Journal of Behavioral Development*, 43(6), 492-499. doi.org/10.1177/0165025419870292.
- Sandberg, L. (2013). Backward, dumb, and violent hillbillies? Rural geographies and intersectional studies on intimate partner violence. *Affilia*, 28(4), 350-365. doi.org/10.1177/0886109913504153.
- Schumann, R. L., Binder, S. B., & Greer, A. (2019). Unseen potential: photovoice methods in hazard and disaster science. *GeoJournal*, 84(1), 273-289. doi:10.1007/s10708-017-9825-4.
- Sinko, L., & Saint Arnault, D. (2020). Finding the strength to heal: Understanding recovery after gender-based violence. *Violence Against Women*, 26(12-13), 1616-1635. doi.org/10.1177/1077801219885185.
- Skolverket. (2019). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda: Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling*. Stockholm: Skolverket.
- Skoog, T., & Kapetanovic, S. (2020). The role of relational support in the longitudinal links between adolescent sexual harassment

- victimization and psychological health. *Development and Psychopathology*.
- Skott, S., Nyhlén, S., & Giritli-Nygren, K. (2020). In the shadow of the monster: gothic narratives of violence prevention. *Critical Criminology*, 1-16.
- Smith, D. E. (1987). *The everyday world as problematic: A feminist sociology*. University of Toronto Press.
- Sprague Martinez, L., Richards-Schuster, K., Teixeira, S., & Augsberger, A. (2018). The power of prevention and youth voice: A strategy for social work to ensure youths' healthy development. *Social Work*, 63(2), 135-143. doi.org/10.1093/sw/swx059.
- Statistiska centralbyrån, S. (2018). Jämställdhetsstatistik. Hämtad från: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/levnadsforhallanden/jamstallldhet/jamstallldhetsstatistik/> [online: 210516].
- Stenbacka, S. (2011). Othering the rural: About the construction of rural masculinities and the unspoken urban hegemonic ideal in Swedish media. *Journal of Rural Studies*, 27(3), 235-244. doi.org/10.1016/j.jrurstud.2011.05.006.
- Strid, S. (2020). Jämställdhet under angrepp: En feministisk analys av våldsamt motstånd online. *Tidsskrift For Kønnsforskning*, 44(04), 269-284.
- Sveriges kommuner och Regioner. Kommungruppsindelning. (2019). Hämtad från: <https://skr.se/skr/tjanster/kommunerochregioner/faktakommuneroc hregioner/kommungruppsindelning.2051.html> [online 210516].
- Tuerkheimer, D. (1997). Street harassment as sexual subordination: The phenomenology of gender-specific harm. *Wisconsin. Women's Law Journal*. 12(2), 167-206.
- Waling, A., & Pym, T. (2019). 'C'mon, No One Wants a Dick Pic': Exploring the cultural framings of the "dick pic" in contemporary online publics. *Journal of Gender Studies*, 28(1), 70-85.
- van der Burgt, D. (2015). Spatial avoidance or spatial confidence? Young people's agency in the active negotiation of risk and safety in public space. *Children's Geographies*, 13(2), 181-195. doi.org/10.1080/14733285.2013.828455.

- Wang, C. (1999). Photovoice: A participatory action research strategy applied to women's health. *Journal of Women's Health & Gender-Based Medicine*, 8(2), 185-192.
- Wang, C., & Burris, M. A. (1994). Empowerment through photo novella: Portraits of participation. *Health Education Quarterly*, 21(2), 171-186.
- Wang, C., & Burris, M. A. (1997). Photovoice: Concept, methodology, and use for participatory needs assessment. *Health Education*, 24(3), 369-387.
- Warne, M., Snyder, K., & Gillander Gådin, K. (2013). Photovoice: an opportunity and challenge for students' genuine participation. *Health Promotion International*, 28(3), 299-310. doi.org/10.1093/heapro/das011.
- Weinhold, I., & Gurtner, S. (2014). Understanding shortages of sufficient health care in rural areas. *Health Policy (Amsterdam)*, 118(2), 201-214. doi:10.1016/j.healthpol.2014.07.018.
- West, C., & Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. *Gender & Society*, 1(2), 125-151.
- Whitehead, M., Pennington, A., Orton, L., Nayak, S., Petticrew, M., Sowden, A., & White, M. (2016). How could differences in 'control over destiny' lead to socio-economic inequalities in health? A synthesis of theories and pathways in the living environment. *Health & Place*, 39, 51-61. doi.org/10.1016/j.healthplace.2016.02.002.
- World Health Organization. (1986). *Ottawa Charter for health promotion*. Paper presented at the First international conference on health promotion.
- World Health Organization. (2002). Constitution of the World Health Organization. 1946. *Bulletin of the World Health Organization*, 80(12), 983.
- World Health Organization. (2018). Mental health: strengthening our response. Hämtad från: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response>. [online 210506].
- World Health Organization. (2017). Violence against women. Hämtad från: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women> [online 210516].
- World Health Organization. (2020). Depression. Hämtad från: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/depression> [online 210516].

- Vitis, L., & Gilmour, F. (2017). Dick pics on blast: A woman's resistance to online sexual harassment using humour, art and Instagram. *Crime, Media, Culture*, 13(3), 335-355. doi:10.1177/1741659016652445.
- Witkowski, K., Matiz Reyes, A., & Padilla, M. (2021). Teaching diversity in public participation through participatory research: A case study of the photovoice methodology. *Journal of Public Affairs Education*, 1-20.
- World Bank. (2019). Gender-Based Violence (Violence Against Women and Girls). Hämtad från:
<https://www.worldbank.org/en/topic/socialsustainability/brief/violence-against-women-and-girls> [online 210516].

Artikel I

International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being

ISSN: (Print) (Online) Journal homepage: <https://www.tandfonline.com/loi/zqhw20>

"You are so ugly, you whore"- girls in rural Sweden discuss and address gendered violence

Lotta Brännström , Sara Nyhlén & Katja Gillander Gådin

To cite this article: Lotta Brännström , Sara Nyhlén & Katja Gillander Gådin (2020) "You are so ugly, you whore"- girls in rural Sweden discuss and address gendered violence, International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being, 15:1, 1695308, DOI: [10.1080/17482631.2019.1695308](https://doi.org/10.1080/17482631.2019.1695308)

To link to this article: <https://doi.org/10.1080/17482631.2019.1695308>

© 2019 The Author(s). Published by Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group.

Published online: 12 Dec 2019.

Submit your article to this journal [↗](#)

Article views: 4483

View related articles [↗](#)

View Crossmark data [↗](#)

Citing articles: 2 View citing articles [↗](#)

“You are so ugly, you whore”- girls in rural Sweden discuss and address gendered violence

Lotta Brännström^a, Sara Nyhlén^b and Katja Gillander Gådin^a

^aPublic Health, Department of Health Sciences, Mid Sweden University, Sundsvall, Sweden; ^bDepartment of Humanities and Social Sciences, Mid Sweden University, Mid Sweden University, Sundsvall, Sweden

ABSTRACT

Girls face gendered violence on an everyday basis, and this may have severe health consequences.

Purpose: The aim of this study was to learn about gendered violence facing girls in rural Sweden in their everyday life, as it is experienced by the girls themselves.

Method: Using the photovoice method, we worked with 35 girls in an upper secondary school, aged between 16 and 20, to explore how they navigated social spaces and developed strategies for increased safety.

Results: Thematic analysis revealed two main themes (*constant fear* and *strategies*) and four sub themes (*fear of being raped*, *fear of being labelled and excluded*, *being “appropriately sexually active*, and *appearance and performance for increased feelings of safety*).

Conclusion: We considered how gendered violence facing girls led to fear and marginalization in a range of situations and interactions. Consequently, girls occupied significantly smaller social spaces compared to boys, and we argue that this was reproduced and upheld through everyday practices informed by hegemonic masculinity and performativity.

ARTICLE HISTORY

Accepted 14 November 2019

KEYWORDS

Hegemonic masculinity; performativity; sexual violence; sexual harassment; adolescence; gender norms

Introduction

Violence against women is a global public health problem of epidemic proportions that penetrates all parts of society and knows no cultural or economic limitations (Ellsberg et al., 2015). Gendered violence is defined as “any act of gender-based violence that results in, or is likely to result in, physical, sexual or mental harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life” (United Nations, 1994). According to the World Health Organization (WHO) estimations (World Health Organization, 2017) one in three women globally have experienced gendered violence, which is both a cause and an effect of social inequalities (Krug, Mercy, Dahlberg, & Zwi, 2002). This violence is not only facing adult women but also girls and young women. According to international studies, both gendered violence and social inequalities have serious health effects. Gendered violence against girls and young women limits access to healthcare and education, and affects the spread of STDs and HIV (Dellar, Dlamini, & Karim, 2015; Moletsane, Mitchell, & Lewin, 2010). It is associated with deliberate self-harm (Landstedt & Gillander Gådin, 2011) depression, poor psychological and physical health, and increased risk

of alcohol and substance misuse (Bucchianeri, Eisenberg, Wall, Piran, & Neumark-Sztainer, 2014).

Gendered violence against girls and young women in Sweden

Sweden is internationally known as a global leader on gender equality (Heikkilä, 2016; Magnusson, Rönnblom, & Silius, 2008; Sandberg, 2013). However, recent reports show that approximately one-third of Swedish women do not feel safe outside alone late at night, and some women avoid going out after a certain time because they fear experiencing violence (Axell, 2018). This fear is not unfounded, given that evidence presented by (European Union Agency for Fundamental Rights, 2014) which suggests that Sweden has a significantly higher rate of physical, sexual, and psychological violence than the European Union (EU) average. In Sweden, 46% of girls and women over the age of 15 report that they have experienced physical and/or sexual violence, compared to 33% of EU citizens. Also, 9% of girls and young women in Sweden between the ages of 16 and 24 report that they have experienced sexual violence (Command et al., 2017). If Sweden’s progress towards gender equality is measured by equal

CONTACT Lotta Brännström lotta.brannstrom@miun.se Public Health, Department of Health Sciences, Mid Sweden University, Holmgatan 10, Sundsvall 851 70, Sweden

© 2019 The Author(s). Published by Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

representation in institutions and employment, misleading perceptions may result, since this offers only a partial picture that obscures structural inequalities and gender systems (Lister, 2009; Pease, 2015).

While statistics indicate progress towards equality on a macro level, the vulnerability of women and girls on a micro level may in fact be masked by these statistics. Furthermore, existing studies on gendered violence and fear of violence among Scandinavian women and girls mainly focus on urban contexts (van der Burgt, 2015) especially in relation to urban planning (Dahl & Henriksson, 2010). This leaves a gap in the research covering violence against young women in rural areas (within social contexts outside of intimate partner relationships). There is a need to understand gendered violence in the realm of public spaces and social contexts from the perspective of girls and young women. This study examines violence perpetrated by boys against girls from a heteronormative position. Therefore, same-sex violence or violence perpetrated by girls against boys is not considered here.

Theoretical framework

Performativity and hegemonic masculinity

West and Zimmerman (1987) introduced the notion of gender as something people accomplish through daily practices by “doing gender”. This concept refers to behaviour and interactions that establish masculine or feminine activities. It involves viewing gender as something we do, rather than something we are (West & Zimmerman, 1987). Butler’s notion of performativity has similarities to “doing gender” but emphasizes that the individual act is done because of gender and argues that “gender is the mechanism by which notions of masculine and feminine are produced and naturalized” (Butler, 2004, p. 42). Butler explains gender as something we relate to partly on the foundation of categories as “girl”, “boy”, “woman”, or “man”, and partly through the heterosexual matrix, and it is through these categories that we perform and position ourselves and others in different contexts (Butler, 2004). Looking at gender as performativity and social constructs, based on heteronormative values anchored in bodily practices, reveals patterns of dominance and subordination. These patterns of performativity might lead to boys and young men having distorted values of how to treat girls and young women (Butler, 1990; Connell & Messerschmidt, 2005) and also influence how girls and young women position themselves.

Gendered violence largely merges with performances of hegemonic masculinity (Robinson, 2005). Therefore, we can also apply the concept of hegemonic masculinity to understand structures that influence attitudes among boys and young men, as well

as in relation to and among girls and young women. Hegemonic masculinity has a direct relationship with gendered violence (Gruber & Fineran, 2016), in that it places heterosexuality and an idealized notion of masculinity as a point of departure. It not only assumes masculinity as being cisgendered and heterosexual, but also demands a set of practices that position men as active (Beasley, 2015; Connell & Messerschmidt, 2005). The concept of hegemonic masculinity can be used to understand violence against girls and young women as a way to construct and reinforce heterosexual masculinities and the linking of gender norms to power dynamics to ensure the dominant position of men over women (Connell & Messerschmidt, 2005; Jewkes et al., 2015). Gendered violence has a profound impact on girls’ lives, and we need to know more in order to better address the problem and work for gender equality. The aim of this study is to learn about gendered violence facing girls in their everyday life in rural Sweden, as experienced by the girls themselves.

Methodology

Photovoice

The study is interactional and departs from the girls’ positions and experiences combined with the idea that knowledge develops through participation (Mitchell & Sommer, 2016; Wang, 1999; Wang & Burris, 1997). To effectively access girls’ views and reflections on society and to ensure meaningful participation, we used photovoice, which is a form of participatory action research. Photovoice has been found to be especially useful in work that seeks to acknowledge the voices of girls and young women in relation to critical social and health issues in their lives (Mitchell & Sommer, 2016; Wang, 1999; Wang & Burris, 1994, 1997). Photovoice is different from other qualitative methods in its ability to disrupt common hierarchies between “experts” and informants, and to merge participants and researchers (Gubrium & Harper, 2013). We combined photovoice with workshops and group interviews, as the process of discussing images together with participants to reach a deeper understanding of what is being ‘said’ is one of the key aspects of photovoice. As researchers, we need the girls’ explanations to avoid attaching unintended meanings to what we see (Mitchell, 2011; Mitchell, De Lange, & Moletsane, 2017; Tinkler, 2013). This is partly to address the aspect of positionality (because the understanding of a situation might be tainted by one’s position) and partly because if and when respondents use symbolic images to tell a story, such as a staircase or a door, we might need an explanation to understand the meaning.

Research context and participants

The study was conducted in a rural upper secondary school in the northern part of Sweden. We invited learners from one vocational program, two theoretical programs, and newly arrived migrant girls who attended a special language program. Photovoice and research questions were embedded in the ordinary curriculum for the theoretical and vocational program, so project tasks were mandatory for students registered for those programs, but participation in the research project was voluntary. Students who chose to abstain from participation in the research were put into a group of their own and from this group, none of the photographs were included in any research material and workshops were not audio recorded. The research project involved 35 girls, five of whom were newly arrived migrants. Participants' ages ranged between 16 and 20. They were divided into five different groups, based on which education program they were enrolled in. Based on the discussions and topics/situations that the girls addressed during the study, we used the biological categorization of boys and girls and approach the study from a heteronormative standpoint. However, we acknowledge that there are variations in gender identities and sexual orientations.

Process and procedure

The rural school with which we collaborated is the only upper secondary school in the region. Some students live in the area, but the majority of students live in the surrounding rural areas and commute daily. Participants were divided into small groups ranging from six to eight girls. Each group met for five workshops over a period of six weeks (on average). Each

workshop, framed by photovoice, lasted between 60 and 180 minutes. Ahead of every workshop, the girls were prompted to take 3 to 5 pictures to display, share, and discuss in a group. The pictures were sent to the first and third author, who printed the photographs and facilitated the workshops. During the workshops, each girl presented their photos one at a time and what it meant before the group could comment and ask questions. Figure 1 show example of two photos taken by participants illustrating violence based on the prompt "what are the different forms of violence against girls in your school or community". All conversations were audio-recorded using a digital voice recorder and transcribed verbatim. Any information that could indicate the participant's identity was removed. The results presented in this paper are from the analysis of the discussions from the workshops, hence in this way the results are not co-constructed. However the participants have been a large part of developing the themes and subthemes throughout the project and co-constructed results will be presented elsewhere. In this article, we have used photovoice for two purposes: 1) for social change and 2) as a data collection method.

In Phase 2 of the study, we scheduled a session on community mapping to enable the students to reflect on their local community's resources, strengths and challenges. In Phase 3, we aimed to address the purpose of the study, i.e., to learn about the gendered violence facing girls in their everyday life. For the girls' first task, which served as an introduction to the study method, they were asked to take pictures of: *feelings and/or situations of being safe*; and *feelings and/or situations of being unsafe for girls in your community*. The girls were asked to bring the pictures to the next workshop, and to elaborate on why

Figure 1. Examples of photographs taken by participants, illustrating violence.

they took the photo and what it represented to them. To indicate feelings of safety, participants took pictures of items and spaces such as their front door, their own room, and details of interiors. Pictures of items and situations such as liquor bottles, dark tunnels, and being followed by men represented feelings of being unsafe. All workshops were based on the photographs, and the dialogues were partly guided by a question strategy developed by (Wallerstein & Bernstein, 1988) called SHOWeD tool; *What do you see here? What is really happening here? How does this relate to our lives? Why does this situation exist? What can we do about it?*

In Phase 4 of the study, the workshops focused on the questions: *what are the different forms of violence against girls in your school or community? and what are the consequences of such violence?* The girls took photographs of, for example, bullying, groping, bruises, and online harassment to represent different forms of violence. The consequences of the represented violence were partly shown through photographs of self-harm, mental illness, failing school, and suicide. During the workshops we continuously returned to the importance of privacy and respect with regards to the images, to avoid reproducing stereotypical narratives.

The third part of photovoice, which is to reach policy makers is included in the overall project, and throughout the project data has been utilized in many different ways. Together with the girls, we have created and photo exhibition that has been recognized by the county government and widely presented. The different strategies and ways to reach policy makers is however not included in this paper, but will be elaborated on elsewhere.

Data analysis

Data was analysed using inductive and deductive thematic analysis, a flexible method suitable for condensing and organizing large amounts of data and for developing themes found within particular research questions (Braun & Clarke, 2006). The analysis started with a deductive approach based on the specific issues raised by the prompts. Due to the participatory nature of photovoice, the girls themselves played a large part of developing and categorizing data in this phase. As new data emerged from the material through workshop discussions, an inductive approach was applied. Discussions about the prompts and the photographs showed that gender intersects with existing values on how to act, look, and behave. Discussions on how the girls in the study perceive their environment, activities and interactions has made a large contribution to the transition from a deductive to an inductive approach.

Workshops and conversations, combined with early observations and personal notes, catered for the first stage, (1) *familiarizing yourself with your data*. Data

transcription was carried out by the first author, and this process played a significant part in getting familiar with the data. While reading through the material repeatedly to obtain a sense of the meaning of the text as a whole, key words and reflections were written down in order to discern recurring themes. The coding process, (2) *generating initial codes*, started with the categorization of themes discussed during workshops related to the prompts presented in Phases 3 and 4 under *Process and Procedure*. Initial coding resulted in codes such as “afraid of being judged” or “feeling insecure”. During the next step, (3) *searching for themes*, quotes and sentences were extracted and grouped according to repeated themes which related to the aim of the study. The coding was influenced by the existing theories of Butler (2004, 1990) and Connell and Messerschmidt (2005). While some initial codes were merely renamed, other initial codes were merged and formed new themes. The next stage, (4) *reviewing themes*, entailed revisiting all selected quotes and extracts to ensure coherence and connections. The final stage, (5) *defining and naming themes*, acted as a control to ensure relevance to the aim of the study. For example “afraid of being judged” subsequently became “label”, and “appearance and performance” became “doing gender”. At the end of this procedure, following further changes, two main themes and four sub-themes were created. Procedure, structure of themes, and credibility checks was frequently discussed between the authors.

Ethical considerations

In Phase 1 of the study, students and teachers were given a presentation about the project detailing its aims and concerns, followed by ethical instructions about anonymity and confidentiality. Information was given in verbal and written format, along with photo ethics, to ensure that potential participants had an appropriate understanding of the procedure and purpose of the study. This process also ensured that they were aware of their right to withdraw from participation without negative consequences. Students wishing to take part then signed a written consent form. The project was ethically approved by the Regional Ethical Review Board at Umeå University as being in accordance with ethical standards, dnr 2017/58-31

Results

In this section of the paper, we describe two main themes that arose in the data and present the results in relation to the study's aim, supporting our interpretations with quotes from the data. We provide further interpretations in the discussion. The first theme, *constant fear*, is divided in two sub-themes that explain what type of fear the girls expressed,

and how this fear is entangled in their everyday lives and marginalizes girls' social space. The second theme, *strategies*, focus on the strategies that girls employ to manage their constant fear. This theme is also divided, in two sub-themes, with a discussion of how gender norms inform behaviour and expectations. We used pseudonyms to protect the participants' anonymity.

Constant fear

Being exposed to gendered violence, subtle expressions of gendered power such as gazes and rumours, and calculating possible risks linked to this several times a day, can all contribute to the building up of a constant state of fear. The concept of fear was central in discussions; more specifically, the girls' fear of men and of rape. The participants also expressed a constant awareness of how their behaviour directly influenced how they were perceived by others. Two main themes relating to fear were identified, as presented below:

Fear of being raped

The perceived threat which emerged as most prominent was men; men in groups, drunk men, being alone outside in dark/deserted places during late hours. The girls expressed a general fear of not knowing who is hiding in the dark, "ready to physically attack and rape". The fear that the girls talked about also included other threats such as being held against their will, and being hit, but rape was the most distinct fear to emerge from our discussions. The girls discussed an incident that allegedly happened in another upper secondary school where one of them, Sandra, was previously a student. The other members of the group were familiar with the incident through rumours. A girl had been raped by an older boy (who was not a student) during school hours, and the group discussed the damage that this had caused:

Ann: A girl was raped in a toilet cubicle at school, everybody knew, there were lots of evidence, she was thirteen and he was twenty. He got sentenced to two months. (...) He ruined her life, and all he gets is two months! Where is the justice in that?

Sandra: We met that guy two months after he was released and he was living life, and we all went: "What is he doing here, this is really scary".

A frustration was apparent among the girls regarding lack of support for the violated girl, as well as the insecurity and fear it caused other girls at the school. In contrast, they could not see that the perpetrator's

life was affected at all. Several girls expressed anger linked to the probability of the girl being blamed for being raped, as well as being considered disgusting and dirty by others.

Fear of being labelled and excluded

When discussing physical and psychological violence, the girls agreed that it is the latter that never heals; bruises fade, but the psychological damage will always remain. The girls expressed the opinion that being exposed to psychological violence such as online harassment, rumours, and name-calling can lead to a great level of insecurity and a skewed self-image:

Olivia: You get really insecure and go, "My god, am I like that?"

Mia: You never know what people really think of you personally, so when they say "You are so ugly, you whore", you start to question yourself, what if I am, kind of ...

Olivia: Yes, then you start thinking about it the whole time, and in the end you start believing it.

There are visible gender norms, informed by patriarchal structures, which are attached to heteronormative ideas and attitudes among the girls in relation to performativity. These norms affect daily concerns about physical appearance, and these concerns are visible in how the girls discuss and develop safety strategies through appearance:

Sandra: (...) You may feel uncomfortable if you wear a certain kind of outfit. A skirt can make you feel vulnerable, you can feel vulnerable [unsafe] if you wear your hair tied up or loose, if you wear makeup or not ...

Interviewer: Why does your hairstyle affect your feeling of being unsafe?

Sandra: I don't know ... you care what people think.

Gender norms are also visible when listening to the girls' conversations about how women in general behave under the influence of alcohol. Maria says: "Many girls, I don't know, it might sound vicious, but they throw themselves at boys and act like whores". Alva reacts to this comment and asks, with a firm tone, what she means by that. Maria again links this behaviour to being a "whore" before adding that she, personally, rejects such attitudes as wrong. She speculates whether these attitudes, in other girls, might be rooted in jealousy. During further discussions about how to behave and dress, online harassment, receiving "dick pics" (where boys and men send unwanted pictures of their own, or others', erect genitalia via cellphone) and how to handle unwanted attention,

the girls express a fear of being either an outsider or labelled a “slut”.

Stina: (...) if you say no, I mean resist the one that is touching you because you don't want to be touched, you stand the risk of being an outsider.

Interviewer: So if you resist unwanted touching, you risk being excluded?

Stina: Exactly.

The quotes above reveal that there is an awareness of possible consequences of putting up resistance, and these contradictory positions are visible when the girls talk about how to handle unwanted attention from boys. The girls continued to talk about resistance and gave the example of an online scenario where a girl receives a text from a boy saying “send nudes”. If she agrees, she risk being labelled a “slut” or “easy”, but if she resists, she risks being excluded and labelled as a “prude” or “boring”.

Strategies

During the discussions it became evident how the girls apply different strategies to avoid risks and how these strategies are related to the constant state of fear. Experiencing fear when walking alone at night was common, and some of the mentioned strategies were holding keys in their hands, owning a legally approved self-defence spray, avoid walking alone late hours or call someone while walking, avoid certain public spaces and walk with confidence. In conversations about this, several girls nodded their heads in recognition at descriptions of strategies to avoid fear.

Denise: I try to always have someone walking home with me.

Clara: Sometimes you run home, just because you're scared that something can happen.

Even though fear of men and rape surfaced as the most prominent among the girls, general fear is also something that relates to how one is viewed by others. In the material we found two main strategies directly linked to fear, as presented below:

Being “appropriately” sexually active

To understand this strategy, we begin with hegemonic norms linked to sexuality (i.e., norms that assign an accepted behaviour to a specific gender). Girls in all groups expressed the view that girls need to act according to different gender expectations, compared to the boys. This category intertwines with the fear of being labelled as girls' sexuality is constrained by the

risk of being labelled a “whore”, and girls need to restrict both their sexuality and their number of sexual partners to avoid this label:

Maria: If a girl has sex with someone who's not her boyfriend, or if she has had sex with, say, two people, then you are [seen as] a whore, but guys can have sex with as many as they like. It's kind of something to brag about.

Sara: They can sit and just say “Oh, I've had sex with (NN)”, like I care? It's so damn stupid. Like it's really cool. Imagine if a girl said stuff like that, then it would be like “What the hell is wrong with her?” kind of.

Maria: Girls are not allowed to show their sexuality or anything, they must be nice and kind and not talk dirty, but guys are allowed to talk about everything.

Leah: They [boys] can do what they want (...) they can break up with girls and get new ones (...) They can do whatever they want, so ... they do everything.

The above quotes, and the girls' further discussions related to their own sexuality, show an awareness of how status is monitored and linked to relationship and being someone's girlfriend. It is acceptable for girls to be sexually active as long as they have a boyfriend, but even a relationship comes with limitations:

Denise: You can't change partner too often, you need to stay together for a long time (...) and you can't have sex if you've been together for only a week.

In the conversations above, categorizations of gender are visible in terms of how the girls understand society's view on boys and girls. They are also visible in how the girls position themselves within these discussions of sexuality.

Appearance and performance for increased feelings of safety

Girls are highly aware of the restricted spaces they occupy, and many of them continually try to guard their current space (or push boundaries) through various strategies. Calculations of vulnerability and safety go hand-in-hand with daily choices, and the girls have found numerous strategies to resist feelings of being unsafe. These include “modifying their clothes and other aspects of their appearance and restricting their activities to reduce their perceived risk of violence, thus limiting their use of public space” (Hollander, 2001, p. 105). The girls discussed some of their applied strategies to promote increased feelings of safety, which included acting confidently, standing up straight, walking fast, or calling someone:

Clara: You arm up, you prepare. I walk differently, I walk determinedly so they can see that “don’t mess with me”.

Interviewer: So you have a strategy?

Clara: Yes, my mom has told me what to do when being out. “You should walk with sureness so they can see that you are confident. Look down, do not seek eye contact”.

Such strategies might be so integrated into daily routines that they are no longer considered to be specific safety strategies among the girls themselves. As an example, one of the girls said that their group of friends always felt safe, so she could not relate to the notion of strategies at all. To demonstrate what she meant, she said that if (for example) one girl in the group needed the bathroom while in a public space, they made sure that she was accompanied by at least one other friend. They never left anyone in the group alone or behind when walking home; therefore, they felt safe. When asked why she and her friends found it necessary to look after each other, she appeared very surprised. It seemed as if it had never occurred to her that what they were doing were, in fact, strategies to promote increased feeling of safety.

Discussion

Our findings consisted of two main themes: *constant fear* and *the strategies girls employ against the fear*; and four sub-themes: *fear of being raped*, *fear of being labelled and excluded*, *being appropriately sexually active*, and *appearance and performance for increased feeling of safety*. These findings contribute to the understanding of the challenges facing young girls in contemporary Sweden and highlight the importance of continuing to discuss gender related topics. The results show that girls’ experience of gendered violence is enmeshed in their everyday life, and they are aware that different rules apply to them, compared to boys. Our perception of the themes and results, based on the girls’ insights, is that the violence facing girls is made possible through performances of gender (Butler, 1990, 2004), largely regulated by hegemonic masculinities (Connell & Messerschmidt, 2005) which control girls’ actions and social space. Situations linked to gendered violence are related to constant negotiations of self-worth, safety, and well-being, entangled in fear and safety strategies. This article draws attention to how adolescent girls themselves understand and navigate their “everyday”. Concepts of femininities and masculinities are influenced and regulated by performativity (Butler, 1990, 2004) and the hegemonic notion of masculinity (Connell & Messerschmidt, 2005). There are dominant attitudes on how to behave in accordance with one’s

gender, and listening to the girls’ discussions reveals inequalities in social spaces that are favourable to boys. However, even though girls see and resist this gender hierarchy, they also unintentionally follow the existing patterns in society.

Gendered violence functions as a form of social control, affecting girls largely through fear regardless of whether or not they have personally experienced violation (Wendt, 2002). This is also visible in the report from The Swedish National Council for Crime Prevention, (Axell, 2018) which indicates that one-third of women in Sweden do not feel safe going out late at night. Fear of being raped is part of the lived experience of being a woman, and can be described as an extra burden entangled in a constant awareness of “what if” and the presence of possible danger. This was recognized as a problem several decades ago (Gordon & Riger, 1991). Women’s and girls’ general fear of being raped differs from fear of other physical attacks such as being robbed, because rape is interwoven with gender-specific shame narratives that hold women responsible for not being able to avoid being victimized (Gordon & Riger, 1991; Weiss, 2010). Understanding girls’ general perception of fear is central to understanding gendered inequalities within social arenas. The girls’ discussion about fear of rape, through the incident that allegedly happened in another upper secondary school, reveals how incidents and narratives can underpin fear, even if individuals have not personally experienced being physically violated. This is partly because of regular conversations about danger and female vulnerability (Griffin, 2015; Hollander, 2001) and partly because girls and women are more or less taught to fear rape through the media and movies, along with distrust with the legal system (Gordon & Riger, 1991). Approaching the discussions from a gendered perspective, through Butler’s (2004, 1990) notion of patterns of dominance and subordination, shows that the girls’ understanding of men as a source of threat and the main cause of girls’ fear is reinforced, as is the understanding that different rules apply to boys and girls. Despite the participants’ awareness that this is wrong, it contributes to ongoing constructions of gender that place men and boys in a position of power over women and girls (Connell & Messerschmidt, 2005).

Butler argues that gender is created and recreated through imitations of imitations that continuously are performed (Butler, 1990). Conversations about female sexuality reveal several layers of ongoing gender constructions, performativity, and contradictory positions. The girls unintentionally uphold patriarchy by positioning themselves and other girls in relation to stereotyped ideas of “appropriate” behaviour, and this is particularly visible when Maria reveals that she thinks girls who “throw themselves at boys” are “acting like whores”. It was not until she was asked to explain what she said that she actually reflected on the comment and added that the attitude applied to

others, not her. Similar results are evident in a study with a focus on feminine and masculine ideologies, in which girls expressed frustration around contrasting principles related to their sexuality, while simultaneously degrading other girls' sexuality if it did not conform to femininity as legitimized through a monogamous relationship (Tolman, Davis, & Bowman, 2016). Girls' sexuality is monitored, and regardless of how the girl responds, it is likely to lead to undesirable consequences. The only option girls have of resisting what Dines refers to as being "fuckable" is to be invisible (Dines, 2010). If girls explore their sexuality, they risk being labelled a "slut", but if they do not, they risk being labelled as "uncool" and "boring". Dines (2010) states that these contradictory positions (and girls' attempted strategies to navigate through unwanted attention from boys) reveal a "damned if you do, damned if you don't" situation that stretches far beyond sexuality. Since there are no direct parallel labels or risks for boys who conforms to heterosexual attitudes and behaviours, there are fewer restrictions on their sexuality. This creates a marginalized space for girls, and this restrictions provide a larger space for boys (Jeffner, 1998).

Another sign of conflicting gender norms among the girls is visible in the discussion of "dick pics". Despite an overall perception from a number of girls that both receiving "dick pics" and being exposed to unwanted touching largely happens to only a "certain kind" of girl, further discussion revealed that almost every girl in school had had this experience. This reveals that while the girls actively resist and reject labels, they unconsciously position themselves accordingly to the same structures. Despite the girls' awareness of how wrong gendered ideas and performances are, and of how the boys largely determine the girls' position, they are still part of "doing gender" (West & Zimmerman, 1987) when positioning themselves within stereotyped ideas linked to femininity and expected behaviour (Connell, 2003). A fear of being labelled as "that kind of girl" intersects with discourses about heterosexuality, body, and performances, and the girls continuously balance possible outcomes attached to behaviour.

Constructions of gender within the social arena are also visible in the school context. As numerous scholars have argued (and as our data suggest) there are expectations linked to gender in this area, in the sense that girls' voices and actions are more strictly controlled than boys' (Gordon, 2006; Gordon, Holland, Lahelma, & Thomson, 2008). Inaccurate ideas of boys as more adventurous, loud, and rebellious than girls allow boys to behave differently. There are regulations on both appearance and behaviour for girls, without there necessarily being similar expectations of boys (Einberg, Lidell, & Clausson, 2015; Gordon et al., 2008). These normative ideas not only serve

as an excuse for boys' actions but also largely place responsibility on girls. Furthermore, girls are the ones expected to deal with sexual harassment, while the perpetrators' (i.e., the boys') actions are largely overlooked (Robinson, 2005). While "boys will be boys", girls are expected to draw the line or be "mature enough" to handle unwanted attention, and these expectations on girls start at an early age (Gillander Gådin, 2012). During conversations related to how boys are allowed to behave in a more rebellious way, the girls expressed frustration. However, there was also a sense of acceptance of the situation and an attitude of "it is just the way things are and always have been". The girls unconsciously took responsibility for handling different situations, or found mitigating excuses for boys' behaviour, on the basis of them not fully understanding the consequences of their actions. While norms about gender assign responsibility and virtue to femininity (Skeggs, 2001) the same norms assign contrasting traits, such as exerting power over others and avoid showing vulnerability, to masculinity (Jeffner, 1998).

Methodological considerations

Strengths & limitations

The study contributes to Swedish studies focusing on rurality and emphasizes that gendered violence and fear have similar patterns among young people, regardless of geographical position. It is possible that the results could have been different if data was collected in an urban environment, but we have little reason to believe this would be the case. On the contrary, we suggest that gendered violence among Swedish young people has similar characteristics regardless of geographical location. The strength of this qualitative study partly lies in the interactional approach of photovoice as a method. We claim, in line with (Harper, 2002), that using photos allows us to gather more information than traditional focus group interviews, because the discussions of the photos and the feelings they evoke gives information that is both richer and qualitatively different. When the girls visualized how they perceived their environment, activities, and interactions, this provided valuable insight into the school environment and the community at large. Simultaneously, it made the girls aware of normalized inequalities. The method allows us to access insights and viewpoints that we otherwise might have neglected. With the use of cellphone cameras, the respondents were able to work without our presence, which may have been perceived as less intrusive to them than if we had been there (Ahrne & Svensson, 2011; Wang & Burris, 1997).

Although this study provide valuable insights, some limitations should be noted. Despite the advantages of using photovoice, it also has some

shortcomings. It is time-consuming both for participants and researchers, and requires preparation with photo ethics before starting, as well as setting aside time for participation in group discussions and workshops during the project. While we repeatedly emphasized that the focus is on women's general situations and not on personal experiences, it is possible that the sensitive topic caused discomfort for some of the girls. Furthermore, there is a possibility that any existing social hierarchies within the groups may have silenced some girls, who might have shared more of their insights in a different context such as private conversations.

Implications

Masculinity is often confused with, and associated with, domination and violence. By actively discussing these structures from an early age, and by allowing boys to aspire to non-violent, non-dominant forms of masculinity, we could replace patriarchy with a system of equal human rights and gender equality. Working for gender equality should be central to every school development plan, in order to promote increased safety, health and wellbeing among young people. It should also be emphasized that even though the perspective of girls is central to this study, the responsibility to prevent violence and change the situation does not rest on them. Instead knowledge produced together with the girls should be used to inform policy makers.

In order to prevent boy's and men's violence against girls and women, there is a need to extend the understanding of the gendered and social norms that uphold such violence. Even if there are few evidence-based programs preventing violence against girls and women, those who have showed a positive effect have some common features, e.g., being participatory, engaging stakeholders from different sectors and support a critical discussion of gender. A wide range of arenas, both public and private needs to be involved on multiple levels to prevent and address gender based violence (Ellsberg et al., 2015).

Conclusion

In this article, we discuss and analyse data from 35 girls studying in an upper secondary school in a rural part of Sweden. While the girls differ in age, study program, and ethnicity, they are bound together by their common understanding of fear, safety strategies, and the importance of appearance. We found that hegemonic masculinity and performances strongly influence language and behaviour

among young people, both in a school context and during leisure time. Despite Sweden ranking highly for gender equality, there are several indications of this not permeating throughout society. Our study shows that some girls in Sweden are in a situation where they need to apply strategies to cope with fear and harassment on a daily basis. Our study cannot be used to assess the extent of violence and harassment against girls. However, knowing about the global burden of violence against girls and women, including Sweden, we assume that our results are transferable to other places as well, both national and international.

There is an urgent need for more research concerning gendered violence among young people within schools and other arenas. Girls are marginalized in a range of situations and interactions, and the social spaces that girls occupy are significantly smaller compared to the social space belonging to boys. This is reflected in how the girls position themselves in gender-related discussions, and in how they understand being treated by society at large. Our interpretation is that women's and girls' experiences of exposure to gendered violence, fear, and applied strategies both derive from existing gender inequality and contribute to this inequality by continually reproducing it. The deconstruction of existing discourses linked to hegemonic masculinity and gender performances among young people should be prioritized from an early age. Such discourses not only limit and control girls' social space, but also inform boys' behaviour and undermine less aggressive forms of masculinity.

Disclosure statement

No potential conflict of interest was reported by the authors.

Funding

This work was supported by the SAMRC-FORTE Collaborative Research Programme: SAMRC/FORTE-RFA-01-2016.

Notes on contributors

Lotta Brännström is a PhD student in health sciences at Mid Sweden University with special interest in gendered violence and visual methodologies for social change.

Sara Nyhlén is a senior lecturer in political science at Mid Sweden University with special interest in critical policy analysis often with a focus on the specific prerequisites of rurality, as well as visual methodologies.

Katja Gillander Gådin is a professor in public health science at Mid Sweden University with special interest in gendered violence and health in children and adolescents.

References

- Ahrne, G., & Svensson, P. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder* [Handbook to Qualitative Methods]. Malmö: Liber.
- Axell, S. (2018). *Brott i nära relationer bland unga* [Crime in close relationships among youth]. Retrieved from <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2018-06-15-brott-i-nara-relationer-bland-unga.html>
- Beasley, C. (2015). Libidinal heterodoxy: heterosexuality, hetero-masculinity, and "transgression". *Men and Masculinities*, 18(2), 140–158.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
- Bucchianeri, M. M., Eisenberg, M. E., Wall, M. M., Piran, N., & Neumark-Sztainer, D. (2014). Multiple types of harassment: Associations with emotional well-being and unhealthy behaviors in adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 54(6), 724–729. Retrieved from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1054139X13007428>
- Butler, J. (1990). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Butler, J. (2004). *Undoing gender*. New York: Routledge.
- Command, C., Hambrook, E., Wallin, S., Westerberg, S., Irlander Strid, Å., & Hvitfeldt, T. (2017). *Nationella trygghetsundersökningen 2016: Om utsatthet, otrygghet och förtroende* [Swedish crime survey 2016: Exposure to crime, fear of crime and public confidence in the criminal justice system]. Retrieved from http://www.bra.se/download/18.37179ae158196cb172d6047/1483969937948/2017_1_Nationella_trygghetsundersokningen_2016.pdf
- Connell, R. (2003). *Gender and power*. Oxford: Polity Press.
- Connell, R., & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender & Society*, 19(6), 829–859.
- Dahl, E., & Henriksson, M. (2010). *Genusdimensioner i svensk kommunal planering och krishantering: En forskningsöversikt* [Gender dimensions in Swedish municipal planning and crisis management: an overview]. Linköping: Statens Väg och Transportinstitut VTI.
- Dellar, R. C., Dlamini, S., & Karim, Q. A. (2015). Adolescent girls and young women: Key populations for HIV epidemic control. *Journal of the International AIDS Society*, 18(1). doi:10.7448/IAS.18.2.19408
- Dines, G. (2010). *Pornland: How porn has hijacked our sexuality*. Boston: Beacon Press.
- Einberg, E.-L., Lidell, E., & Clausson, E. K. (2015). Awareness of demands and unfairness and the importance of connectedness and security teenage girls' lived experiences of their everyday lives. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 10(1), 27653.
- Elsberg, M., Arango, D. J., Morton, M., Gennari, F., Kiplesund, S., Contreras, M., & Watts, C. (2015). Prevention of violence against women and girls: What does the evidence say? *The Lancet*, 385(9977), 1555–1566.
- European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). *Violence against women: An EU-wide survey. Main results report*. Retrieved from http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf
- Gillander Gådin, K. (2012). Sexual harassment of girls in elementary school: A concealed phenomenon within a heterosexual romantic discourse. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(9), 1762–1779.
- Gordon, T. (2006). Girls in education: Citizenship, agency and emotions. *Gender and Education*, 18(1), 1–15.
- Gordon, T., Holland, J., Lahelma, E., & Thomson, R. (2008). Young female citizens in education: Emotions, resources and agency. *Pedagogy, Culture & Society*, 16(2), 177–191.
- Gordon, T., & Riger, S. (1991). *The female fear: The social cost of rape*. Urbana: University of Illinois Press. <http://libris.kb.se/bib/4731985>.
- Griffin, S. (2015). *Rape: The politics of consciousness*. New York: Open Road Media.
- Gruber, J., & Fineran, S. (2016). Sexual harassment, bullying, and school outcomes for high school girls and boys. *Violence Against Women*, 22(1), 112–133.
- Gubrium, A., & Harper, K. (2013). *Participatory visual and digital methods*. Walnut Creek, CA: Left Coast Press.
- Harper, D. (2002). Talking about pictures: A case for photo elicitation. *Visual Studies*, 17(1), 13–26.
- Heikkilä, M. (2016). *Gender equality in preschools and schools in Sweden*. CA: Left Coast Press.
- Hollander, J. A. (2001). Vulnerability and dangerousness: The construction of gender through conversation about violence. *Gender & Society*, 15(1), 83–109.
- Jeffner, S. (1998). *Liksom våldtäkt, typ-: Om ungdomars förståelse av våldtäkt* [On the importance of gender and heterosexuality to young people's perception of rape]. Stockholm: Brevskolan.
- Jewkes, R., Morrell, R., Hearn, J., Lundqvist, E., Blackbeard, D., Lindegger, G., ... Gottzén, L. (2015). Hegemonic masculinity: Combining theory and practice in gender interventions. *Culture, Health & Sexuality*, 17, 96–111.
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L., & Zwi, A. B. (2002). *World report on violence and health*. Geneva: World Health Organization.
- Landstedt, E., & Gillander Gådin, K. (2011). Deliberate self-harm and associated factors in 17-year-old Swedish students. *Scandinavian Journal of Public Health*, 39(1), 17–25.
- Lister, R. (2009). A Nordic nirvana? Gender, citizenship, and social justice in the Nordic welfare states. *Social Politics: International Studies in Gender, State Society*, 16(2), 242–278.
- Magnusson, E., Rönnblom, M., & Silius, H. (2008). *Critical studies of gender equalities: Nordic dislocations, dilemmas and contradictions*. Göteborg: Makadam.
- Mitchell, C. (2011). *Doing visual research*. London: SAGE.
- Mitchell, C., De Lange, N., & Moletsane, R. (2017). *Participatory visual methodologies: Social change, community and policy*. London, UK: Sage.
- Mitchell, C., & Sommer, M. (2016). Participatory visual methodologies in global public health. *Global Public Health*, 11(5–6), 521–527.
- Moletsane, R., Mitchell, C., & Lewin, T. (2010, May). *A critical analysis of gender violence and inequality in and around schools in South Africa in the age of aids: Progress or retreat*. Paper presented at the Paper presentation at the UNGEI E4 conference: Engendering, Empowerment, Senegal: Education and Equality in Dakar
- Pease, B. (2015). Critical gender theory, gender equality and men's violence against women, paper prepared for Our Watch. Available in Our Watch, Australia's National Research Organisation for Women's Safety (ANROWS) and VicHealth (2015) Change the Story: A shared framework for the primary prevention of violence against women and their children in Australia, Our Watch, Melbourne, Australia.
- Robinson, K. H. (2005). Reinforcing hegemonic masculinities through sexual harassment: Issues of identity, power and popularity in secondary schools. *Gender and Education*, 17(1), 19–37.

- Sandberg, L. (2013). Backward, dumb, and violent hillbillies? Rural geographies and intersectional studies on intimate partner violence. *Affilia*, 28(4), 350–365.
- Skeggs, B. (2001). The toilet paper: Femininity, class and mis-recognition. *Womens Studies International Forum*, 24(3–4), 295–307.
- Tinkler, P. (2013). *Using photographs in social and historical research*. London: SAGE.
- Tolman, D. L., Davis, B. R., & Bowman, C. P. (2016). "That's just how it is": A gendered analysis of masculinity and femininity ideologies in adolescent girls' and boys' heterosexual relationships. *Journal of Adolescent Research*, 31(1), 3–31.
- United Nations. (1994). *Declaration on the elimination of violence against women*. Retrieved from <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm>
- van der Burgt, D. (2015). Spatial avoidance or spatial confidence? Young people's agency in the active negotiation of risk and safety in public space. *Children's Geographies*, 13(2), 181–195.
- Wallerstein, N., & Bernstein, E. (1988). Empowerment education: Freire's ideas adapted to health education. *Health Education Quarterly*, 15(4), 379–394.
- Wang, C. (1999). Photovoice: A participatory action research strategy applied to women's health. *Journal of Women's Health & Gender-Based Medicine*, 8(2), 185–192.
- Wang, C., & Burris, M. A. (1994). Empowerment through photo novella: Portraits of participation. *Health Education Quarterly*, 21(2), 171–186.
- Wang, C., & Burris, M. A. (1997). Photovoice: Concept, methodology, and use for participatory needs assessment. *Health Education*, 24(3), 369–387.
- Weiss, K. G. (2010). Too ashamed to report: Deconstructing the shame of sexual victimization. *Feminist Criminology*, 5(3), 286–310.
- Wendt, M. (2002). *Rädslans politik: Våld och sexualitet i den svenska demokratin* [The politics of fear: Violence and sexuality in Swedish democracy]. Malmö: Liber ekonomi.
- West, C., & Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. *Gender & Society*, 1(2), 125–151.
- World Health Organization. (2017). *Violence against women*. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

Artikel II

Girls' Perspectives on Gendered Violence in Rural Sweden: Photovoice as a Method for Increased Knowledge and Social Change

International Journal of Qualitative Methods

Volume 19: 1–12

© The Author(s) 2020

DOI: 10.1177/1609406920962904

journals.sagepub.com/home/ijq

Lotta Brännström¹ , Sara Nyhlén², and Katja Gillander Gådin¹

Abstract

Research has shown for decades that gendered violence against girls and women is a major public health problem with devastating long-term health consequences for individuals and communities alike. Knowledge of gendered violence against girls and young women thus needs to be increased not only in urban, but also in rural areas, and from girls' own perspectives. Research methods should also be developed that will facilitate the possibility of reaching policy makers, i.e. to reach those with the power to bring about social change. This study had two main goals. The first was to use photovoice as a methodology to gain increased knowledge about gendered violence against girls and young women in rural Sweden, while the second was to discuss the potential of reaching social change through photovoice as well as offer some critique. We worked with 35 adolescent girls enrolled in an upper secondary school in rural Sweden. Six workshops, which focused on (un)safety, different forms of violence, and the consequences of violence, were analyzed with an action-oriented approach and content analysis. The photovoice material also resulted in an exhibition that was used to reach policy makers. The findings show that the girls' ability to control their own lives was limited and that a number of different situations in their everyday lives were related to a reduced sense of space and reduced sense of agency. The findings also highlight that the girls were constantly sexually harassed online, which created a feeling of being unable to escape. We argue that photovoice is suitable in mediating girls' perspectives and in engaging and informing key policy makers, although the method alone cannot assure social change.

Keywords

online harassment, participatory action research, gender, mental health, adolescents

Date received: March 12, 2020. Received revised September 2, 2020; Accepted: September 8, 2020

Introduction

Gendered Violence Among Girls and Young Women

It is well known that on a global scale, an estimate of one in three women are affected by gendered violence (World Health Organization, 2017), and the problem is widely considered to be a violation of basic human rights and a serious public health problem (The World Bank, 2019). United Nations (1994) defines violence against women as “any act of gender-based violence that results in, or is likely to result in, physical, sexual or mental harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life” (p. 3). Exposure to gendered violence can have serious health consequences, including depression, anxiety, eating disorders, suicidal thoughts, panic attacks, and alcohol and substance misuse (Bucchianeri et al.,

2014). Such violence can also have negative sexual and reproductive health outcomes (García-Moreno et al., 2013).

Although both the prevalence and health consequences of gendered violence against women are well known, existing research shows that levels of exposure to gendered violence are already high among adolescents, which positions many girls and young women on a lifelong path of violence (Lundgren

¹ Department of Health Sciences, Mid Sweden University, Sundsvall, Sweden² Department of Humanities and Social Sciences, Mid Sweden University, Sundsvall, Sweden

Corresponding Author:

Sara Nyhlén, Department of Humanities and Social Sciences, Mid Sweden University, Holmgatan 10, Sundsvall 85170, Sweden.

Email: sara.nyhlen@miun.se

& Amin, 2015). Gendered violence is both cause and effect of social inequalities (Suzor et al., 2019) and is a central determinant of inequalities in health (Humphreys, 2007).

Existing studies on gendered violence predominantly focus on urban settings, while violence against girls in rural areas remains understudied (Sandberg, 2013; Schwab-Reese & Renner, 2017). The participatory visual methodology known as photovoice is suitable when working with either marginalized groups or sensitive topics due to its ability to allow participants to elaborate on topics that otherwise might be difficult to approach through discussions alone (Mitchell et al., 2017). We wish to add to existing research on gendered violence toward girls and young women in rural Sweden by allowing them to raise their voices and perspectives through the use of photovoice. We agree with Liebenberg's (2018) argument that photovoice, as a participatory action research methodology, offers insightful and powerful access to "taken-for-granted" lived experiences. Based on girls own perspectives this study also provides increased knowledge of gendered violence. The study also provides a discussion which highlights strengths and weaknesses while using photovoice in relation to accomplish social change.

The present study is part of a larger project with the overall aim to increase our knowledge of gendered violence against girls and young women in rural areas, including both a photovoice study and policy analysis where key policy makers in the field of gendered violence were interviewed (Nyh len & Giritli Nygren, 2019). An earlier paper based on the photovoice study conducted a thematic analysis using transcripts from the focus groups and workshops (Brännström et al., 2020). That study is more descriptive and shows how photovoice could produce rich data, even if it not reached a high degree of participation as discussed by Catalani and Minkler (2010). The present study focuses more on the themes the participants highlighted and on photovoice's third goal, that is to reach policy makers.

Photovoice and Gendered Violence

Photovoice is a community-based, visual participatory action research methodology and the core of photovoice is that people are the experts of their own lives (Baker & Wang, 2006). The method, which is also known to be effective in engaging communities and policy makers in dialogue about issues central to social change, is often used in environments where youth participation is particularly valuable (Annang et al., 2016; Mitchell & Sommer, 2016; Wang, 1999; Wang & Burris, 1997). Photovoice was developed by Wang and Burris (1994). It has since been frequently used in international research within a variety of areas related to inequalities and health issues, such as addressing gendered violence and rape culture on university campuses (De Lange et al., 2015), exploring contributing factors to girls' well-being and school achievement (Gillander G din & Warne, 2018), examining school attendance based on students' own perspectives and sense of belonging (Lieblein et al., 2018), and learning about the gendered violence that girls in rural Sweden face in their everyday

lives and examining how such violence is experienced by the girls themselves (Brännström et al., 2020).

The aim of the participatory aspect of photovoice is to disrupt the notion that research is for experts and specialists only and instead to inspire participants and researchers to work together (Gubrium & Harper, 2013). This disruption engages participants to reflect and voice their concerns on a broader scale, which in turn caters to the existence of multiple forms of knowledge and richer data (Van der Riet & Boettiger, 2009), something that Mitchell (2011) refers to as forming a collaborative partnership between researchers and communities. One vital goal of photovoice is to enable people to develop a critical consciousness of unfair systems and learn how to resist and oppose them (Foster-Fishman et al., 2005; Wallerstein & Bernstein, 1988). Participants are invited to document their lived reality through photos and then are encouraged to discuss these images in groups or workshops. Photovoice allows for seeing "through the eyes" of participants and the methodology also involves participants in their own knowledge production and contributes to a sense of agency for taking action (Moletsane et al., 2007). This process engages participants to address social problems of importance to them. In so doing, they become part of creating a visual map that can be used to ask, "Why does this situation exist? Do we want to change it, and if so, how?" (Wang et al., 2004, p. 911). These questions often create the foundation for critical discussions related to the photographs and serve as tools to identify what the problem stems from, and also to develop strategies for change.

Theoretically, photovoice is based in Freire's (1970) approach to education for critical consciousness and feminist theory. Photovoice is considered to be a feminist methodology through three main themes: (1) it builds on women's knowledge, rooted in subjective experience, in which the belief is that women should be leaders of issues of concern to them rather than having changes made on their behalf (Wang & Burris, 1997); (2) it recognizes the lived experience of women as a valuable contribution to gender and health issues (Weiler, 1988); and (3) it challenges existing gender norms through its aim of influencing policy changes and improving women's health and living conditions (Wang et al., 1996). Photovoice also allows for girls and women themselves to take control and decide what to photograph and highlight as important issues, instead of being subjects in others' research and being photographed by others (Ingram, 2014).

Considering the alarmingly high prevalence of gendered violence towards girls and young women and the lifelong consequences that such violence might have (Garcia-Moreno et al., 2013), we need to broaden our understanding of such violence, since research many times focus on urban areas, and extend the knowledge on how to address and prevent the problem in a rural context. Furthermore, as Lundgren and Amin (2015) have highlighted, variations in gender positions tend to increase during adolescence, which is why adolescents are an important group to work with on prevention and emphasize the importance of addressing these problems early. Because photovoice

is intended to promote social change by reaching policy makers, we also wish to critically examine its ability to do so.

We have divided the aims of this paper into two sections. In the first section, the aim is to use photovoice as an action research participatory methodology for gaining increased knowledge about gendered violence against girls and young women in rural Sweden through the girls' own perspectives, mainly based on photographs and workshops. In the second section, the aim is to discuss the method's potential to reach policy makers and to bring about change.

Method

We have followed the three main goals of photovoice as described by Wang and Burris (1997), which are "(1) to enable people to record and reflect their community's strengths and concerns, (2) to promote critical dialogue and knowledge about important issues through large and small group discussion of photographs, and (3) to reach policy makers" (Wang & Burris, 1997, p. 370). Throughout the project, we have methodologically worked broadly to attain the three goals and to communicate our research to others. We have mainly worked in a local and regional context by showing an exhibition we co-constructed together with the girls. Throughout these efforts, our methodological focus continuously extended beyond the workshops and the material produced by the girls. As part of the photovoice's goal of attaining social change and reaching policy makers, we collected data through one-time recorded interviews with policy makers after they had seen the exhibition, in addition to collecting field notes. We have also communicated parts of our research through a recorded and broadcasted podcast.

Research Context and Participants

The study was conducted in a rural location in northern Sweden. Data collection took place during September and October 2017, but the work of showing the exhibition to reach policy makers is ongoing. The study was situated within one of seven municipalities in the county. The area is a sparsely populated region of around 3,000 square kilometers with a population density of approximately three people per square kilometer. The study was conducted at an upper secondary school where eligible participants were 35 girls, aged between 16 to 20 years. Participants were each allocated a workshop group ranging from six to eight girls, based on their education program: Theoretical, vocational, and a special language group designed for newly arrived foreign-born girls, and each group consisted of participants from both first and second grade in a 3 year education. The composition of the groups was decided by the teachers, and time planning was done in collaboration with the teachers. During the study period, photovoice was part of the ordinary curriculum for the theoretical and vocational program; because the language group did not follow a set curriculum, we scheduled workshops with them separately. Although the use of photovoice was mandatory during the time

of the study, participation in the research project itself was voluntary for all groups.

Procedure and Data Collection

We held five scheduled workshops, each of which lasted between 60 and 180 minutes, and we also met for two additional occasions for a later follow-up. The girls were asked to take three to five photographs of the given prompts and the photographs were then sent to the first and third authors, who made hard copies and facilitated the workshops. Our departure point was four different prompts, all created during the project, before we started working with the groups. The girls were asked to take photos of:

- 1) feelings and/or situations of being *safe* for girls in your community?
- 2) feelings and/or situations of being *unsafe* for girls in your community?
- 3) What are the different forms of violence against girls in your school or community?
- 4) What are the consequences of such violence?

The first two tasks were partly meant to serve as an introduction to the method and partly to gradually introduce the participants to the focus of the study. After discussing the photos during the workshops, the girls began to organize the photos into categories in relation to the prompts. The participants were specifically urged to avoid sharing any personal experiences and to instead consider situations for girls in general. All conversations and participant presentations were audio-recorded using a digital voice recorder and then transcribed verbatim (in Swedish) by the first author, and the names that appear below are pseudonyms. The participants' quotes have been edited lightly for clarity in English.

Photovoice as a methodology was designed in such a way that exclusion and hierarchies can be mitigated, and we ensured that all participants were given time to present their photos individually and to speak in turn before the group discussed each other's photographs. After discussing all pictures, the girls continued to group photos under the prompts, in this case issues of (un)safety, different forms of violence, and the consequences of violence. The results were co-constructed and participatory, in accordance with photovoice (Wang & Burris, 1997). Photovoice projects often result in exhibitions of the produced images as a means to give voice, reach policy makers, and promote social change (Liebenberg, 2018), as was the case with our project after we asked the girls if such an exhibition was something they could consider.

The last phase of the procedure, thus met the third goal of photovoice, to reach policy makers. Our focus was to pay attention to which people the girls wanted to reach with their messages and exhibition, and how their audience, and society at large, responded.

The high school where the research was conducted arranged an open evening event at school for parents, students, teachers,

Table 1. Examples of the Different Steps in the Analysis.

Meaning unit	Condensed meaning unit	Code	Subcategories	Category
Online harassment . . . might limit you, like "I don't dare," "I can't," and such	Online harassment limits you; "I don't dare," "I can't"	Sense of insecurity	Reduced sense of agency	Lack of control
The phone makes a sound, and you pick it up. You can't escape it	You can't escape it	Unfree	Reduced sense of space	Lack of control

and local decision makers such as municipal politicians and public officials, in which the exhibition was presented for the first time. To meet the third goal of photovoice, the exhibition has been displayed and discussed at the local, regional, and national level. During 2019, we worked together with the county administrative board to hold seminars and lectures and to show the exhibition, where officials from the seven municipalities of the county were present; they included the Swedish Public Prosecutor's Office, the police, the Swedish Migration Agency, and the Swedish Prison and Probation Service, among others. We also displayed and presented the exhibition for the Head of education, Municipal Chief Executive and the County Governor in the region where the research took place.

According to the third photovoice goal, the results of a study should also be disseminated in such a way that social change may be achieved. One way of accomplishing that goal is communicating research results in ways that goes beyond traditional scientific publications. We decided to do so by recording a podcast. Approximately 1 year after finishing data collection, we contacted an external facilitator to lead the podcast, and we gathered four of the girls from the project who volunteered to participate. The theme of the podcast was online harassment. The girls chose to talk about being subject to rumors and gender rules, and, in particular, about receiving "dick pics," which refers to when boys or men send pictures of a penis on social media. As a result, the podcast was named "Who hasn't received a 'dick pic'?"

Analysis

The analysis related to the first aim of the paper, what the girls discussed in relation to the photographs and their grouping of the photographs, is divided into two parts. The first part of the analysis is based on the given prompts and is action orientated, since the participants interpreted and discussed the material together (see Wang, 1999). This part is hence more descriptive. We have focused solely on what the girls said in relation to the various prompts and photographs, and also how they grouped the photographs. Due to the participatory character of photovoice, the participants were not only part of producing data through photography but were also part of contextualizing and defining their photographs.

The second part of the analysis is focused on the broader discussions, in which we applied content analysis, inspired by

(Graneheim & Lundman, 2004). As mentioned above, the girls grouped the photographs based on the prompts in the first step of the analysis, where *different forms of violence* were divided into (1) *physical violence*, (2) *psychological violence*, and (3) *online harassment*. At this point we noticed that a significant percentage of the photographs were related to online harassment, and the girls grouped these photos together. We also noticed that from the girls' perspective, online harassment was a separate form of violence, so we decided to conduct a separate analysis of online harassment through content analysis. The discussions concerning online harassment were more intense and richer compared to the discussions of physical and psychological violence. The analysis of the latter followed the captions and photos the girls presented, and are just presented as manifest categories in the result section. We decided to pay attention to the girls' perspective of defining online harassment as a form of violence separate from the other two forms and thus deepen the analysis.

Analysis of Online Harassment

When focusing on online harassment, we used Graneheim and Lundman's (2004) four steps, starting with step 1: *meaning units*. The transcribed material was read through several times to identify meaning units, consisting of words or sentences related to each other by content to identify context. In our case such units related to photographs in addition to words and sentences. The focus was on finding condensed meaning units and organizing them into categories. During step 2, *condensed meaning units*, we abstracted and labeled the units to capture their content. During step 3, *create codes*, codes with the same content were merged, meaning that one category represented a collection of codes. A sense of insecurity among the participants was visible early on in our material. This related both to the issues that the online world provides anonymity to perpetrators which gives the participants a feeling that the perpetrator can be "anyone." There was also insecurity related to how for example rumors can get spread fast online, which may affect perceptions about you. Step 4 is the *creation of sub-categories and categories*. Examples of such sub-categories, which will be elaborated further in the results, are the participants feelings of *reduced sense of agency* and *reduced sense of space*. Table 1 shows an example of how the analysis was conducted based on the theme "online harassment."

Ethical Considerations

The project was ethically approved by the Regional Ethical Review Board at Umeå University as being in accordance with ethical standards, dnr 2017/58-31.

Besides taking into account ethical standards in research such as consent, information, confidentiality and safety of the participants, we also followed photovoice ethics as suggested by Wang and Redwood-Jones (2001), Wang (2006) and Ponc and Jategaonkar (2012). All students in five different classes were invited to participate and those who not wanted to be part of the research projects had lessons with their teachers when the other students had workshops with the researchers. All parts of the process were voluntary and they were informed that they could withdraw whenever they wanted. The four girls who in a late part of the project participated in the podcast volunteered, and they also had influence on the content. We informed the participants about the photovoice methodology and had a special session with all groups about the use of cameras, power and ethics, particularly stressing risks when taking photographs and to avoid taking photos where people could be recognized. We also encouraged the participants to take metaphoric rather than literal photos, as suggested by Ponc and Jatagaonkar (2012). This was particularly important as the photos were going to be disseminated in an exhibition. Despite our ambition to not put the participants at risk some girls took some challenging photos, e.g. on girls who took a photo lying on the railway. It is dramatic, but the girl who took it argued that it was an important picture, and it has caused a lot of attention among people watching the exhibition

We do not know if individual girls in the workshops had own experiences of gendered violence as we asked them to discuss the subject from a general perspective, not reveal any personal experiences. It is nonetheless likely that some girls had experiences of more severe violence, and all girls were reminded of the possibility to visit the school nurse, the school social counselor or the youth health center in the municipality if they found the topic stressful. It is also possible that girls who had own experience of gendered violence could have been empowered during the process as photo elicitation and the discussion of violence in general could have enabled the girls to feel less ashamed and look at the problem in a new way, as shown by Sinko et al. (2020).

As not all girls knew each other in the groups we were aware that some girls may have had difficulties to speak up as much as they wanted. That is always a balancing act in focus groups, but as we followed the SHOWeD process, asking the questions as recommended by Wang (2006), where each participant was able to discuss their photos, everyone had the possibility to give voice. It is also important to not push anyone to speak more than they want to, specifically as gendered violence is a sensitive topic.

Results

The results are divided into two sections, related to the study's two aims. In the first section, we show what the girls discussed in relation to the prompts and their grouping of the photographs before moving on to an analysis of online harassment. Related to the second aim, to be able to discuss the potential of social change, we will now present how we distributed the work, as well as highlighting issues and reactions that arose in relation to the exhibition. We acknowledge that exhibitions alone can not lead to social change but we argue that they may be used as a method for reaching policy makers and in that way, in the long run, be a part in creating awareness and knowledge and in that way inspire social change.

Photovoice as a Methodology for Increased Knowledge About Gendered Violence

Prompts 1 and 2 (being safe/unsafe). The two prompts of *feelings and/or situations of being unsafe/safe for girls in your community* gave responses from the participants which showed how they fear gendered violence, the photos included photos of physical situations and places. The results showed a general fear of being outside after dark, whether alone or in smaller groups; in addition, they considered having to pass through deserted or closed-in areas such as tunnels, and waiting alone for public transport, to be unsafe. During a workshop discussion the participants said:

- Olivia: (...) tunnels, and darkness (...) I wouldn't want to go there alone.
- Agnes: Especially tunnels, no one from the outside can see what's happening inside.
- Alva: It feels unsafe to wait alone for the train or the bus. Especially here at the train station, where a lot of things have happened.

Despite the links the girls mentioned between feeling unsafe in relation to time and place, several expressed having a sense of safety in the familiarity that rurality offers compared to larger cities, which they perceived as being more dangerous. They felt a sense of safety in the familiarity and the idea that "everybody knows you here" that rurality offers. Agnes stated that "it feels much better to be here than in Stockholm, for example—that's a really big difference."

This understanding was not equally shared, however, and a comparison of the results between the groups revealed a somewhat different understanding of feelings of safety linked to place. While the Swedish-born girls largely considered their rural location to be safer than urban areas due to its familiarity and sparse population density, where "everybody knows who you are," the foreign-born girls discussed the familiarity differently. They considered larger cities to feel safer due to the anonymity and freedom they offer compared to rural areas, where lack of anonymity is the rule. Nour described Stockholm as beautiful and safe,

Figure 1. A dark tunnel, illustrating lack of safety and a girl hugging her mother, illustrating safety.

while Abella agreed and added that “being anonymous is to be free.” Figure 1 illustrates *feelings and/or situations of being unsafe/safe*.

A linkage of safety to home and family, and to having an education, was visible in all groups. The girls talked about the importance of reading books to gain knowledge about the world and having a degree to attain a safer future and freedom of choices.

- Abella: Having a degree can be a safety assurance for girls. It makes them independent, and they don't need anyone to support them financially (...) That is safety for all girls.
- Amanda: Feeling unsafe, then I'm thinking uncertain future, and for me that's getting an F [failing] and not being able to finish school.

Further into the discussion, Abella also stated that having a degree was like having a weapon that girls could use for protection as a way to be independent.

Prompt 3 (different forms of violence). The girls identified three *different forms of violence against girls in your school or community*: physical violence, psychological violence, and online harassment. Related to physical violence, the girls highlighted domestic violence as well as potential exposure to violence in contexts such as during festivals, at school, or traveling on the bus. Related to psychological violence the girls talked about bullying, the male gaze objectification and being subject to rumors and degrading comments. In other words, they highlighted a risk to girls almost everywhere. Figure 2 illustrates

being exposed to unwanted touching by a stranger on the bus and being exposed to the male gaze.

Online Harassment

The analysis of online harassment resulted in the category *lack of control* and two subcategories, *reduced sense of agency* and *reduced sense of space*. We identified several factors that had an impact on the girls' ability to control their own lives and different situations related to personal agency and sense of space. These factors were visible in everyday situations, both in school and during leisure time, and revealed distinct and unequal gender relations.

Reduced sense of agency. The girls talked about being called “whore” or “bitch” on a regular basis, and how such name-calling had become so normal that they considered it more or less part of their everyday lives. The girls showed examples of text messages where boys asked for sex, as illustrated in Figure 3 (translations of original texts in Swedish).

The girls' discussions and given examples revealed how harassment might escalate, even though the receiver had refrained from answering. The following example from Julia illustrate how harassment turned into threats, without a response from the receiver:

- Julia: Boy: “Send a picture, you fucking whore, I know you've sent one to Adam! Why do you send to Adam but not to me? Fucking whore, I also want to see! Send to me or I'll rape you! Fucking whore, your tits aren't even good looking, and you have no ass either.”

Figure 2. Being touched by a stranger illustrating physical violence in public places, and the eye illustrating the male gaze objectification.

Figure 3. Example of text message.

Regardless of how they responded, they risked being the subject of shaming and name-calling. Below are two examples from Maja and Hanne illustrating how the situation might have developed with a response:

- Maja: Boy: "Nudes!" Girl: "No, I don't want to." Boy: "C'mon, you're hot." Girl: "I'm telling you, I don't want to. Leave me alone!" Boy: "Fucking whore!"
- Hanne: Boy: "Heard you're selling sex, can I buy you for one night?" Girl: "Where have you heard that?" Boy: "Everyone at school talks about it, can I? Please, I pay well." Boy: "Answer me!" Boy: "Didn't want a whore like you anyway. Die!"

The girls talked about the embarrassment connected to how "the whole school" talked about them in this way, and the frustration of not being able to affect the situation.

- Julia: When you receive a text like that, it becomes difficult to go to school and attend other things because you know that everyone's talking about you.
- Agnes: We can't do anything, really, because if a guy we don't know decides to send [a text message or image], we can't do anything.

A recurring theme during the workshop discussions was that girls are typically seen as objects, and that they are categorized by their appearance and behavior; their reduced sense of agency was obvious in how they understood their choices.

Reduced sense of space. According to the girls, it was not uncommon that boys, besides demanding nudes or asking for sex, also sent them "dick pics." The girls expressed disgust about receiving these pictures, but it also became clear that they took responsibility for the action and were concerned about who might see what they had received. This situation was particularly evident through examples discussed by Nina and Helene:

- Nina: What if I spend Christmas Eve with the whole family gathered, and I suddenly receive a "dick pic" on my phone? Maybe they'll [her family members] see my screen, or my little cousins will see it.
- Helene: If other people see it [the "dick pic"], like a family member or something, then maybe you feel ashamed, even though you never wanted it in the first place.

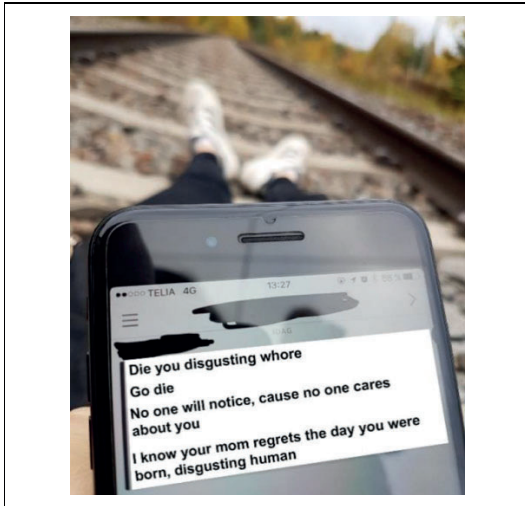

Figure 4. Illustrating a suicide attempt on a railway after experiencing online harassment.

The girls described their situation to be very different from the boys' situation regarding how to act, and they were also very aware of the possible consequences that applied to them.

Julia: Maybe a girl with low self-esteem thinks that she's special when she receives one [a "dick pic"] and sends something in return. Then the guy can spread rumours that she's a whore and stuff because she sent a picture of herself naked.

Alva: If we receive a *dick pic*, we're responsible, but if we send a picture of our body to a guy, he's not responsible.

When the girls further discussed receiving unwanted "dick pics" on their phones, they expressed frustration over their inability to avoid them; as Nina framed the situation, "the phone makes a sound, and you pick it up. You can't escape." When the girls talked about how they balanced school and homework with the inability to escape harassment and "dick pics," Helene said that "well, if you know you're probably going to receive something, you log out (...) or turn off your phone." Many of the girls agreed that it was wrong to have to think about that and to take those precautions, but they did so in order to be able to focus on their schoolwork.

Prompt 4 (consequences of gendered violence). In relation to prompt 4, the discussions among the girls were primarily related to health, such as poor mental health in the forms of depression, social-anxiety disorder, self-harm, suicidal thoughts, as well as abusing medicine, drugs, and alcohol. The quote below summarizes different discussions about poor mental health, self-harm, and suicide:

Tina: (...) you feel dirty as a person; you want to escape, and you don't want to be you, sort of, because of mental

illness. Maybe you go through depression that makes you... well, that can lead to wrong paths.

They also discussed being insecure and feeling worthless, which led to skewed self-image, stress, and concentration difficulties and the subsequent risk of failing school, which the girls anticipated could negatively affect their future. Figure 4 illustrates a suicide attempt on a railway after being harassed online. Translation of the original text in Swedish.

Showing the Exhibition and Reaching Policy Makers

When we asked the girls which people they wanted to show the exhibition to, they immediately stated that they wanted the boys at school to see it, but at the same time one of the groups expressed general concern about boys in groups. The girls stated that boys should not be allowed to go in groups, and they needed to split them up, as they were sure the boys would otherwise ridicule the message. In this discussion, others added that the situation applied to the fathers as well.

Directly after viewing the exhibition at the school, various people spoke about the importance of making changes and implementing conversations about unhealthy gender structures and norms in schools, exemplified below by the Municipal Chief Executive and Head of education:

Municipal Chief Executive: I want to follow up on this [the research project]. We'll talk more about basic values, and we'll talk about sexual harassment. We'll bring this to the organization.

Head of education: My thoughts are that we have to include gender-equality work much more deeply in the work we do at school.

The exhibition was repeatedly shown and presented at different platforms, and this research to date has received attention on several societal levels. The exhibition was combined with a presentation that led to a collaboration with the county government, where the first author became employed during 2019 due to the results from the research project. The aim with the employment was to hold seminars and lectures in the seven municipalities based on the project results and the girls' photos.

Discussion

This study provides increased knowledge of gendered violence against girls from their perspective. In addition, the study highlights strengths and weaknesses using the photovoice methodology to achieve social change. The results related to concerns about (un)safety showed connections to physical places, where the girls related home and being together with family and friends to feelings of being safe, while they related public spaces such as parks and tunnels to feelings of being unsafe. The girls' understandings of safe and unsafe places were largely informed by gendered violence. In an earlier study,

based on the same material (Brännström et al., 2020), the gendered violence related to unsafety were predominantly the fear of rape and the fear of men. According to Ahmed (2004), this fear is largely created from gendered constructions of femininity and masculinity, and women's fear is an embodied experience that largely controls their social space. Women's and girls' fears of sexual violence are often used as a reason for increased control and surveillance and largely influence spatial planning (Listerborn, 2016).

Gendered violence has been connected to negative mental health outcomes (Rinehart et al., 2017), and like a number of health conditions, poor mental health is highly affected by social factors, physical environments, the economy, work, and gender throughout various stages of life (Allen et al., 2014). One important social determinant of health is the feeling of having control over one's own life and life choices, where lack of social participation and lack of being in control can negatively affect health (Donkin et al., 2018; Marmot, 2015) and can contribute to health inequalities (Whitehead et al., 2016). Reduced senses of agency and space were apparent in the girls' general discussions related to safe and unsafe places and were also visible in the first two prompts, where the girls pointed out potential risks in both private and public spheres.

An examination of the examples of online harassment showed that this situation was also highly entangled in heteronormative ideas linked to sexuality, the female body, and the exercise of power. The photographs, texts, and quotes revealed a clear power imbalance in communication. The text messages showed the consequences of rejection, which often led to degrading, appearance-based comments, which could be interpreted as a form of exercise of power through objectification. This action, which positioned the boys in a superior position and reduced the girls to sexualized bodies, shows how gendered violence continues to enable and maintain an unequal gender order in which a girl's sense of agency is reduced.

This action of bodily objectification plays a key part in upholding women's subordination and fear (Listerborn, 2002). Online sexual harassment exposes women's sexuality and conveys the message that attackers control the physical safety of the women they target (Citron, 2014). The girls talked about how they could not possibly escape online harassment. This state of affairs is also problematic because the abuser can be anonymous, which means that girls can automatically suspect anyone of being the abuser. One specific form of online harassment is the sending of "dick pics." As Waling and Pym (2019) describe, in accordance with other feminist approaches, the sending of "dick pics" is an "unwelcome intrusion into the receiver's offline personal space" (Waling & Pym, 2019, p. 76), which was obvious in our study in how and within what context the girls talked about receiving such images. In order to avoid being disturbed and to lose focus during school tasks, the girls might have felt the urge to turn off their phones, which in turn would have led to a reduced sense of space. The girls' discussions showed a conflict between physical ideas of safe places and the ability of online harassment to infiltrate every situation. Our examination of the girls' understanding of safe

areas, combined with their understanding of online harassment, together presented a place-space binary where unsafe spaces were created in safe places.

The girls saw direct links between gendered violence and serious consequences, both in relation to school and to their general health. During the workshops, the girls connected concentration difficulties with negative effects on their school results, which shows how gendered violence and poor health are intertwined. Gender inequalities are strong determinants of health (Gupta et al., 2019), and our results have revealed how gendered violence is both the cause and effect of social inequalities in health due to the continuous interchange. Gendered violence is made possible due to already-existing inequalities, and in this continuum such violence generates inequalities because of the negative effect that gendered violence has on girls' grades, future job opportunities, and health.

Photovoice, as a participatory action research methodology, offers insightful and powerful access to "taken-for-granted" lived experiences (Liebenberg, 2018). The workshop discussions and group interviews, combined with the stories attached to the photographs, provided both richer data and enabled a broader analysis of the lived experiences of the participants (Liebenberg, 2018; Mitchell et al., 2017). The workshops and conversations allowed the girls to elaborate on topics and situations that concerned them first-hand. In the process they also gained an awareness and collective understanding, as most of the issues they discussed and raised at the workshops were based on the collective knowledge of being a girl.

Despite our widespread dissemination of the work, and the keen interest and participation we experienced during our presentations and poster exhibitions, the third goal of photovoice, which is reaching policy makers, was the most challenging to achieve. The exhibition clearly engaged viewers, broader society, and decision-makers, so the challenge was not create an emotional response from the viewers. Unfortunately, provoking strong reactions to the work are not enough on their own in order to spark social change, so the question remains of how viewers' reactions can be translated into actual change. The responsibility for change cannot be the responsibility of the girls, and one cannot expect participants' critical consciousness and photovoice alone to be powerful enough to create change. To attain social change, the participants' consciousness and work must be accompanied by two things: public opinion and political alliances (Johnston, 2016).

While tracking the effects of photovoice is challenging, we argue that the first two main goals of photovoice 1) record and reflect community strengths and concerns, 2) promote critical dialogue and knowledge based on group discussions of photos, were largely reached during our workshops and procedures. As an aspiration of bringing about awareness, the exhibition and our research collectively raised the participants' voices and were well received by the community. As Fairey (2018), points out, as much as there is a politics of speaking out there is also a politics of listening, "who is listening and what they are prepared to listen to" (p. 112). In our material it is possible to see how politicians and civil servants do get emotionally engaged

in the exhibition but also connects the situation to building an planning, as if it is possible to administer violence away (see also Listerborn, 2016). We have also noticed several other limitations, however. Among the most challenging aspects of conducting gendered violence-related research is to make participants feel comfortable enough to share their thoughts and knowledge. To be able to speak about this topic is arguably challenging in general, but it might even be more challenging with a mixed group of teenagers in which some do not know each other. This vulnerability might also be stronger in rural communities, where “everybody” knows who you are. Despite photovoice’s participatory design the possibility remains that existing hierarchies within the groups could have limited the dialogues in our research. Some researchers (e.g., Patton, 2015) argue that dynamics may become more complicated when participants in focus groups know each other. Because our groups consisted of girls from different grades, we can assume that some individuals’ presence might have influenced others’ ability to speak freely (Patton, 2015).

We also experienced limitations related to time and commitment. An examination of similar projects in South Africa (e.g., Treffry-Goatley et al., 2018) reveals two very different contexts for carrying out the same method as in our Swedish study. In the South African study, they gathered the participants outside school hours and during vacancies. We are uncertain that we would have been able to recruit participants for this project if it were not part of the ordinary curriculum where sessions were scheduled within school time instead of the girls’ leisure time. The school’s collaboration was thus crucial for us, and we wish to acknowledge that without the teachers’ collaboration, we would have had difficulty completing the project.

Conclusion

We have highlighted the use of photovoice in a study where the aim was to increase knowledge of girls’ understanding of gendered violence in a rural context; we have also discussed the method’s ability to attain social change. We know that gendered violence against girls is a major problem globally, and we also know that experiencing gendered violence has numerous negative consequences for health, as well as contributing to an unequal gender order. Our study provides examples of how gendered violence is present in girls’ lives, and what that means from their perspective.

Gendered violence and sexual harassment should be taken into account in discussions about online harassment and the link to mental health problems among girls and young women. Working with photovoice has undoubtedly enriched this project through the method’s ability to enable participation, raise the girls’ perspectives, and elicit engagement from key policy makers. We argue that the use of photovoice to address the questions raised in this project created a greater awareness and understanding, among the youth in our study. We also claim that the method was key in helping us understand the significance of online harassment that occurs in girls’ lives, and

that they define it as a separate form of violence compared to physical and psychological forms.

Photovoice can be an effective approach in challenging gendered norms and patriarchal structures and in working towards social change, although the method alone cannot guarantee either awareness or social change. These elements can only happen partly through a combination of how the process is applied—such as (in our case) how the school collaboration was essential—and how the different steps towards community engagement are put in place. Although photovoice has limitations, it proved to be a method that largely engaged people, at the local, community, and political level.

But considering the vast number of people and organizations that have been reached by the information from our study, we do not know if the viewers’ reactions led to any actions in the organizations they represented. According to Catalani and Minkler (2010) there are few photovoice projects who have evaluated the impact of photovoice on the policy level, partly because of the complex nature of policy making and also the long time frame of such work. A suggestion for a future study could be to investigate if there have been any changes in policies in the municipality or the county government regarding gendered violence against girls that can be related to our photovoice project. An earlier study in the region where the photovoice project took place shows that policies of gendered violence mainly focus on violence against adult women and so called honorary violence and overlook gendered violence against girls (Nyhlén & Giritli Nygren, 2019).

Furthermore, the participants’ immediate response was that no boys or men should be allowed to view the exhibition in groups, as they were afraid that the boys, as well as the fathers, could ridicule the message. Our research indicates that the distribution of findings related to gendered violence against girls through exhibitions should be problematized. The method’s aspect of including audiences remains understudied, despite the importance of communicating relevant messages (Mitchell, 2015). Changing patterns of communications, and the added space for gendered violence that the online arena provides, combined with our results, show the demand for more research.

Acknowledgments

We first and foremost wish to acknowledge the participants for their contribution and sharing of knowledge during the course of this research. We would also like to show our gratitude to the teachers and the school of collaboration, without them we would have had difficulty completing the project. We are also immensely grateful to our South African and Canadian colleagues in project TGRAN who provided insight and expertise that greatly assisted the research.

Declaration of Conflicting Interests

The author(s) declared no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article.

Funding

The author(s) disclosed receipt of the following financial support for the research, authorship, and/or publication of this article: TGRAN—Transnational Gender and Rurality Action Network is financed by Forte and South Africa Medical Research Council (SAMRC)

ORCID iD

Lotta Brännström <https://orcid.org/0000-0002-6937-7274>

References

- Ahmed, S. (2004). *The cultural politics of emotion*. Routledge.
- Allen, J., Balfour, R., Bell, R., & Marmot, M. (2014). Social determinants of mental health. *International Review of Psychiatry*, 26(4), 392–407.
- Annang, L., Wilson, S., Tinago, C., Wright Sanders, L., Bevington, T., Carlos, B., Cornelius, E., & Svendsen, E. (2016). Photovoice: Assessing the long-term impact of a disaster on a community's quality of life. *Qualitative Health Research*, 26(2), 241–251.
- Baker, T. A., & Wang, C. C. (2006). Photovoice: Use of a participatory action research method to explore the chronic pain experience in older adults. *Qualitative Health Research*, 16(10), 1405–1413.
- Brännström, L., Nyhlén, S., & Gillander Gådin, K. (2020). "You are so ugly, you whore"—girls in rural Sweden discuss and address gendered violence. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 15(1), 1695308.
- Bucchianeri, M. M., Eisenberg, M. E., Wall, M. M., Piran, N., & Neumark-Sztainer, D. (2014). Multiple types of harassment: Associations with emotional well-being and unhealthy behaviors in adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 54(6), 724–729. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2013.10.205>
- Catalani, C., & Minkler, M. (2010). Photovoice: A review of the literature in health and public health. *Health Education and Behavior*, 37(3): 424–451.
- Citron, D. K. (2014). *Hate crimes in cyberspace*. Harvard University Press.
- De Lange, N., Mitchell, C., & Moletsane, R. (2015). Girl-led strategies to address campus safety: Creating action briefs for dialogue with policy makers. *Agenda*, 29(3), 118–127.
- Donkin, A., Goldblatt, P., Allen, J., Nathanson, V., & Marmot, M. (2018). Global action on the social determinants of health. *BMJ Global Health*, 3, e000603.
- Fairey, T. (2018). Whose photo? Whose voice? Who listens? "Giving," silencing and listening to voice in participatory visual projects. *Visual Studies*, 33(2), 111–126.
- Foster-Fishman, P., Nowell, B., Deacon, Z., Nievar, M. A., & McCann, P. (2005). Using methods that matter: The impact of reflection, dialogue, and voice. *American Journal of Community Psychology*, 36(3–4), 275–291.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. Seabury.
- García-Moreno, C., Pallitto, C., Devries, K., Stöckl, H., Watts, C., & Abrahams, N. (2013). *Global and regional estimates of violence against women: Prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. World Health Organization.
- Gillander, Gådin, K., & Warne, M. (2018). Photovoice as a method for increasing Swedish high school girls' wellbeing and school achievement. *European Journal of Public Health*, 28(suppl 4), 385–385.
- Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: Concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105–112. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2003.10.001>
- Gubrium, A., & Harper, K. (2013). *Participatory visual and digital methods*. Left Coast Press.
- Gupta, G. R., Oomman, N., Grown, C., Conn, K., Hawkes, S., Shawar, Y. R., Shiffman, J., Buse, K., Mehra, R., & Bah, C. A. (2019). Gender equality and gender norms: Framing the opportunities for health. *The Lancet*, 393(10190), 2550–2562.
- Humphreys, C. (2007). A health inequalities perspective on violence against women. *Health & Social Care in the Community*, 15(2), 120–127.
- Ingram, L.-A. (2014). Re-imagining roles: Using collaborative and creative research methodologies to explore girls' perspectives on gender, citizenship and schooling. *Educational Action Research*, 22(3), 306–324. <https://doi.org/10.1080/09650792.2013.872574>
- Johnston, G. (2016). Champions for social change: Photovoice ethics in practice and "false hopes" for policy and social change. *Global Public Health*, 11(5–6), 799–811. <https://doi.org/10.1080/17441692.2016.1170176>
- Liebenberg, L. (2018). Thinking critically about photovoice: Achieving empowerment and social change. *International Journal of Qualitative Methods*, 17(1), 160940691875763. <https://doi.org/10.1177/1609406918757631>
- Lieblein, V. S. D., Warne, M., Huot, S., Laliberte Rudman, D., & Raanaas, R. K. (2018). A photovoice study of school belongingness among high school students in Norway. *International Journal of Circumpolar Health*, 77(1), 1421369.
- Listerborn, C. (2002). *Trygg stad: diskurser om kvinnors rädsla i forskning, policyutveckling och lokal praktik [Safe city: Discourses on women's fear in research, policy development and local practices]*. Chalmers tekniska högskola (Chalmers University of Technology).
- Listerborn, C. (2016). Feminist struggle over urban safety and the politics of space. *European Journal of Women's Studies*, 23(3), 251–264. <https://doi.org/10.1177/1350506815616409>
- Lundgren, R., & Amin, A. (2015). Addressing intimate partner violence and sexual violence among adolescents: Emerging evidence of effectiveness. *Journal of Adolescent Health*, 56(1), S42–S50.
- Marmot, M. (2015). The health gap: The challenge of an unequal world. *The Lancet*, 386(10011), 2442–2444.
- Mitchell, C. (2011). *Doing visual research*. Sage Publications.
- Mitchell, C. (2015). Looking at showing: On the politics and pedagogy of exhibiting in community-based research and work with policy makers. *Educational Research for Social Change*, 4(2), 48–60.
- Mitchell, C., De Lange, N., & Moletsane, R. (2017). *Participatory visual methodologies: Social change, community and policy*. Sage.
- Mitchell, C., & Sommer, M. (2016). Participatory visual methodologies in global public health. *Global Public Health*, 11(5–6), 521–527. <https://doi.org/10.1080/17441692.2016.1170184>
- Moletsane, R., de Lange, N., Mitchell, C., Stuart, J., Buthelezi, T., & Taylor, M. (2007). Photovoice as a tool for analysis and activism in

- response to HIV and AIDS stigmatisation in a rural KwaZulu-Natal school. *Journal of Child & Adolescent Mental Health*, 19(1), 19–28. <https://doi.org/10.2989/17280580709486632>
- Nyh len, S., & Giritli Nygren, K. (2019). “It’s about gender equality and all that stuff...”: Enacting gender based violence policy into everyday preventive work in rural Sweden. *The Journal of Gender-Based Violence*, 3(3), 355–371.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice* (4th ed.). Sage Publications.
- Ponic, P., & Jategaonkar, N. (2012). Balancing safety and action: Ethical protocols for photovoice research with women who have experienced violence. *Art & Health*, 4(3), 189–202.
- Rinehart, S. J., Espelage, D. L., & Bub, K. L. (2017). Longitudinal effects of gendered harassment perpetration and victimization on mental health outcomes in adolescence. *Journal of Interpersonal Violence*. <https://doi.org/10.1177/0886260517723746>
- Sandberg, L. (2013). Backward, dumb, and violent hillbillies? Rural geographies and intersectional studies on intimate partner violence. *Affilia*, 28(4), 350–365. <https://doi.org/10.1177/0886109913504153>
- Schwab-Reese, L. M., & Renner, L. M. (2017). Attitudinal acceptance of and experiences with intimate partner violence among rural adults. *Journal of Family Violence*, 32(1), 115–123.
- Sinko, L., Munro-Kramer, M., Conley, T., Burns, C. J., & Saint Arnault, D. M. (2020). Healing is not linear: Using photography to describe the day-to-day healing journeys of undergraduate women survivors of sexual violence. *Journal of Community Psychology*, 48(3):658–674.
- Suzor, N., Dragiewicz, M., Harris, B., Gillett, R., Burgess, J., & Van Geelen, T. (2019). Human rights by design: The responsibilities of social media platforms to address gender-based violence online. *Policy & Internet*, 11(1), 84–103.
- The World Bank. (2019). Gender-based violence (violence against women and girls). Retrieved March 4, 2020, from <https://www.worldbank.org/en/topic/socialdevelopment/brief/violence-against-women-and-girls>
- Treffry-Goatley, A., Moletsane, R., & Wiebesiek, L. (2018). “Just don’t change anything”: Engaging girls in participatory visual research to address sexual violence in rural South Africa. In Mitchell C., & Moletsane R. (Eds.), *Disrupting shameful legacies* (pp. 47–63). Brill Sense.
- United Nations. (1994). *Declaration on the elimination of violence against women*. OpenElement. Retrieved June 23, 2020, from <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N94/095/05/PDF/N9409505.pdf?>
- Van der Riet, M., & Boettiger, M. (2009). Shifting research dynamics: Addressing power and maximising participation through participatory research techniques in participatory research. *South African Journal of Psychology*, 39(1), 1–18.
- Waling, A., & Pym, T. (2019). “C’mon, no one wants a dick pic”: Exploring the cultural framings of the “dick pic” in contemporary online publics. *Journal of Gender Studies*, 28(1), 70–85.
- Wallerstein, N., & Bernstein, E. (1988). Empowerment education: Freire’s ideas adapted to health education. *Health Education Quarterly*, 15(4), 379–394.
- Wang, C. (1999). Photovoice: A participatory action research strategy applied to women’s health. *Journal of Women’s Health*, 8(2), 185–192.
- Wang, C. (2006). Youth participation in photovoice as a strategy for community change. *Journal of Community Practice*, 14(1–2): 147–161.
- Wang, C., & Burris, M. A. (1994). Empowerment through photovoice: Portraits of participation. *Health Education Quarterly*, 21(2), 171–186.
- Wang, C., & Burris, M. A. (1997). Photovoice: Concept, methodology, and use for participatory needs assessment. *Health Education*, 24(3), 369–387.
- Wang, C., Burris, M. A., & Ping, X. Y. (1996). Chinese village women as visual anthropologists: A participatory approach to reaching policymakers. *Social Science and Medicine*, 42(10), 1391–1400.
- Wang, C., Morrel-Samuels, S., Hutchison, P. M., Bell, L., & Pestronk, R. M. (2004). Flint photovoice: Community building among youths, adults, and policymakers. *American Journal of Public Health*, 94(6), 911. <https://doi.org/10.2105/AJPH.94.6.911>
- Wang, C., & Redwood-Jones, Y. (2001). Photovoice ethics: Perspectives from Flint photovoice. *Health Education & Behavior*, 28(5), 560–572.
- Weiler, K. (1988). *Women teaching for change: Gender, class, and power*. Bergin & Garvey.
- Whitehead, M., Pennington, A., Orton, L., Nayak, S., Petticrew, M., Sowden, A., & White, M. (2016). How could differences in “control over destiny” lead to socio-economic inequalities in health? A synthesis of theories and pathways in the living environment. *Health & Place*, 39, 51–61.
- World Health Organization. (2017). Violence against women. Retrieved February 20, 2020, from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

Mittuniversitetet Licentiatavhandling 185, 2021
ISSN 1652-8948, ISBN 978-91-89341-14-2
www.miun.se

